

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

ANO XVIII • 4 DE MAIO • 1995

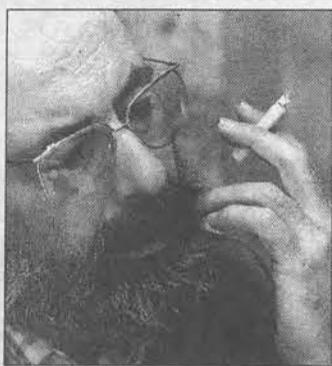
Nº 672 • 150 PTA

Entrevista póstuma

Alexandre Críbeiro

'Aos de Brais Pinto

úñianos un amor obsesivo por Galiza'

Hai uns meses mantínamos unha conversa con Alexandre Críbeiro na súa casa de Pontevedra. Un dia polo outro foise adiando o encontro para revisala. As suas opiniões cobran triste actualidade, na hora da morte, que lle chegou o pasado 2 de Maio. O cineasta e escritor debulla a importancia da súa xeneración e o valor de unir esquerda e nacionalismo frente ao piñeirismo. (pax. 28 e 29)

Galegos desaparecidos na Arxentina

Na lista descomunal de asesinados e desaparecidos na Arxentina, hai unha chea de descendentes de galegos. Agorá que os torturadores saen para dicer diante das cámaras "Eu son un asesino" (Scilingo), recollemos a tes-

temuña de diversos protagonistas. Detidos que compartiron sorte con outros que desapareceron, adolescentes que fuxiron, cidadáns que contemplaban o horror e xornalistas que miraban para outro lado. (pax. 16 e 17)

Eleccións Municipais

Dozón, un concello

con partido único á forza

Dozón é un concello monolítico; sistema político e económico van parelllos e á sua frente, o alcalde: o popular Adolfo Campos Panadeiros. O severo

reinado de Campos levou á oposición a renunciar a apresentar candidaturas para as próximas eleccións municipais do 28 de Maio. (pax. 9)

Xunta, PP e PSOE renunciaron a mobilizar ás suas

bases en defensa da pesca

Só nacionalistas e mariñeiros

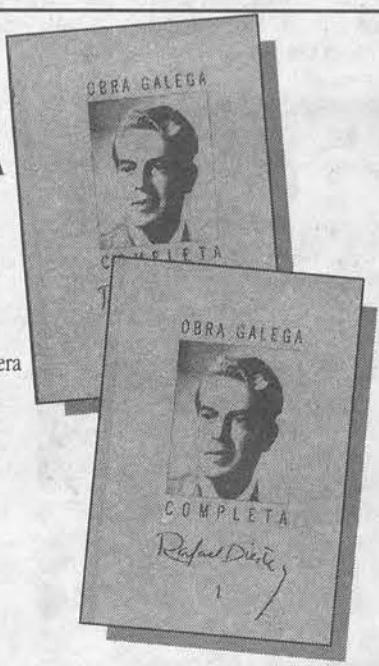
acudiron a Santiago

RAFAEL DIESTE

OBRA EN GALEGO COMPLETA

Narrativa, teatro, poesía, ensayo, periodismo... Todo Dieste en dous volumes encadernados. Unha obra imprescindible para calquera biblioteca galega.

galaxia

O Presidente da Xunta recibiu no Obradoiro as críticas más duras do seu mandato

Fraga abucheado por máis de dez mil persoas

ANXO IGLESIAS

A mobilización en defensa do sector pesqueiro reuniu unha das concentracións más amplias dos últimos anos. As bases do PP apenas se mobilizaron, pero a tribuna oficial encontrábase repleta de cargos partidarios. En tanto nas intervencións se mantiña a defensa da UE, as pancartas das cofradías e os berros da praza mantiñan a postura contraria. Nacionalistas, mariñeiros e familiares, absolutamente maioritarios na concentración, calificaron de "hipócritas" ás autoridades que padeceron unha enxurrada de asubios e críticas moi duras. Manuel Fraga remataría por improvisar as palabras finais do seu discurso descalificando "as minorias da minoría" que paradoxicamente enchián un Obradoiro praticamente unánime nos berros. Os méios de comunicación oficiais referíronse, sen embargo, a "un minoritario grupo de gamberros", en tanto diversas autoridades, caso do Conselleiro Diaz Guedes ou do alcalde socialista de Santiago Xerardo Estevez, non deixaban de mostrar o seu nervosismo ante os micrófonos.

Milleiros de persoas criticaron a "hipocresía" das autoridades **Contundente resposta de Galiza ao acordo do fletán asinado pola UE**

CARME VIDAL-A. EIRÉ

A mobilización celebrada o Sábado dia 29 en Compostela en defensa da frota galega, evidenciou a forte repulsa social frente ao acordo entre a UE e o Canadá e a falta de decisión política do governo da Xunta. Fraga preferiu verse acompañado no estrado por altos cargos partidarios como Mª Xesús Sainz ou Fernández Albor, a defender publicamente como governo os direitos do sector pesqueiro. As protestas contra o desamparo no que se deixou á frota e a instrumentalización política do acto deixáronse sentir no Obradoiro. Os incidentes anecdóticos serviron para acochar o maior apurriamento que sofreu Manuel Fraga Iribarne na sua aindaina política.

A. IGLESIAS

As organizacións nacionalistas foron as únicas que puxeron empeño na mobilización.

A faciana das autoridades instaladas na tarima de Raxoi era todo un poema cando tentou comenzar a falar o presidente da Xunta. O apurriamento subiu decíbelios e toda a praza do Obradoiro se convertiu nunha bronca só comparábel a que se produce nos encontros de fútbol cando o árbitro inventa un penálti. O Conselleiro Díaz Guedes pasaba de lívido a encarnado; machigaba e revolvíase combulso sen atopar o seu lugar no reducido espacío. O alcalde de Vigo, Carlos Príncipe, decíalle a Fraga: "aguante presidente, no se raje que o defendeo eu". Deu un paso ao fronte e co Conselleiro de Pesca, Xan Caamaño, tentou de facer de seve para taponar os ovos que lanzaba algun grupo. Antes xa mandara para diante a Manuel Fernández, o socialista secretario xeral de CC.OO de Vigo que, en primeira fila pasou case unha hora aplaudindo.

O malestar foi dando paso a indignación, conforme ia entrando a manifestación convocada unha hora antes polo BNG e a CIG. Os nacionalistas saíron da Alameda compostelá e percorrerón as ruas da zona vella até chegar ao lugar da concentración, con lemas como "Pola defensa do sector pesqueiro", "Só unha Galiza soberana pode defender os nosos intereses" ou outros directamente alusivos aos prexúzos que a integración na UE ocasiona como "Galiza fora da UE para salvar a nosa pesca" ou "Leite e fletán na mesma loita están" que se lia na pancarta portada por membros do SLG.

Os manifestantes, ao chegar ao Obradoiro atopáronse co entarimado rodeado dunha garda pretoriana de pancartas do PP que portaban uns 200 xóvenes. Os edificios eclesiásticos e as ruas estaban engalanados con bandeirolas de Comisións Obreiras

que realizou un amplio despliegue. Segundo se aproximaban ás sete, a praza enchiase, pero alí

non aparecían as mesnadas do PP por nengunha parte. Os nacionalistas bromieaban: "ainda deben de estar recollendo os

bocadillos". Tampouco aparecían para nada os socialistas. UGT desprazaba a unhas cén persoas e Anxo Guerreiro e Carlos Carlos Vázquez, acompañados por dirixentes de CC.OO agrupábanse no fondo xunto con 150 seguidores.

A par, íase enchendo a tarima habilitada para a ocasión a un metro de altura con membros do goberno galego acompañados polo alcalde de Vigo, Carlos Príncipe e un nutrido grupo de altos cargos do PP, principalmente. Unha parte dos manifestantes non entendía nada. "Os únicos que viñeron son os candidatos municipais das cidades", afirmaba un sindicalista de Ribeira. "É millor deixalos sós cando comece a falar Fraga para que se vexa cantos son, retrucáballe un dirixente do BNG vigués". O ánimo dos manifestantes iase encrespando, entre verbas de "manipula-

(Continua na páxina seguinte)

Os representantes do PP coparon a pequena tarima, que sustituiu ao balcón presidencial.
A. IGLESIAS

(Ven da páxina anterior) lación" ou "utilización fraudulenta", para dar paso á consignas como "PSOE, PP a mesma mera é" ou "mentirosos", talvez o lema más coreado da xornada. Os abucheos á instrumentalización do acto silenciaron os discursos do xerente da Cooperativa de Armadores de Vigo, Xosé Ramón Fuertes, e de Carlos Príncipe.

Protagonismo de Fraga

Cando quixo comezar a falar Fraga Iribarne, toda a praza foi un rebúmbo. Apareceron consignas, asubios, berros, e toda crase de desafogos. Carlos Príncipe e o conselleiro de Pesca Xoán Caamaño foron os encargados de salvagardar a persoa de Fraga e de tentar acalar coas suas palmas os pitidos e gritos que impedian escutar o discurso do presidente da Xunta. Non houbo maneira. Máis de 10.000 persoas a berrar. Os lemas mesturábanse. Unha grande parte coreaba: "os que non foron a Madrid, que carallo fan aquí". Lembrábase a auséncia do goberno galego na mobilización diante da embaixada do Canadá e a sede da Unión Europea celebrada hai case un mes. Outros preferían as palabras "fascista", "franquista" ou "cabrón". Escoitouse de todo. Persoas que, ao comezo, estaban espectantes, ao rematar abronocaban a Fraga como os que máis. Desde as fileiras de CCOO os berros tamén eran contínuos, mentres se criticaba a Manel por "estar dándolle cobertura ao franquismo".

A ausencia de representantes da CIG e do BNG, organizacións que convocaron á maioría dos manifestantes, no estrado, serviu ainda máis para diferenciar os dous planos da mobilización. As organizacións nacionalistas pro-

Os militantes do PP, contratados para asistir ao acto, deixaron tiradas as pancartas e bandeiras que os servizos da limpeza se encargaron de recoller.

A. IGLESIAS

'Os
nacionalistas
pediran que
unha persoa
independente
lese o manifesto
e que fose o
parlamento e
os partidos os
que convocasen
o acto'

puixeran no Consello Económico e Social que fosen os partidos políticos ou o Parlamento quen convocase a protesta, á vez que estaban a favor de que unha persoa independente lese un manifesto conxunto, pero a maioría dos representantes rexeitaron esa opción.

O xerente da Cooperativa de Armadores de Vigo, Xosé Ramón Fuertes criticou a "atitude violenta do Canadá, que é un grave precedente para outras zonas pesqueiras" e demandou que se aceleren os acordos noutras zonas como Suláfrica, as Malvinas, Namibia ou Chile co fin de manter os postos de traballo no sector. Pola sua banda, Carlos Príncipe tratou

de desvincularse da postura oficial do seu partido. O alcalde de Vigo arredouse das declaracions do portavoz do grupo parlamentar socialista Miguel Cortizo, quen defendera no último pleno que o desmantelamento da frota pesqueira era debido a unha crise de recursos internacionais, nun claro acto de exculpación tanto do goberno es-

nol como da UE.

Para o candidato socialista nas próximas eleccións municipais de Vigo é preciso "facer da pesca unha cuestión de Estado cunha política activa e permanente en Madrid e Bruxelas". Desde o estrado o tamén presidente do Consello Económico e Social daquela cidade dirixiu-

O fletán pasea crucificado pola U.E.

ANDRÉS PANARO

á administración central e europea para dicir: "que saibam o goberno español e a UE que Galiza quer seguir tendo unha frota pesqueira cada vez máis competitiva". As palabras de Príncipe non serviron para acalmar aos manifestantes, que acusaron ao goberno do PSOE de ser un dos principais causantes da redución da frota galega.

O goberno non mobilizou

A meirande parte dos asistentes consideraron que chegaban tarde as manifestacións de Manuel Fraga nas que pedía a transferencia de competencias en pesca e a intervención do goberno galego en cuestións decisivas para a nosa economía. Para o xefe do executivo galego, a mobilización reafirmaba a "vocación europea" na que se ten o "dereito de amosar disconformidade". Os intentos de silenciar as protestas dos manifestantes no discurso de Fraga víronse rotos polas propias palabras do presidente da Xunta, que increpou aos presentes na praza dicendo que "alguns veñen aquí para defender os seus intereses" e rematou improvisando o fin da sua intervención para dicir que "esta mostra de solidariedade só foi rota por tres ou catro minoritarios dos que Galiza non esquecerá a súa má educación". Os que estaban a ver a retransmisión do acto en directo na TVG non entenderon a que viñan as palabras de Fraga, xa que até ese momento evitaron mostrar imaxes nas que se dera conta do clima de oposición que se vivía no Obradoiro.

A soldade do goberno da Xunta e dos membros do seu partido na mobilización foi unha das más repetidas críticas dos participantes no acto e dos grupos da oposición. O deputado do PSdeG-PSOE Ceferino Díaz mostrouse "defraudado pola falta de unidade cando era necesario dar imaxe de forza. O goberno galego non mobilizou a ningunén e quen si o fixo foi o nacionalismo. Demos a idea de división interna e os incidentes devoraron o acto, e para iso era mellor organizar duas manifestacións diferentes". Díaz culpa ao

(Continua na páxina seguinte)

Moito hai quen manda e pouco quen governe

Fraga agardaba unha xornada idílica. Puxo traxe fino e coidou que estaba ante unha manifestación de fabricantes de queixos suizos. A Galiza laboriosa e hospitalaria que pinta a sua propaganda –ben lonxe das trifulcas de Madrid– ia celebrar un acto cívico de protesta. Recoñeceu o presidente que fora "enganado" despois de ter confiado nos negociadores e dixo pola sua poderosa megafonia que non admittiría máis enganos, nem ese ni o das "autovías". Debeu pensar, el que se criou nun réxime onde a unanimidade era a norma, que lle ian aplaudir fervorosamente, con paisanos que rañasen na pucha decindo polo baixo "este home si que nos defende".

Trabucouse. A realidade non é a que pintan os medios de comunicación. Nen os traballadores de Masso, nen os de Picusa, nen os labregos que sofreron as cuotas, nen por suposto os mariñeiros de Terranova ou Marrocos que se deron cita no Obradoiro son ricos ciudadáns suizos, senón súbditos nenguneados da cuarta rexión europea pola cola, segundo os últimos índices de renda per capita.

Desde que Fraga ocupa a cadeira de Raxoi Galiza afundiuése máis. Alén do seu fracaso como xestor e governante, o dia 29 demostrou unha baixa estatura moral. Pretendeu erixirse en protagonista da festa, pero non xa como presidente da Xunta, senón como

lider do Partido Popular. Arrodeouse de dirixentes partidarios, alleos ao goberno autónomo, subiu ao esterivel e arremangouse para darlle a todos o seu mitin de precampaña. Só unha persoa non educada politicamente na democracia podia agardar a sumisión do auditório.

Toda vez que o nervio e o pulso deste país sostéñeno, ante todo, os propios afectados de cada ramo productivo, xunto cun nacionalismo digno e coraxudo, e non o fato de populares de bocadillo pago que ciscaron as pancartas nos cubos de lixo unha vez rematada a manifestación, a resposta a pirueta ideolóxica de Manuel Fraga Iribarne era inevitabel e obrigada.

Tendo como teñen PSOE e PP responsabilidades de goberno é lóxico, ainda desde a óptica máis distante do nacionalismo, agardar que o BNG se erixa como forza motriz das reivindicacións e das críticas contra o asoballamento que nos manda a Unión Europea. Pero aqui tampouco Fraga estivo desperto. Na sua carreira de desacertos pretendeu que el, xunto co alcalde de Vigo Carlos Príncipe, se erguesen como a voz crítica. Como sinala o dito popular querían tocar as campás e ir na procesión.

Decíao estes días o capitán dun fletaneiro: "Os gobernos falan por nós e non fan nada. Non o sinten."

Son uns hipócritas. Non teño neles nengunha esperanza". Eran verbas que amosan un claro malestar, un incomodo que precisa dunha saída, polo ben deste país. Un alboritomo que se manifesta en todos os recunchos de Galiza, ás veces, desgraciadamente, con algúna dose de violencia.

Pero que ágardaban os nosos mandamais, despois de que o Conselleiro de Pesca, Xan Caamaño, dixese nun periódico: "Non estiven en Bruxelas durante a crise do fletán, porque non podía entrar nel no edificio onde se discutía". Hai que lembrarille a Caamaño que o seu goberno non reclamou nunca, en voz ben alta, que Galiza tivese representantes de seu na negociación. A que veñen agora estas lamentacións? Acaso hai algo que poida enrabechar máis o ánimo dos mariñeiros que esa incoherencia e ese cinismo?

Di agora Manuel Fraga que o acordo asinado pola UE e máis o Canadá é malo. Outro tanto afirmou estes días o socialista Abel Caballero. Pero como podian crer que, ante semellante actitude, a xente non estoupase? En Galiza hai neste intre moitos a mandar, pero pouco quen governe. E sen unha locomotora que teña claro o camiño este tren non se pode poñer a andar. Iso é o que urxe e non a bucolica unidade que algúns pretendian ao estilo do Monte do Faro.♦

PEPE CARREIRO

(Ven da páxina anterior)

governo da Xunta de non comprometerse coa protesta e só facelo a nivel testemuñal: "se o governo quixese podería ter traído a Compostela a 50.000 persoas, como o fai para outras cousas, e nesta ocasión non quixo".

Moi distinta é a valoración do deputado nacionalista Francisco Rodríguez, que ve a mobilización como "moi positiva en canto á participación social que quixo deixar clara a sua repulsa fronte ao acordo entre a UE e o Canadá, e á connivéncia que tiveron contra os intereses da Galiza. Isto significa que hai un grande sentimento do direito do noso povo a existir como tal". O deputado nacionalista admitiu o carácter conflitivo da convocatoria e denunciou que "o feito de que o governo galego se misture con deputados de Madrid indica que non entenden onde están, nem saben separar o governo como institución do seu partido, polo que fan unha instrumentalización política do acto". Rodríguez acusou ao governo da Xunta de non respetar, nem sequer nas formas, o carácter institucional que eles mesmos lle querian dar á mobilización, do que di que "non se entende como interveñen desde un estrado de medio metro xusto diante dun edificio maxestuoso, desde cuxo balcón se podían dirixir aos manifestantes. Por que o fan? Ou nos quixerón enganar aos ali presentes ou non se respeitan como institución?"

Tocante ás críticas verquidas sobre o BNG de querer monopolizar o acto de protesta, o deputado nacionalista lamenta que "o presidente da Xunta non levase a máis xente. Se non quixerón mobilizar ás suas bases estamos diante dun fraude e se non pudieron indica que o governo só é unha maquinaria eleitoral".

Acusacións ao BNG

Do mesmo xeito que acontecerá na manifestación de Madrid, as organizacións nacionalistas foron o alvo de acusacións vertidas tanto por representantes do PP como do PSOE. Mentre o conselleiro de Xustiza e Interior Diz Guedes chamaba "fascistas" aos participantes nas protestas, o alcalde de Santiago lamentaba "non ter ouvido ao Presidente"

'O governo galego non mobilizou a ninguén. Se quixeran podian ter traído a Santiago a 50.000 persoas, como fan para outras cousas'
(Ceferino Diaz, parlamentario do PSOE)

te da Xunta, só me puden querer coas formas, non co fondo".

O BNG saiu ao paso das acusacións que o facían protagonista de incidentes como enfrentamentos con militantes do PP e de guindar ovos contra a tribuna de oradores. A portavoz nacionalista Encarna Otero sinalou que "o BNG demonstrou sempre

o comportamento democrático que en todo momento se exerceu na Praza do Obradoiro por esta forza nacionalista, diferenciándose da atitude do PP que en pleno se colocou intentando facer unha demostración do monte do Faro Bis, e non de forza do povo galego para converter o problema da pesca nun problema de Estado".♦

Hai símbolos que son propios da Gáliza:

A IGLESIAS

O OBRADOIRO NON QUIXO SER PRAZA DE ORIENTE

MANUEL DIOS

Nos momentos más críticos sábese, sen lugar a dúbidas, onde está cada quén. O pasado dia 29 de Abril, no Obradoiro compostelán, era óbvio. Iso si: para quen quixer velo.

Son moitos os intereses que se xogan. A cruzada contra o denominado "nacionalismo radical" en Galicia non é nova. Rexorde con virulencia de cando en vez. Faise especialmente insofríbel nas vésperas eleitorais. A reacción dalguns meios de comunicación... maticemos, dos donos dos meios, o dia 30 foi vergonhosa. Algun deles fixose eco, en exclusiva, da voz do seu amo: un modelo de obxectividade, de profesionalismo, de neutralidade política.

Parece mentira. Pero algúns confiaban en que a concentración do Obradoiro fose un acto de exaltación. Unha daquelas xornadas festivas de adhesión que o xeneral convocaba na Plaza de Oriente madrileña para propia satisfacción e como produto de exportación do réxime. Don Manuel sabe tamén moito diso.

Montouse un espectáculo que case ningún criticou. Pretendían borrar o protagonismo acadado polo "nacionalismo radical" en Madrid. Había que substituir a foto que deu a volta ao mundo en todos os noticiarios. Aquela foto que foi universal portada logo da Manifestación ante a embaixada canadiense e da Unión Europea na capital do Reino.

Non podía tolerarse que o mundo descobrisse que en Galiza algo se move, sen o control persoal de D. Manuel I e o seu benquerido valido Pérez Varela. Tiñan que montar, a toda costa, un acto de desagravio. Iso si, democrático, plural, pangaleguizado. O de menos é que algúns dos convocantes teña responsabilidades directas na ruina da nosa frota. Non. Un baño de multitudes limpia todo. Imprescindible un Monte Faro ainda que fose fora de tempada. Cuiña, ponte a traballar. Populismo, galeguidez, aldraxe, mulleres rurais, caciquismos de fin de século, autocares, terceira idade en Compostela, Roldier con pancartas e gaivotas noxentas. Xa está. Todo preparadío para mellor gloria do Xefe. Pérez Varela, pasa listal, ar!

E ali estaban todos. O governo en pleno no palco. Os principais candidatos do PP ás alcaldías, a Barbie, Vitorino. Carlos González Príncipe como Gary Cooper en "Só ante o perigo" berráballo a Fraga: "Aguanta, coño, que yo te defiendo". Manel, ai Manel, que papel para un líder histórico do Movimento Obreiro vigués, das CCOO, aplaudindo a rabiar, entusiasmado, o discurso de D. Manuel. Mesmo con ridícula ostentación tentaba protexelo dos ovos que caían. Que extraordinario escorral! Golpe, de UGT, menudo golpe, cara de pôquer e circunstancias. Suso Díaz, secretario xeral das CCOO, agachado. E Estévez, onde estaba Estévez?

A música, de entrada impecable. Milladoiro, que mellor. Cando Pérez Varela saiu ao balcón de Raxoi, con vaqueiro e camisa azul para a ocasión, decatouse claramente do que tronaba no Obradoiro. A Galiza mariñeira, obreira e sindical, traballadora. Inmediatamente, con espartana eficacia, anulou a liberdade de expresión. Subiu o volume ao máximo. Unha hora de espera, coa música a tope, amansa todas as feras. Moi ben, moi ben. Así se fai. Que se cren. A ver se calan.

Pero, quen interviría no acto? Home, quen ia a ser. A Galiza viva. Un armador, obertura. Príncipe, adagio. D. Manuel, vivace molto ma non troppo. Que mellor representación. Non se fale más. Adiante. E todos tragaron. E todos pensaban que estaban de Romaría. Faltaban Juan Pardo e Julius Churches, hei. Parecían monecos de feira a punto de caramelos para receber as bolas...

A maioria do Obradoiro non estaba representada no palco.

Non. Os que subiron ao palco non facían eleitoralismo. Non.

Non. Os que falaron, tampouco. Non.

Non. Os que programaron o acto non excluíron a ninguén. Non.

Porque o armador non só se representa a si mesmo e a todos os armadores. Tamén, como non, aos mariñeiros. Espírito empresarial. Concordia. Obxectivos comuns. Unidade. Para ti salário mínimo ou paro, fame e miseria. Para miás as subvencións. Pero, xa se sabe. Ti non arriscas. Galiza por diante, home. Que non se diga.

Nacionalistas exaltadas, sectores radicales, duros... batasunización, dixo un de Izquierda Unida, dous días despois, con grandes titulares e páxina completa nun medio, pólvora e magnólicas sucesivos, liña editorial: "el huevo de la serpiente". Quen dá más?

A indignación dos mariñeiros, das suas mulleres. A presenza inquestionábel do sindicalismo nacionalista, na praza, do nacionalismo todo, facendo piña. Non nas farolas de Compostela, nen de colgadillo no Museo da Catedral e no Reitorado, prodixio de neutralidade. Tampouco no palco, na rua, senón a pé de obra, cos mariñeiros, cos homes e mulleres do mar, defendendo o seu futuro, contra a música de Pérez Varela, contra o discurso oficialista que pacta por detrás a nosa ruina, contra a incompetencia e o oportunismo.

Que mágoa. Reventámos a Romaría. O Obradoiro non quixo ser Praza de Oriente. A Torre da Carraca ruxia: *Ladran, luego cabalgamos*.

Para cando a prensa diaria propia, galega e libre...♦

MANOLO DIOS é Secretario de Comunicación da CIG

A NEGOCIACIÓN DO BANCO CANÁRIO-SAHARIANO

Marrocos forzar a explotación conxunta

Os armadores do banco Canário Sahariano recean das empresas mixtas pero considerannas a única saída

■ SEVERINO XESTOSO

Marrocos quer desenvolver a sua frota, e ao mesmo tempo rachar coa dinâmica de vender licencias xa que a riqueza da pesqueira está na sua costa e considera que a explotación debe ser compartida. Esta filosofía para o século vinteún pode entusiasmar á Comisaría Bonino, sobretodo nun momento en que as posturas marroquinas e comunitárias non acaban de achegarse.

O acordo pesqueiro da maior importancia social da Unión Europea non remata de pecharse, e os pescadores xa miran os derradeiros días de Xuño como as datas da última esezanza.

O problema é ver como se poden articular estas asociacións entre os armadores e o país que ten o domínio xurisdiccional da pesqueira, chámense estas asociacións conxuntas, mixtas ou como se queira. De certo, poderíamos participar conxuntamente os dous países deste tipo de riqueza, pero a desconfianza é o rexsto dominante no seitor. "Algunhas destas empresas poden estar funcionando nas Canárias, Cádiz ou Huelva, e pódelle ir ben ou mal, pero nós non temos experiencia nesta clase de acordos o que necesariamente suscita no seitor unha desconfianza moi grande", di Xosé Arestin, Presidente da Asociación de Armadores do Palangre de Riveira.

Estas asociacións poderían influir dun xeito até agora ignorado, nunha frota de 65 buques, entre 40 e 150 toneladas de rexistro bruto (cunha media de oitenta) e cunhas tripulacións entre 13 e 16 homes en cada barco, o que supón uns 1.000 mariñeiros, quer dizer, empregos direitos que non saben cal vai ser o seu final.

Traballan "á parte", o que quer dizer que se pescan gañan, e como dificuldade engadida, os barcos pequenos desta frota van á lonxa de Alxeciras, mentres os más grandes —pódese dicir que a partir das 60 TRB— venen descarregar a casa.

Tendo en conta que esta é unha frota renovada e cun número de novas construcións que se aproximan a 25 nos últimos tres anos, pódese dicir que a espera é tensa e ao mesmo tempo pacífica. Non hai quien se atreva a apostar por unha resolta altitude de forza contra os produtos que de Marrocos tratan de chegar á Unión Europea. Outros son partidarios de agardar o desgaste na posición negociadora marroquina.

En calquera caso, débense ter moi en conta as palabras do Presidente dos Palangreiros de Santa Uxia, "Non sabemos se todas as exixencias marroquinas son un farol ou van a serio. Porque se realmente van a serio tómolo moi duro".

É duro, moi duro, mírano tamén os armadores do Morrazo, que están dentro de ANACEF. Así Xosé Fernández, recoñece que as posturas negociadoras non se achegan e que a participación do Estado africano en empresas conxuntas é un escollo moi grande, unha dificuldade engadida ás que de por si xa reclaman os marroquinos, "porque xa se coñecen moitos casos e os resultados non son nada favorábeis".

Parece existir entre os armadores do sector certo compromiso para non forzar a situación máis do necesario, xa que do que se trata é de "conseguir un acordo suportábel e rendábel, que sexa interesante para as duas partes". Como modelo aparece, o acordo que acaba de rematar, por suposto sen revisión intermédia, da que non fala ningúen.

A perspectiva de ter que operar en empresas conxuntas pon medo nos armadores. Por riba de todos os problemas de administración que isto levaría engadido, témense as descargas nos portos marroquinos e eficiencia da asistencia técnica da frota.

Outros problema rodean a estas sociedades, e non é o más pequeno o paro que ameaza a moitos mariñeiros. O Presidente da Confraría de Pescadores Santa Tegra encóntrase en Alxeciras estudiando as medidas a tomar durante este amarre forzoso, que no caso do porto gardés afecta a 32 barcos entre 17 e 78 toneladas, que dan traballo a uns 320 mariñeiros.

Sen futuro

Os primeiros días de inactividade, os pescadores terán que cobrir os papeis que, seguindo instruccións da Secretaría de Pesca, hánles permitir accederen a unha axuda arredor das 74.000 pesetas mensuais, viático que non amaña para nada o futuro nin o porvir.

En principio esta axuda manteñase mentres dure o paro, pero os problemas pódense ir acentuando co paso dos días, xa que por unha parte pequenos barcos e con escasa tripulación —sobretodo da área de Andalucía— poden ter problemas de sobrevivencia. Os armadores galegos que fixeron novos investimentos e aos que os bancos non estarán dispostos a lles outorgar moratoria nengunha tamén poden ter sérios problemas. As tripulacións están expostas a esta mesa sorte con esa compensación ridícula que leva incluída a prorrata das pagas extras.

No sector fállase xa de Xuño, nesta guerra de nervos e de aguante. A reunión próxima en Bruxelas do 12 deste mes considerase únicamente como unha más das que quedan por facer.

En algo conveñen todos os prexudicados por esta situación. As empresas conxuntas, de facerse deberían ter unha estrutura totalmente diferenciada das que a lei contempla nestes momentos; no caso contrario, a solución se apresenta imposible. ♦

ANXO IGLESIAS

Tetilla de Lei.

Xa non chega ter feitura de tetilla para ser verdadeiro Tetilla.

LEYMA

O primeiro Tetilla lexítimo con Denominación de Orixe.

7 DIAS

■ Belloch non deu información sobre o asesinato de Lasa e Zabala

O ministro de Xustiza e Interior, Juan Alberto Belloch, compareceu o Martes 3 do mes que comezamos no Congreso para informar sobre os traballos da Comisión que investiga o asesinato de Lasa e Zabala. Belloch, que preside a comisión, compareceu dous meses despois de pedilo a oposición no Congreso e non aclarou nada. O ministro dixo que era un asunto crucial e que non se vai disolver a comisión namentres non haxa resultados.

A oposición considerou que a comparecencia de Belloch e a información que subministró, era insuficiente. O portavoz do PNV, Txavarri, foi más aló e dixo que o principal obstáculo para avanzaren as investigacións é a Casa Cuartel de Intxaurrondo, lugar onde, dixo o deputado, están a pór eivas ás pescudas.♦

■ O 10 de Maio primeiros contactos entre o Sinn Féin e Londres

Máis as provocacións, o Sinn Féin terá unha reunión co Governo británico en Londres o vindeiro 10 de Maio. Os últimos días están a resultar moi tensos. A última monstranza de tirantez foi protagonizada pola policía, que se enfrentou a simpatizantes do Sinn Féin o pasado Martes 2.

O primeiro ministro británico, John Major, visitou o Ulster o Martes 3. Na capital, Belfast, Major pediu ao IRA entregar as armas. O Exército Republicano Irlandés prefere comezar o diálogo antes que facer unha política de xestos.♦

■ O policial que matou a Rosa Diz non irá ao cárcere

Xosé Otero Camba, o policial autonómico adscrito ao corpo de inspección pesqueira que o 27 de Outubro de 1993 matou a Rosa Diz na praia de Vilagarcía, foi condenado a un ano de cárcere por un delito de imprudencia temeraria con resultado de morte, xa que quitou o seguro á súa pistola cando se enfrentou a un grupo de persoas que protestaban pola sua presenza. A resultado da imprudencia, a arma disparouse. Esta é a conclusión do tribunal pontevedrés que xulgou ao policial.

O xuíz non tivo en consideración as testemuñas que indicaban que a actitude do policial era agresiva nun a autopsia feita ao corpo de Rosa Diz, e na que se demonstraba que o tiro que matou a peixeira foi a cara de can.

En todo caso, Xosé Otero Camba non irá ao cárcere porque carece de antecedentes penais e a lei establece que, nestes casos, se a sentencia é leve, o condenado non ten que ingresar en prisión. A familia de Rosa Diz xa manifestou a seu desagrado coa sentencia.♦

■ Crise no sector artesanal do queixo polo acoso dos inspectores

O confrontamento entre os inspectores veterinarios da Xunta e o próprio Governo

autónomo, está a provocar o acoso nas inspeccións aos queixos artesanais, denunciou o SLG. O Sindicato Lagreco Galego cre que os veterinarios, para defender os seus intereses frente á Administración autónoma, están a afundir o sector. Asímesmo, a central nacionalista denuncia que non existe unha normativa para a elaboración de queixo con leite crudo pola recente moratoria que se deu no mes de Abril. "Non é responsabilidade dos produtores que non estexa regulada a actividade sanitariamente, non queremos servir de chivo expiatório do direito reivindicativo do colectivo veterinario. Neste momento, a situación é crítica por estar submetidos a unha persecución case policial contra o queixo artesanal, o que está a supor unha estrepitosa caída dos prezos, nalguns casos porriba do 75%, aparte dunha falla de saída ao mercado polo medo que provocan nos comerciantes as reiteradas inspeccións e incautacións", denúncia o SLG.♦

■ Segundo Garzón, Roldán malversaba cartos públicos pero non pagaba aos GAL

Luis Roldán, foi incriminado nun delito de malversación de caudais públicos por ter pagado 50 millóns de pesetas a Xosé Amedo e Michel Domínguez. Con este procesamiento, o xuíz Baltasar Garzón entende que Roldán non participou no financiamiento dos GAL, senón que se limitou a gastar mal o dñeiro do Estado. Roldán dixo que o ministro de Interior, José Luis Corcuera, e o vicepresidente Narcís Serra, sabían do pagamento dos 50 millóns aos dous membros dos GAL. Por outra banda, a xuiza María Tardón implicou a Roldán na suposta falsificación dos papeis de Laos, e contradeciu a Baltasar Garzón, que estimara que o ex director xeral da Garda Civil non tiña nada que ver coa manipulación dos documentos de extradición.♦

ANXO IGLESIAS

■ Fraga renuncia ao PP se este negocia coa ETA

Manuel Fraga, reiterou máis unha vez que non estaria disposto a unha solución negociada coa ETA e que marcharía do Partido Popular se este entrase na negociación. As suas declaracions xurdiron tras a afirmación do voceiro do PNV, Joseba Egibar, de que, tras o asasinato de Gregorio Ordóñez, membros do PP tentaron unha aproximación á organización ETA a través de intermedios. O próprio presidente do PNV, Xabier Arzallus, reiterou as declaracions de Egibar, asegurando que o presidente do PP en Euskadi, Jaime Mayor Oreja, estaba implicado nese achegamento. O PP basco negou as afirmaciones. Manuel Fraga, pola súa parte, calificou de "idiotez" a acusación do PNV e dixo "que o nacionalismo que menciona sistemáticamente a palabra independencia está fora da Constitución".♦

■ A CIG gañou as eleccións sindicais na TVG

O 28 de Abril, celebráronse as eleccións sindicais na TVG, que gañou a CIG, ao acadar o 30% dos sufragios emitidos. Dun total de 419 profesionais, votaron 305 e os resultados foron os seguintes: a CIG 91 votos e 4 representantes no comité de empresa, CCOO tivo 71 apoios e 3 delegados, USO obtivo 64 papeletas e 3 representantes e UGT acadou 54 votos e 3 membros do comité.♦

■ Os balseiros eran emigrantes, non refuxiados políticos

Bill Clinton comprometeuse a acoller en Estados Unidos a praticamente os vinte mil balseiros que están retidos na base de Guantánamo. Desde o verán, momento no que a base acolleu unha chegada masiva de balseiros de Cuba, via Miami, o presidente norte-americano afirmou que non os acollería no país a todos, senón aos que solicitaran o visado. Agora, tras a negociación con Fidel Castro, Clinton aceitou á maioría dos balseiros agás os que están enfermos de gravedade ou con problemas psiquiátricos, que voltarán a Cuba. En definitiva, Clinton reconoce que o dos balseiros era un problema de imigración e non unha cuestión política.♦

■ Unanimidade na excarcelación dos enfermos graves

Houbo unanimidade no Parlamento ante a proposta do BNG de instar á Xunta para que solicite a excarcelación dos enfermos incurables á Dirección Xeral de Institucións Penitenciarias. O deputado nacionalista Alfredo Suárez Canal cre que os principais afectados na actual situación carcelaria son os enfermos da sida, xa que o 20% dos novos reclusos ingresan como portadores.

Por outro lado, o PP rexeitou a proposta de negociar as competencias para a xestión dos centros penitenciarios por cuestións económicas. Asímesmo, o PP tamén se opuxo a criar unha comisión entre a Xunta e o Parlamento para estudar a situación dos presos nos cárceles galegos porque xa se solicitara na anterior legislatura e non se obtivera o permiso. PSOE e BNG rexeitaron os argumentos porque consideraron que tanto o Parlamento como a Xunta deben ter acceso a cuestións que lle afecten ainda que non teñan competencias sobre elas.♦

■ Fraga renuncia ao PP se este negocia coa ETA

Manuel Fraga, reiterou máis unha vez que non estaria disposto a unha solución negociada coa ETA e que marcharía do Partido Popular se este entrase na negociación. As suas declaracions xurdiron tras a afirmación do voceiro do PNV, Joseba Egibar, de que, tras o asasinato de Gregorio Ordóñez, membros do PP tentaron unha aproximación á organización ETA a través de intermedios. O próprio presidente do PNV, Xabier Arzallus, reiterou as declaracions de Egibar, asegurando que o presidente do PP en Euskadi, Jaime Mayor Oreja, estaba implicado nese achegamento. O PP basco negou as afirmaciones. Manuel Fraga, pola súa parte, calificou de "idiotez" a acusación do PNV e dixo "que o nacionalismo que menciona sistemáticamente a palabra independencia está fora da Constitución".♦

GALIZA E MUNDO

PARLAMENTO

Até agora non deu contestación a nengunha pregunta da oposición

Fraga di que non responde no Parlamento porque 'só me perguntan estupideces'

■ CARMÉ VIDAL

Ninguén do gabinete de prensa da Xunta de Galiza desmentiu as declaracions feitas polo xornalista Miguel Ángel Aguilar na *Cadea Ser*, segundo as que Fraga lle comunicara persoalmente que non interviña no Parlamento porque "non respondia a estupideces". Os grupos da oposición coincidiron en calificar as declaracions de "antidemocráticas" e lembraron un fato de ocasións nas que o Presidente da Xunta, que non respondou a nengunha pregunta desde o ano 90, debía ter falado na cámara.

A indignación dos grupos da oposición polas declaracions de Manuel Fraga deu paso a un relatório de momentos nos que o Presidente da Xunta debía ter interviña para responder e dar conta das decisiones do goberno ante asuntos transversais para o país.

Para Alfredo Suárez Canal do BNG "Fraga estase descalificando como democrata, e non ten que esquecer o que el mesmo é un presidente investido polo Parlamento, a mesma institución na que de que só se perguntan estupideces". O deputado nacionalista lembra entre os casos cruciais que pasaron pola cámara no ano e medio que leva no Parlamento a importancia de leite denunciada polo SLG, e todos os temas que afectaron ao sector como a supertaxa ou a iniciativa popular para a creación do grupo lácteo. Tamén no que concerne ao funcionamento do seu próprio goberno e da Administración Pública notou Suárez Canal a ausencia de Fraga. Nen a reestruturação do gabinete coa saída de Xan Fernández, nen as denúncias de privatización da administración coa creación de entes e contratos inecesarios fixeron mover ao presidente da Xunta do seu escano.

Os posicionamentos do gober-

no galego ao respecto das infraestruturas tampouco se ouvieron en boca do seu presidente. Suárez Canal lembra o convénio asinado por Fraga co ministro Cosculluela, segundo o que as autovías estarían en funcionamento no ano 95. O manifesto incumprimento do anunculado tampouco ocasionou a intervención do seu mentor como non o faria o desmantelamento do ferrocarril coa redución de liñas en Galiza. Dos grandes "temas de Estado" dos que Fraga estivo ausente, o deputado nacionalista fai mención nomeadamente á crise do fletán que lle dí a unha explicación do silencio do presidente na cámara: "Fraga non apresentou as decisiones do goberno sobre o tema porque non existen. Fraga fala só a meio de conselleiros e opina nos xornais porque ten me-

do ao control que se xera no Parlamento". O deputado Francisco Rodríguez engade que tamén se notou a falta da participación de Fraga á hora de explicar a reforma do Senado, a sua posición a respeito das cuotas lácteas ou mesmo o recurso apresentado polo PP á reforma da Lei Orgánica do poder xudicial, segundo a cal se quería normalizar o uso do galego na Xustiza. Rodríguez explica a ausencia de Fraga aducindo que "non resiste a política do parlamento e quéimanlle os problemas do país. Ao non poder assumir a sua responsabilidade, o máis que pode facer é desautorizala"

Esquivar os problemas

O voceiro socialista Miguel Cortizo destaca a falta de decisión

de Fraga á hora de apresentar ao pleno da cámara o seu posicionamento a respeito da reducción de cuotas de fletán. Segundo Cortizo: "O presidente da Xunta pode intervir nunha concentración, pero non na cámara que representa a todo o país para explicar a situación do sector pesqueiro, é unha clara inversión de escalas". Das declaracions de Fraga o deputado do PSdeG-PSOE comenta que "é intolerable que un presidente insulte así aos cidadáns que están representados no Parlamento, isto significa asimismo que todos os problemas dos galegos lle resultan unha estupidez". Para Cortizo non se trata de medo senón dunha "estratexia para esquivar os problemas e o desprezo a unha institución democrática dun home frustrado que veu a

Galiza obrigado polo seu fracaso". Entre as iniciativas apresentadas polo seu grupo que non obtiveron a resposta da Xunta o deputado socialista fai mención de todos os asuntos apresentados en relación coa transparéncia da xestión e as implicaciones en casos "case delictivos nos que el como responsável tiña que ter participado". Entre elas están o recoñecimento por parte da Xunta de irregularidades cometidas nos pagos por obras de seguridade ou a obriga de dimitir do ex conselleiro Daniel Barata das que Fraga non falou. Segundo Cortizo Fraga tería tamén que dar conta de temas como a proposta de Administración Unica, as negociacións que fai como presidente en Madrid ou a sua participación no Comité das Rexións de Europa.♦

Temas como as cuotas lácteas ou o retraso das autovías non foron considerados importantes por Fraga.

ANXO IGLESIAS

O BNG propón unha reforma do regulamento para democratizar a actividade parlamentar

O grupo parlamentar nacionalista vai presentar no próximo pleno unha proposta de reforma do regulamento encamiñada a reactivar a actividade parlamentar con modificacions que afectan a vários puntos encamiñados a potenciar os debates, aumentar o control da cámara e eliminar as trabas que se lle poñen aos grupos parlamentares á hora de apresentar iniciativas. Un dos puntos reflectidos na proposta afecta ás comisións de investigación das que bastará a petición dun grupo parlamentar para que se de o debate frente aos dous grupos ou a quinta parte do pleno que agora se necesitan. A mesma reforma afectaría á solicitude de comparecencia dos membros do goberno galego na que ademais se engade que en nengun caso se poderían retrasar máis de tres sesións despois de ser tramitadas.

O deputado do BNG Alfredo Suárez Canal, un dos mentores da reforma, sinala tamén que é necesario incrementar o tempo de intervención no

debate de totalidade das leis e, en canto ao do articulado, avogan porque o debate das enendas se faga por títulos e non de xeito conxunto como se están a tratar agora, coa consequente merma de tempo. Outra das modificacions importantes trata de non limitar aos grupos o cupo de interpelacións que se podan tratar en cada pleno —na actualidade son duas—, xa que estas iniciativas son un "importante trámite de control do goberno e a sua restricción non está de acordo coa realidade do Parlamento". Por último o BNG quer que se aumenten os tempos e se modifique o mecanismo de intervención nos debates sobre as proposiciones non de lei para que sexa o grupo autor da iniciativa ó que teña o turno de remate.

Se a reforma dos nacionalistas se aprobase supoiría un importante cambio na actividade da cámara e posibilitaria que todos os grupos parlamentares estivesen á par á hora de apresentar iniciativas.♦

Empresa Xornalística Editora: Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración.
Presidente: Francisco Carballo. Vicepresidente: Xaquín Acosta
Conselheiro Delegado: Xosé Fernández Puga.
Voguer: Francisco Torrente, César Sánchez, Albert Anseude,
Xosé M. Díaz e Manuel Veiga.
Secretario: Xan Piñeiro.

Director: Alfonso Eiré López

Redacción: Gustavo Luca de Tena, Manuel Veiga, Xan Carballa, Horacio Vixande, Anxo Iglesias (fotografía).

Correspondentes: Ricardo Sandoval e Merche Vázquez (A Coruña), Xavier López (Compostela), Carme Carballo (Ourense), Carme Vidal (Pontevedra), H. Sanfiz (Ferrol), F. Ariztido (Lugo), X. Castro Rato (Vilagarcía), Antón Mallo (As Mariñas), Anxo Rosende (Ortegal), X.M. Suárez Estévez (O Condado Baixo), H. Naval (A Maríña), X. López Témez (O Bierzo), G. Docampo (Valdeorras), Pablo Nasario (Terra Chá), X.M. Santiago Cagigao (Barbanza), Manel Bello (A Montaña), Manuel Díaz (Melide), Xosé R. Castro (O Carballiño), X. Gabriel Pacín (A Fonsagrada), A. Díaz Amor (Ribadeo), M.A. Torres (Verín), Manuel

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Pan (Bergantinos), Daniel Lazaré, Pepe Rei (Euskadi), Paco Soto (Barcelona), Manbel Lupide (Asturias), Begón Moa (Alemaria), Gonçalo Nuno (Porto), Ánxel Luís (Álvarez), Xosé L. Diaz, Pesca: Severino Xestoso, Cid Cabido, Pilar Piñeiro, María Alonso, Víctor Costas, Avelina Barreiro, Lino Braxe, Primitivo Carballo, X.C. Garrido, Couceiro, Nanina S. Castroveijo, Anxo Salgado, Amanda Alvarez, Manuel Rivas, Xosé A. Gacío, Xurxo Estévez, Margarita Ledo, Víctor F. Freixanes, Carlos Mella, César Varela, X. Fernández Mateo, António Mascato, X.L. Iglesias, Rodolfo Dacuña.

Internacional: Xulio Rios, Patricia Grinberg, Juan C. M. Betelú.

Literatura: Xesús González Gómez, Xosé M. Eiré, Miro Villar, Miquel Vázquez Freire, Xosé M. Milán. Música: Xoán M. Estévez,

Xico Peña, Xoán Manuel Carreira, Oscar Losada. Arte: Fernando Ferro, Fernando M. Vilanova, Cinema e Televisión: Celso López Pazos, Gonzalo Vilas, Carlos Amaro. Arquitectura: Prádico Lizancos. História: Francisco Carballo, Anselmo López Carreira, Xesús Torres Regueiro.

Fotografía: Carlos Puga, X. Marzá, Che, Xosé L. Diaz, X. L. Suárez Canal, M. Sendón, Tino Viz, X. M. Albán, Déimi Alvarez, Voz Noticias, El Progreso.

Ilustración: Xosé Lois, Pepe Carreiro, Carlos Silvar, Gonzalo, Xulio Gaioso, Tokio, Hermida, P. Núñez, Manel.

Corrección lingüística: Fernando Carballa.

Deseño Gráfico e Montaxe: Xosé Taboada.

Administración: Blanca Costas.

Publicidade: Xosé Fernández Puga, César Pazos Carreiro.

Subscrepcións: Carlos Martínez Muñoz.

Redacción e Administración: Rua do Príncipe, 22, planta baixa (36202 Vigo). Apartado postal 1371.

Teléfonos:

Administración, Subscrepcións e Publicidade (986) 43 38 30*, Redacción (986) 43 38 66 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

Imprenta: E.C. C-3 1958.

Depósito Legal: C-963-1977.

ISSN 02-13-3105

No se mantén correspondencia sobre orixinais non solicitados. Está permitida a reproducción sempre que se citar procedencia.

ELEIÇÕES MUNICIPAIS

Afirma Abel Caballero

'Os problemas da Coruña non teñen nada que ver cos de Vigo'

"Os problemas da Coruña non teñen nada que ver cos de Ourense, Vigo ou Lugo. A nosa oferta diríxese aos problemas de cada unha das cidades e povos. E isto é unha novidade no Partido Socialista", afirmou a pasada semana Abel Caballero.

O responsable do PSOE engadiu ainda: "Fáelle vostede aos cidadáns da pesca en Vigo ou das riberas do Miño en Ourense que son cuestións que non teñen nada que ver. Contemplamos a total autonomía de cada povoación e desde o partido

non intervimos na formación dunha soia lista".

A tese localista que o ex-ministro anuncia como novedosa forxa plasmada en anteriores encontros da dirección socialista en Galiza. Os intereses de Francisco Vázquez, presumible gañador claro das elecciones na Coruña, frente ás dos candidatos de Ourense ou Vigo, que no caso de poder gobernar terían que facelos necesariamente contando cos nacionalistas, deseñan estratéxias diferentes. Ante a imposibilidade de unirse baixo un mesmo criterio, o partido optou

pola liberdade de acción, facendo da necesidade virtude.

Tamén en IU

Outro tanto lle está a ocorrer, a nivel estatal, á IU. En tanto Julio Anguita se amosou reiteradamente contraria ao pacto cos socialistas, algunas agrupacións locais, como a de Madrid, deron a coñecer a sua postura diferenciada, sinalando que acudirían a unha negociación co PSOE en caso de ser necesario para gobernar. Ante esta situación, o líder optou por outorgar liberdade segundo as zonas.♦

Beiras e os inquéritos

M.V.

Un periódico estivo a piques de meter a pata o pasado Domingo. Xa tiñan o titular preparado no que se decía que Beiras non estivera na manifestación do fletán. Acompañaba un artigo que informaba dunha ruptura no seo do Bloque. A punto de producirse o cerre un xornalista chegou á redacción decindindo que el "si vira a Beiras no Obradoiro". A rectificación non foi tida en conta até que o redactor xefe e outro xornalista comprobaron a verdade. Información e comentario tiveron que ser a última hora retirados.

Sobre as noticias deste tipo, ultimamente moi frecuentes, Beiras comentaba o mesmo dia no *Faro de Vigo*: "paso absolutamente do que dirán". E sobre as "chispas" que supostamente saltaban no seu grupo

Xosé Manuel Beiras.

parlamentario respostou que "as únicas chispas que saltan son as que se producen cando prendo un pito".

Outras fontes apontan que a orixe desta polémica está nos inquéritos eleitorais. O diario *Atlántico* vaticinaba en días pasados un resultado moi igualado entre BNG e PSOE en Vigo. Por outra parte, un inquérito realizado por alumnos do instituto de Vilalba en seis concellos da Terra Chá e publicado por *El Progreso* o día 29, outorga un total de 52 concelleiros ao PP, 14 ao BNG e 12 ao PSOE, de modo que os populares manterían o seu número de votos a respecto de 1991, o BNG gañaría 11 edis e o PSOE perdería 5, quedando á marxe os independentes.

A posibilidade de que o BNG se convierta na segunda forza en non poucos lugares causa disgusto non só no PSOE, senón ainda máis no PP que non gostaría de ter ao Bloque como principal opositor.♦

PARAR Á DEREITA

GUILLERMO ALONSO DEL REAL

As eleccións locais e rexionais do 28 de Maio chegan nun momento político crítico. O dado fundamental da situación é o ascenso do Partido Popular e o perigo certo de que ese partido governe na mayoría de municipios e comunidades, o que tería grandes consecuencias negativas sobre a vida de moita xente.

O PP non é unha incógnita política. Esse partido e os seus dirixentes teñen unha historia e un programa, apóianse sobre unha base social definida e contan cunha experiencia de goberno en diversas cidades e comunidades, cando non no antigo réxime franquista.

En todo isto en que o PSOE se escorou cara a direita na xestión de goberno, desde as leis laborais até o abuso no uso do público, pasando por diversos aspectos da política exterior e graves violacións dos dereitos civis, o PP irá ainda moito máis lonxe, dando unha nova volta de rosca cara a direita. Ademais, o PP promoverá unha involución profunda naqueles terreos nos que a sociedade española avanzou, ainda que sexa timidamente, como son a asistencia sanitaria, o ensino público, a liberación dos costumes ou o sistema de pensións. Terreos que, sen dúbida, tamén están ameazados pola evolución cara a direita de Felipe González e os seus governos. Pero, en definitiva, un trunfo do PP facilitaría, agrandaría e aceleraría un proceso de involución en todos estes ámbitos. De feito, a vitória do PP, non só pecharía o período abierto a finais de 1982, senón tamén alguns progresos que, no ámbito municipal, datan da entente de esquerdas de 1979, podendo incluso romper, cara a direita, equilibrios establecidos no consenso constitucional en que se baseou o actual sistema político.

A idea más errónea e ilusa de todas as que se manexan para minusvalorar as repercusiones dun trunfo do PP é a de que este non podería ir tan lonxe cara a direita como o PSOE, porque atoparía unha resistencia moi máis unida e tenaz. A significación central dun trunfo do PP é o éxito da direita social, non a mera substitución dun partido por outro ou o castigo merecido ao PSOE. O éxito chama ao éxito, e os éxitos eleitorais da direita fortalecen á direita, mentres que a ningúen fortalece o fracaso dunha esperanza.♦

GUILLERMO ALONSO DEL REAL forma parte do Consello Editorial do *Club de Iniciativa Socialista*, colectivo inserido en Izquierda Unida

JENARO MARINHAS

MERCEDES PEÓN

UXÍA BLANCO

SUSO DE TORO

CARLOS CASARES

ANTÓN REIXA

MIGUELANXO PRADO

PURA VÁZQUEZ

EMILIO CAO

A Coruña ASÍ A QUEREMOS!

Ti, que tamén defendes o nome legal da Coruña, podes colaborar enviando este boletín.

A MESA
O FUTURO DO GALEGO

BOLETIN DE COLABORACIÓN

DADOS PESSOAIS SÓCIO NOVO

NOME E APELIDOS _____ ENDEREZO _____ POBACIÓN (C.P.) _____

PROFESIÓN _____ CENTRO DE TRABAJO _____

DESEXO AXUDAR Á MESA COMO:

- SÓCIO (CUOTA ANUAL DE 5.000 PTAS.)
 SÓCIO (CUOTA ANUAL DE 3.000 PTAS.)
 SÓCIO (PARADO/ESTUDANTE) (CUOTA ANUAL DE 1.500 PTAS.)

DOMICILIACIÓN BANCÁRIA

BANCO OU CAIXA DE AFOROS _____ ENDEREZO _____ SUCURSAL _____ D.C. _____ N.º CONTA _____ POBACIÓN _____

BANCO/CAIXA   SUCURSAL   D.C. N.º CONTA POBACIÓN

Sr. Director: Prególle sirvo-se cargar na miña conta corrente/libreta e até novo aviso os recibos que lle sexan presentados polo MESA, en concepto de Sócio a nome de _____

ESTE SÓCIO CONTACTOU A TRAVÉS DE: _____

■ A MESA. Apartado de Correos 247, 15700 - Santiago de Compostela. Teléf. (981) 56 38 85 e 58 64 22.

SINATURA _____

ELEIÇÕES MUNICIPAIS

O alcalde do PP liquidou á oposición municipal, que non se apresenta o 28 de Maio

Dozón, concello de partido único

■ HORACIO VIXANDE

Dozón é un concello monolítico, sistema político e económico van parellos e á sua frente, o alcalde: o popular Adolfo Campos Panadeiros. O severo reinado de Campos levou á oposición a renunciar a apresentar candidaturas para as próximas eleccións municipais do 28 de Maio.

Manuel Castro Paz, concelleiro do PSOE, xa non terá que lidar co Partido Popular nos plenos do Concello, o socialista deixará de participar na vida municipal e dirá adeus aos tempos nos que nos plenos o alcalde non lle permitía falar máis de trinta segundos. "Non me apresento porque non estou disposto a facer política atraves dos tribunais e con ese home non hai outro xeito", explica Manuel Castro. "Non teño acceso a parte importante da documentación do concello e mesmo non podo meter no Registro Xeral documentación propia nin coa presenza dun notario —continua a dizer o edil da oposición—, demandeine duas veces por estas razones e foi absoltamente unha vez e creo que o fiscal nen se molestou en recorrer. Non sei como está o outro caso porque xa bastante facia ser concelleiro. Desde logo o alcalde non é un simples cacique, é moi máis ca iso".

O PSOE e o BNG explicaron que non concorrerán aos comicios municipais de Dozón debido "ao medo" e "ao clima xeral que impón o alcalde".

Non é o único caso na Galiza no que o PP apresenta candidaturas en solitario, sucede o mesmo en O Vicedo e Cualedro.

Concretamente en Dozón, o estilo de governo ten más que ver cun modelo absoluto que cunha auténtica democracia, a dicer do líder da oposición: "Eliminou todas as comisiones informativas e só queda a de Goberno e a Comisión de Contas porque é de imperativo legal".

Múltiples irregularidades

O relatório de irregularidades po-

las que Castro Paz acusa a Campos Panadeiros é moi longo, e inclue a cesión dun teléfono móvil municipal ao seu sócio, a invasión de terreo público para construir unha estación de servizo da sua propiedade e a utilización de monte mancomunado para a instalación de duas naves agrarias que tamén son suas.

Nas últimas eleccións municipais Adolfo Campos acadou a maioria absoluta no concello e o PSOE, cun só representante, constituíuse na única oposición do municipio. Castro Paz estima que tanta unanimidade na votación débese ao control que ten sobre os traballadores dunha das suas empresas: *Nutrientes del Campo*, Nucamsa, e ao "carreiro de votos mesmo coa utilización da chantaxe".

O líder local das Unións Agrarias, Xabier Lamazares, non cre que a razón laboral planexe so-

bre a colleita de votos que, cada catro anos, recebe Campos

Adolfo Campos, á esquerda, é proprietario de tres das catro empresas locais más importantes e frente ao concello invadiu terreo público para construir unha estación de servizo que é sua.

Panadeiros. "En Nucamsa non hai moitos empregados e dos que hai alguns son de fóra do municipio, más ben creo que é unha cuestión de carreiro de vo-

Unha empresa do sócio de Adolfo Campos adxudicatária de todas as obras municipais

A poucos quilómetros de Lalín, Dozón é un conxunto de pequenas parroquias sen un centro urbano definido, que constitue un dos concellos menos povoados da Galiza e con menor desenvolvemento económico, derivado da sua situación montañosa e a ausencia de sectores industriais puxantes. A agricultura e a gadería son as actividades económicas do municipio.

Neste contexto, Adolfo Campos Panadeiros, que posue tres das catro empresas más grandes do municipio, goberna a vida económica e política a pracer.

As ligazóns de Campos co principal propietario da *Constructora de Obras Públicas del Deza, S.L.*, monstran un cadro no que a economía e a política están moi vinculadas. Santiago García Pérez non é esta construtora, senón *Nutrientes del Campo, S.A.* Campos e García son os propietarios de Nucamsa, a principal empresa do concello, que factura 2.097 millóns de pesetas.

Santiago García e Adolfo Campos son uña e carne. Habitualmente Campos deixa estacionado o seu Jaguar para acompañar a García a bordo do seu

Pérez unicamente fai traballos para o concello de Dozón, moitas veces através de asignacións directas. En ocasións as obras son adxudicadas cando xa foron executadas, como é o caso das realizadas no recinto feiral da Gouxa por un valor de dez millóns e meio hai dous meses e adxudicada pola Comisión de Governo o pasado 24 de Abril. O ano pasado a *Constructora Obrás Públicas del Deza* facturou 88 millóns de pesetas.

Pero o principal vencellamento entre o alcalde e Santiago García Pérez non é esta construtora, senón *Nutrientes del Campo, S.A.* Campos e García son os propietarios de Nucamsa, a principal empresa do concello, que factura 2.097 millóns de pesetas.

Santiago García e Adolfo Campos son uña e carne. Habitualmente Campos deixa estacionado o seu Jaguar para acompañar a García a bordo do seu

Mercedes. As carreiras daqui a acolá son numerosas ao longo do dia, e se extenden por toda a comarca, ali onde Campos ten intereses económicos, en numerosos puntos.

O alcalde de Dozón tamén é un dos propietarios do *Mata-Dero Comarcial del Deza-Lalín, S.A.*, unha empresa cun capital social de 232 millóns que facturou 784 millóns en 1994. Asociada a esta empresa está *Elaborados Deza* —coa que comparte sede e teléfono co matadeiro—, unha firma tamén participada por Adolfo Campos. Esta última casa ten un capital social de 10 millóns e facturou 102 millóns no pasado exercicio.

A rede empresarial de Adolfo Campos complétase coa estación de Servicio Campos, S.A., que facturou o ano pasado 858 millóns de pesetas e que está situada frente ao concello de Dozón, na estrada de Lalín a Ourense.♦

tos e de controlar todos os caciques do concello", explica Lamazares.

Valedores

O alcalde non recebe a toda a prensa comarcal, pero a edición de Lalín dun diario galego ten mellor man con Campos Panadeiros. Ao analisar a incomparecencia da oposición nas vindeiras eleccións, un artigo de prensa dicía que "algo tería que ver o traballo municipal de Campos, á marxe doutras consideracións. Logros como as piscinas, o parque público, restauracións de igrexas románicas, a rehabilitación e o relanzamento da feira da Gouxa, entre outros, son algúns dos avais da sua xa veterana xestión".

Para Manuel Castro, "o feito de non apresentarse ningún da oposición é algo que tería que facer reflexionar ao PP de Compostela. Algo sospeitoso hai cando nun concello hai semellante monolitismo político e económico, a sociedade sempre é máis diversa".

O PP evitou pronunciarse pola dúbida que espertou Manuel Castro, ainda que tentou apresentar esta situación como normal e que sucede no caso doutras forzas políticas, pero o PP presenta candidaturas en todos os concellos galegos, de modo que nem o PSOE nem o BNG concorren en solitario en ningún municipio.

O estado das parroquias de Dozón contrasta co das de Lalín, onde tamén goberna o Partido Popular, pero nas que o nivel de investimento municipal é, porcentualmente, maior. O dirixente local do PSOE non entende "a deixadez do Concello". Tamén o sindicalista das Unións Agrarias estima que "é incomprendible que Campos investira o diñeiro do concello [o orzamento municipal anual é de 100 millóns] en piscinas ou parques públicos, cando os vecinos non usan estes servizos e prefieren que se aproveiten os cartos para mellorar os campos e as pistas municipais. Non me cabe na cabeza que o alcalde non mire por manter ben o agro, máxime se temos en conta que a xente vive da agricultura e el ten todas as suas empresas orientadas a este sector".♦

DEPORTES POPULARES

Samaertolomeu, Amegrove e Vila de Cangas proclamáronse campeóns

Éxito histórico do remo galego no Campionato estatal de bateis

■ R. DA CUÑA

A Federación Galega ven de se converter no líder indiscutible da modalidade de batei. A obtención por parte dos nosos clubes de 14 das 18 medallas e de 4 das 6 bandeiras en disputa, venen confirmar e superar as previsións dos observadores máis optimistas.

Durante os pasados sábado e domingo, a badia da Coruña e a sua xente converteronse en testemuñas dun fito deportivo difícil, meter ás 18 tripulacións do noso país nas finais.

CATEGORIA FEMININA

Infantis/cadetes

- 1) Vila de Cangas
- 2) Samertolameu
- 3) Remo Arkote-Euskadi
- 5) Esteirana

Xuvenis/senior

- 1) Itxasoko Ama de Santurtze-Euskadi
- 2) Samertolameu
- 3) Vila de Cangas
- 4) Os Mecos

CATEGORIA MASCULINA

Infantis

- 1) Amegrove
- 2) Clube Remo Orio-Euskadi
- 3) S.D. Tirán
- 4) Os Mecos

Cadetes

- 1) Samertolameu
- 2) Amegrove
- 3) Clube Remo Mecos
- 4) Robaleira

Xuenis

- 1) Samertolameu
- 2) Amegrove
- 3) Clube Remo Mecos

Senior

- 1) Remo Orio-Euskadi
- 2) Remo Os Mecos
- 3) Remo Cabo de Cruz
- 4) Castropol
- 5) Amegrove

CLASIFICACIÓN POR FEDERACIONES

1) Galiza 4 medallas de ouro, 5 de plata e 5 de bronce (Total 14)

2) Euskadi 2 medallas de ouro, 1 de plata e 1 de bronce (Total 4)

CONFLITOS SOCIAIS

A Policia Nacional e Autonómica puxeronse de acordo para cargar

Traballadoras de Massó: 'malláronos ben, ben'

■ A.E.

"Só queríamos concentrarnos diante do Parlamento como fixéramos outras veces. Pero a Policia Nacional e a Autonómica non se puxeron de acordo en quen debía de autorizarnos, pero si en malláronos ben ben", así contan duas traballadoras de Massó os incidentes ocorridos o 26 de Abril diante do Parlamento.

Asunción Villanueva e Xosefa Santos mostraron as distintas manzanas que llevaron os policías en Compostela. "Mira, este morado foi cunha patada", di Asunción, mostrando unha canilla. "Esta espécie de queimadura foi cunha porra", afirma Xosefa Santos, mostrando as costas. "Non tiveron miramentos, mallaron en nós tanto quixeron, sen sequer reparar que moitas podíamos ser as suas nais", comentan as duas ao unísono.

O pior é que ainda non entendían nada. "Só tentábamos concentrarnos diante do Parlamento como xa fixéramos noutras ocasións. Pero, para a nosa surpresa tiñan cortada á rua, impedíndonos chegar ao Horreo. Falamos cos xefes da Policia Nacional e da Policia Autonómica para solicitar autorización. Trouxéronos tolas. Mándabanos dun a outro e ninguén quería ter esa competencia. Foi imposible poñelos de acordo". Así contan os prolegómenos á carga policial.

"Ante tanta ida e vida, o persoal cabreouse e tentamos avanzar para situarnos ao outro lado da rua, fronte ao Parlamento, mentres que os representantes se reunian cos grupos parlamentarios. Pero que va. Ái si que houbo acordo. Ambas as policias cargaron con saña inusitada."

ANXO IGLESIAS

Repartiron mandobles como para quedarse sós", refieren as traballadoras.

"Ao fin, pasamos"

Luciano Villar, representante do Comité de Empresa ainda entende menos a actuación policial. "Nunca pretendemos entrar no Parlamento como quixo xustificar logo a prensa, actuando de xeito más papista que o Papa, pois todos os grupos parlamentarios condenaron a actuación policial".

Actuación policial ainda máis surpresa se temos en conta que, despois da carga, os traballadores do Morrazo non só se pudieron concentrar donde querían, senón que foron recibidos

polos representantes de todas as formacións parlamentarias e polo propio conselleiro de Industria, António Couceiro. Na mesma cita concertouse outra reunión con este Conselleiro e co de Pesca.

Os traballadores de Massó, oito meses sen cobrar, percurran unha saída á empresa, mentres se declaran en folga indefinida, pero acudindo á factoría. Para o 10 de Maio teñen convocado en Compostela unha manifestación legal. Nunha nota do Governo Civil advírtelles que non poden rematar diante do Parlamento, polo que os traballadores cavilan que "foi este organismo o responsable de que nos mallasen, pois semella que son eles os que teñen a facultade de protexer ao Parlamento por fóra".♦

DISCRIMINACIÓN ECONÓMICA NO ENSINO

Aprobado o novo baremo de acceso ás residencias universitárias

■ P.C.

A Xunta de Goberno da Universidade de Santiago aprobou por maioría absoluta, o Xoves 27 de Abril, a proposta apresentada polo vicerrector Celso Rodríguez de equiparar a puntuación académica e económica para o acceso ás prazas de Residencias e colégios Maiores. Esa mesma mañá uns 3.000 estudiantes universitarios e de institutos manifestábanse en contra da reforma e en apoio dos sete residentes que continuaban en folga de fame.

"Ainda que se aprobara o novo sistema de puntuación e se aplique para o ano que ven, nós seguiremos coas mobilizaciones, polo menos para concienciar a xente", aseguraba Pilar Veiga,

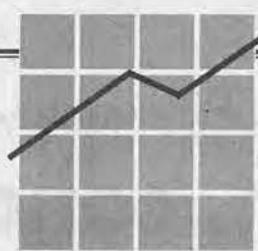
unha das folgistas. "Agora o importante é continuar coas mobilizaciones, porque isto ano se equipararon os baremos, pero o reitorado o que pretende é chegar a priorizar o expediente académico frente ao económico", engade Pilar.

O novo modelo de acceso consiste en puntuar cun máximo de catro puntos as circunstancias económicas e con outro tanto as académicas. Isto implica que, poñendo por caso, un alumno que teña de cinco asinaturas tres aprobadas, ainda que con notábeis, estará 1 punto por debaixo no baremo do seu expediente, e ainda tendo catro puntos, polas suas circunstancias económicas non chegará a acadar un total de 5 puntos mentres que outro

que teña 3 puntos por expediente é dizer, unha meia de sobre-sainte e só 2 puntos por causas económicas terá máis posibilidades de acceso.

A isto hai que engadir que aqueles alumnos que declaran un traballo, sexa cal sexa a sua renda, non terán a posibilidade sequer de acceder ao SRI (Sistema de Residencias Integrado), ainda que a sua renda estexa por baixo das anteditas 350.000 pesetas.

Para este Xoves, está convocado un paro xeral en toda a universidade compostelá e unha manifestación que sairá ás 12 do mediodía da Alameda. Os residentes explicarán nas aulas os cambios introducidos e as suas posteriores repercusiones.♦

Poder de negociación

MANUEL CAO

Alguén pode crer que o comportamento do goberno español e o da Unión Europea seria o mesmo se Galiza tivese, polo por caso, só 10 ou 12 deputados que pudesen facer caer o goberno de Madrid de non defender os dous ou tres puntos básicos, auténticos intereses vitais para o povo galego?

A pesca é para a nosa terra un deses temas vitais e ningúen no seu san xuízo pode esperar que o PSOE co seu xardín de votos en Andalucía, Extremadura, etc.; o PP herdeiro explícito da tradición centralista de Castela (ainda hoxe, nas vilas e cidades castellanas non existen símbolos democráticos, senón prazas e avenidas do Generalísimo, José Antonio, Mola, División Azul, 18 de Julio) e representativo dos grupos administrativo-financeiros madrileños, dos restos do agrarismo castellano e do provincialismo sociolóxico; CiU, nacionalismo europeísta portavoz dunha sociedade nas antípodas sociolóxicas e económicas da nosa; ou o nacionalismo basco, loxicamente centrado na defensa dos seus intereses difícilmente coincidentes cos de Galiza.

O poder de negociación dun colectivo depende da cohesión do mesmo, da identificación, coerencia e enerxía na defensa dos seus intereses e na intelixéncia e bon uso dos medios adecuados para acadar os fins. Non é fácil moverse nun mundo interdependente e con novos poderes emergentes. Pero errar, no diagnóstico dos problemas, identificar mal aos nosos adversarios e lanzarse á defensa de causas perdidas, en lugar de intentar buscar soluciones concretas a problemas reais, ten custos enormes para os colectivos que así actuan. Logo está o tema da negociación concreta para a que é vital a experiencia e sabedoria na utilización dos instrumentos adecuados nos momentos axeitados.

Se a pesca é fundamental para Galiza, o mundo debería interirarse dunha vez e, en particular, a clase política e empresarial española e europea que considera o problema un tema menor susceptíbel de loita política interpartidaria. Para iso nada mellor que informalo mediante unha representación política propia que actue permanentemente na defensa dos seus intereses. Agora a representación política propia vai resultar imprescindible dado que se camina cara a parcelación dos mares, o que será resultado de negociacións políticas. Se os galegos non negocian, alguén vai negociar por eles e poderá intercambiar uns intereses por outros. Esperemos que o goberno non cedese co Canadá para receber algo más de Marrocos; quizá ao

PSOE lle preocupe más a pesca andaluza que a galega. Ningún esperará da alternativa da direita avantage para a pesca galega e reconversión ou venda de Iberia.

O perigo de quedar asoballados en Galiza é real, e dado que non queda xa a saída da emigración, más vale reaccionar axiña. Por certo, polas costas galegas pasan diariamente cantidade de barcos mercantes que transportan mercancías nocivas, perigosas pero tamén valiosas que poden pôr en perigo a nosa sobrevivencia como espécie humana e mariña. Quizás, nalgún caso, conviría reclamar o control, revisión e inspección dalgúnha das mercancías más que nada por razones hixiénico-sanitarias e de defensa do medio mariño e dos moradores das costas próximas.♦

1º DE MAIO

A Plataforma de Acción Sindical, motivou duas mobilizaciones diferentes

A CIG igualou o número de manifestantes de CCOO e UGT

■ H.V.

Nas manifestações centrais de Vigo CCOO e UGT congregaram a 1.800 persoas e a CIG a 2.000. Os actos tiveron a pesca e a reclamación dunha política de emprego como consigna, ainda que as CCOO e a UGT aproveitaron para darlle certo contido eleitoral.

A Plataforma de Acción Sindical foi a razón para as tres centrais non acudiren xuntas ás celebracións do Primeiro de Maio. A proposta da CIG da constitución desta coordinadora non atopou eco nas CCOO e na UGT desde hai dous meses que foi anunciada.

As CCOO e a UGT non queren unha unidade integral na Galiza e prefieren unha coordinación estatal e mesmo europea. A CIG entende que na Galiza moitas das reivindicacións de Madrid ou de Bruxelas serían inviábeis e que daquela non se producirían melloras para o mercado laboral galego.

Neste marco de enfrentamento

chegou o Primeiro de Maio e as CCOO e a UGT ofrecerón unha convocatoria unitaria, que a CIG rexeitou por entender que era excesivamente puntual. Ainda así, as CCOO e a UGT conqueriron convocar o mesmo número de manifestantes que a CIG.

"Polo emprego. A nosa força garante os teus direitos", rezaba o lema da manifestación das centrais estatais; por detrás, ambos sindicatos procuraban diferenciarse marcando as diferencias entre un e outro. O PCPG e EU-EG participaron nesta mobilización.

Nos discursos da manifestación central, en Vigo, tanto Xesús Mosquera como Xesús Díaz, secretarios xerais da UGT e das CCOO, respectivamente, acusaron á CIG de ter intereses particulares.

A CIG explicou, por boca do seu secretario xeral, Fernando Acuña, a sua postura ao remate da sua mobilización, pero polo meio unha das consignas más coreadas foi "Unidade total. Plataforma sindical". A manifestación ia precedida dunha pancarta que dicía: "1º de Maio. Emprego e convénios na Galiza". O acto contou coa

Aspecto da manifestación da CIG en Vigo.

ANXO IGLESIAS

presenza do BNG, a FPG e de diversas asociacións de defensa dos presos políticos gale-

gos. Fernando Acuña anuncio que as demandas do seu sindicato van levalo a celebrar

unha manifestación de delegados sindicais o 14 de Xuño en Compostela.♦

Fernando Acuña, secretario xeral da CIG

'O 1 de Maio representou un xesto de rebelión'

■ M.V.

Até agora foi difundida a opinión das autoridades e dos armadores. Pero que pensan os mariñeiros, tendo en conta que o seu sindicato é o más representativo no ramo dos fletaneiros?

En todo este conflito estase a falar de problemas globais, da tensión que viven os armadores, pero os mariñeiros son os grandes esquecidos. E iso sucede en todo o sector da pesca, non só na de altura. Vivense situacions laborais inexplicábeis: o traballo á parte, xente sen asegurar... E o pior é que non se ven expectativas de mudança.

A sua explicación da división o 1 de Maio non parecia moi convincente.

Hai algun tempo as reivindicacións dos traballadores estaban nun primeiro plano. Hoxe non é así. Hai unha parálise importante nas organizacións sindicais. Se esta situación se instala como normal e inevitável, dentro de pouco falar das reivindicacións dos traballadores e dizer que os gobernantes deben consultar aos sindicatos para elaborar a sua política económica resultará tan utópico coma hoxe reinvindicar a autodeterminación ou o socialismo. Vemos como utópico non aquello que non pode ser, senón aquello ao que non estamos acostumados. Este 1 de Maio representou un xesto de rebelión da CIG a respecto da situación. Hai dous meses que

nos diriximos a CCOO e UGT para falar destes temas. Non pretendiamos imponer posturas, senón elaborar propostas frente aos empresarios e a administración e establecer un marco unitario. Loxicamente para iso necesitanse mobilizacions. Sen elas é difícil que estes temas se tornen prioritarios. Se chegamos a facer un 1 de Maio unitario, sen máis, quedamos todos tranquilos, pero agora non estaríamos a falar destas cousas e de aqui en diante seguiríamos facendo eleccións sindicais e cada quien cos seus problemas. Realmente os sindicatos estamos para outra cousa.

'Hai unha parálise importante nas organizacións sindicais'.

Cre realmente que existe un clima social crispado?

Existe sen dúbida e ademais é moi perigoso para o futuro. A política que se ven facendo ultimamente, as reglas económicas que se imponen, o paro más alto da OCDE que non se reduce, a marxinación... Moita xente, escoitando a certos líderes políticos e sindicais, que esperanza pode ter? Iso é un caldo de cultivo para calquera cousa, mesmo para as piores.♦

Orixé política

CCOO e UGT afirman que as últimas posturas da CIG teñen unha orixe política. Tamén os teñen acusado de ir do ganche do BNG.

É indubidable que, desde a nosa independencia, temos mellor relación co Bloque que co

Ramón Zallo, economista da información

'Os meios de comunicación non reflectaron a descentralización das autonomías'

Ramón Zallo é licenciado en Ciencias Económicas e profesor de Economía da Información na Facultade de Ciencias de Información da Universidade do País Basco. Realizou varios estudos sobre as relacións do mercado e os meios de comunicación no Estado

■ ARANTXA ESTÉVEZ

A aparición dos xornais de Madrid nas nacionalidades, débese ao medo a perder leitores ou a un interese por xerar novas informacións?

Ambas cousas non están rifadas. Os xornais constatan que hai unha percepción distinta en cada comunidade. O que se di en Madrid non vale necesariamente en Galiza nem no País Basco. Os xornais de ámeto estatal vense obrigados a rexionalizarse ou a nacionalizarse nos casos concretos de Galiza ou Euskadi. Ao mesmo tempo, algúns grupos rexionais tenden a estatalizarse para expandirse; neste caso acostuma a haber exclusivamente un móbil económico, de conformación dun grupo económico. En troques, no movemento que realizan os grupos estatais cara ás nacionalidades hai un compoñente doble: económico para seguir rabuñando cuotas de mercado porque nas nacionalidades cunha forte raíz histórica a venda dos xornais estatais é simbólica e, por outra parte, hai un problema relacionado coa sua influencia política de cara á formación de opinión pública que, neses marcos autonómicos, se expresa de xeito diferente tanto na política, na cultura, na lingua ou nos sentimientos.

'As nacións deben dar interpretacións da sua realidade ao exterior'

Hai tempo que o Estado español pasou a ser un Estado de autonomías pero isto non se reflexou no sistema comunicativo: rádio, prensa e televisión. Xa non falamos de federalismo senón de que non sequer se adaptan ao marco autonómico.

Na conformación do Estado autonómico, cales son as medidas que se tiñan que tomar para unha descentralización comunicativa?

Tíña que descentralizarse a TVE e traspasar a segunda canle ás comunidades autónomas redistribuindo, dese xeito, o poder comunicativo. O mesmo coas radios públicas. A hora de establecer as televisións privadas, tíñase que lle dar a oportunidade ás comunidades de desenvolver as suas cadeas en vez de exclusivizarlas ao ámeto estatal. O sistema comunicativo baseouse na privatización en vez de na descentralización en sentido estrito dando

español, cunha especial atención á situación en Euskadi. *Economía da comunicación e da cultura* e *O mercado da cultura* son algúns dos libros de Zallo, que está a impartir clases na Facultade de Xornalismo de Santiago de Compostela.

paso a un grande poder do capital privado. Podían ter sido compatibles ambos factores: privatización sen que as administracións renunciaran a unha cota significativa de participación nos medios. Haberá que ver como se expresan estos conceitos nas próximas leis de cabo e de telecomunicacións, que poden ser unha boa oportunidade para des-

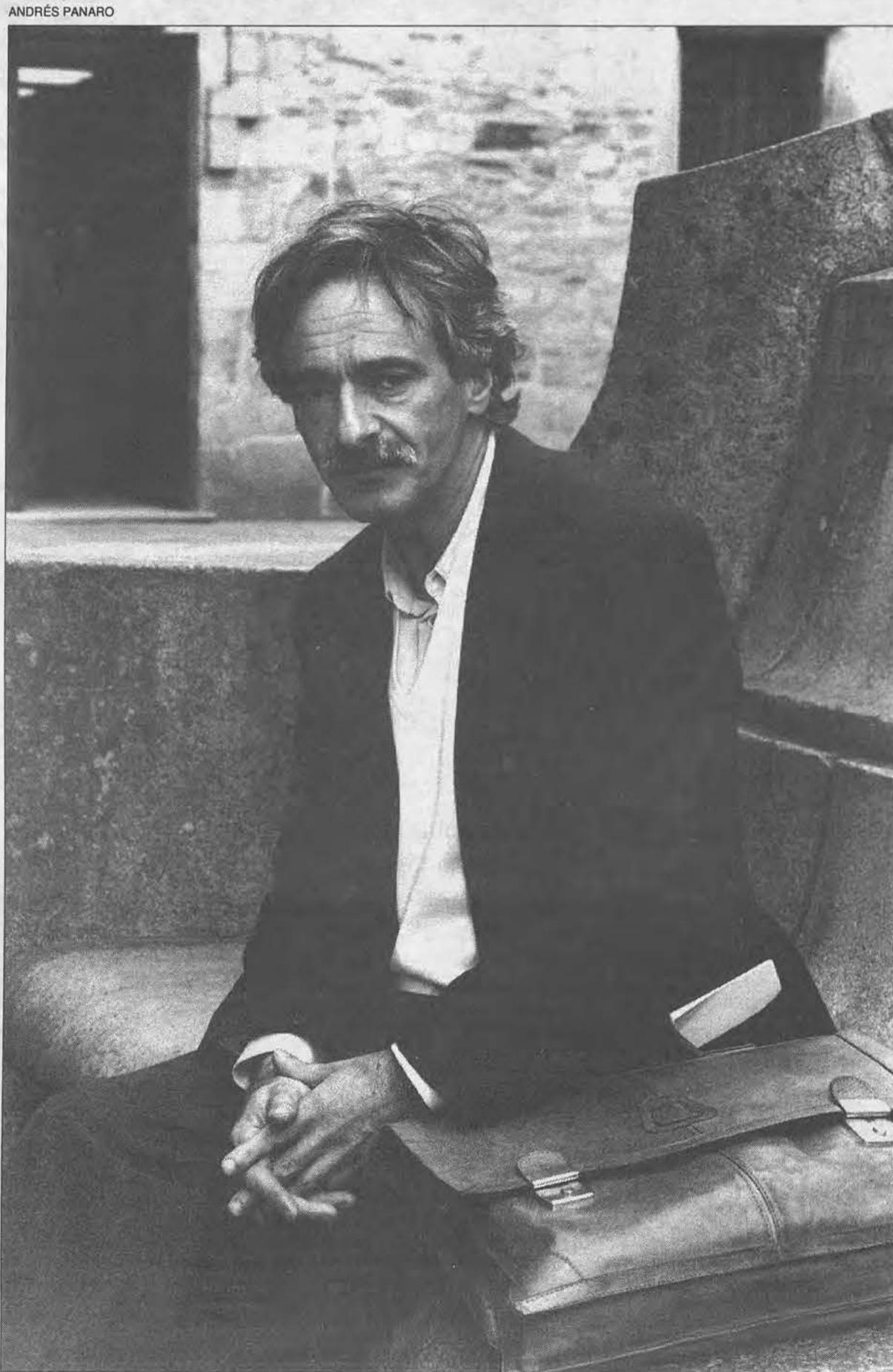
centralizar a comunicación. Ao partir da unidade do conceito de Estado, a influencia que podan ter as comunidades nacionais nunha lei de rango estatal é limitada. Ademais, vivimos nunha situación mundial de retroceso do progresismo, que se refexa nos paradigmas da comunicación. Por exemplo, o Estado vai estar comunicado por autopistas da in-

formación pero o problema é saber quen vai ser simplemente usuario e quen vai comunicar. Sería unha boa oportunidade de xerar valor engadido, de producir información para esas redes.

Polo seu próprio estudo do caso basco, cómo conviven os xornais con matriz en Madrid cos de Euskadi?

Os meios teñen que adaptarse ou morrer. Non ten nengun sentido que siga a facer o mesmo que no ámeto estatal. Para acadar audiencia ten que ser capaz de respostar á óptica das xentes dessa comunidade. Fracasará se non o fai. Cando se fai a aposta de entrar nunha comunidade, cóntase con xornalistas de ali, cun consello editorial plural que resposta a esa comunidade para poder ter unha visión da comunidade, polo menos, nas páginas que lle adica. O problema é que é cuestión de moito tempo que ese medio se nacionalice tanto que a percepción social da comunidade chegue a influir na información estatal do medio. No caso de Euskadi, cada xornal ten a sua visión do feito nacional e do contencioso violento.

Hai xornais que teñen como seña de identidade meterse con *Egin*, que é o que ten a visión diferente en canto ao feito nacional: desde *El Correo* até a televisión basca pero, en realidade, atacan á ideología de HB porque pensan que é un obstáculo para a democracia. Hai un intento de limitar a influencia de HB reducindo os seus campos de expresión sendo só o *Egin*, o órgano onde pode expresarse e pode criar opinión pública. Isto conveva a unha marxinación clara na publicidade institucional, batalla que están gañando agora nos tribunais fronte ao goberno basco. Para calquera goberno, unha estratéxia clave para marxinhar un medio, sobre todo escrito, é non concederlle publicidade institucional. Nun país plural non se pode impedir que saia un xornal. As administracións son as primeiras anunciantes; se marxinan a un medio estanque criando sérias dificultades económicas. Acada xa o escandaloso cando xornais de menos tirada que o *Egin*, como o *Deia*, son privilexiados económicalemente, o cal é inxustificábel. O xeito de distribución das axudas institucionais debería estar completamente obxectivado, e normativizado conforme a ámetos de difusión ou ao público que ten o medio. E preciso chegar a unhas reglas, in-

'Os xornalistas presionados p

Vivimos un tempo de asociación directa entre meios de comunicación e grupos políticos.

Hai meios que están penetrados por intereses económicos, nos consellos de administración hai capital bancario. No caso vasco temos ao BBV introducido no *Correo Español/El Pueblo Vasco* ou ao Central Hispano, que xa tivo presencia noutros meios. Isto ten influencia nos meios de comunicación pero contrariamente ás análises que se facian nos anos setenta, o que acostuma a pasar é unha alianza entre alguns meios e algunos intereses económicos e políticos. Esta alianza non ten que ser estable nem a moi longo prazo, senón que se basea nunha coincidencia de intereses. Cada medio define a sua liña editorial dun xeito autónomo; outra cousa é se esa liña é funcional a uns intereses concretos.

Hai casos nos que se pode establecer unha clara vinculación entre intereses políticos e liñas editoriais pero en moitos

cluso apoiando más aos más pequenos. Non se pode continuar con critérios arbitrarios no reparto de publicidade institucional.

Desenvolvimento de meios proprios

Máis o protagonismo das nacionalidades, esta época é definida pola transnacionalización comunicativa na que o teñen difícil.

Os retos para as nacionalidades están en modernizar a cultura, adaptarse a uns tempos nos que as comunicaciones son menos lembranzas do pasado e más unha adaptación ao tempo presente. Hai que destacar a profundización da xente que tenta adaptar a sua cultura ás esixencias actuais. Galegos, bascos e cataláns teñen que entender que son xente de hoxe, culta e que teñen que comunicarse con outros, vivir en culturas abertas. Isto non se

pode facer sen criterio xa que é necesario ter unha certa estrutura de poder comunicativo propia.

Un sistema amplio e plural, que estableza diálogos co interior e co exterior: rádios públicas e privadas, televisións, xornais etc que xeren debates sociais. Unha clave está en saber comunicar

desde nós o que nos interesa ao interior e non só deixarnos penetrar pola información exterior. Non pode ser que continuamente sexan os de fóra os que interpreten sistemáticamente o que nos acontece como en Euskadi. Sentímonos maltratados pola prensa estatal e temos que pensar que non nos entenden. O mesmo acontece cos galegos e cos cataláns, que son mal percibidos fóra das suas comunidades.

A política cultural das comunidades tamén está en relación co desenvolvimento cultural. O feito de que Cataluña e Euskadi estean governadas por partidos naciona-

listas outorgalle maior importancia á sua identidade cultural e é moi positivo que se un partido non nacionalista xestionara a administración porque isto significa darlle maior importancia á problemática lingüística, á cultura como presupuesto significativo, ao sistema comunicativo etc. Pero a comunicación tamén depende doutro factor moi importante que é a iniciativa privada. A Administración debe sementar o terreo, crear os marcos para fomentar o papel dos axentes privados.

O desenvolvimento da televisión, o meio masivo, nas autonómicas está a copiar o modelo estatal?

Das televisións autonómicas nas nacionalidades históricas, as más vistas son as canles catalanas, que agora mesmo teñen franxas de máxima audiencia. ETB, en Euskadi, sería a segunda más vista despois da primeira cadea estatal e coido que na Galiza non se dá esa influencia na conformación da sua opinión pública.

Hai un problema de redefinición do espazo comunicativo para darlle más perso. Hai que dignificala como unha televisión de calidad para que sexa querida e estimada pola povoación; profundizar nas problemáticas dos ciudadáns e mollarse máis para que a xente se identifique máis cunha televisión, non trapalleira, senón achegada á xente. Os galegos teñen que sentir a necesidade de vela porque debe servir de debate de construcción dos temas que afectan ao país. A producción propia é moi importante porque é onde se construye o imaxinario, como os galegos se ven a si mesmos. A producción non só é un espello dos artistas e profesionais, senón das relacions sociais.♦

Unha das claves para marxinhar a un medio, é non darlle publicidade institucional"

Todas as emisoras están relacionadas con produtoras privadas de vídeo

As televisións locais recusan a intervención dos concellos

■ G.L.T.

Os promotores das emisoras locais de televisión de A Coruña, Lugo, Vigo, Nigrán, Ponteareas e Pontevedra están en contra da intervención dos concellos e do Estado no regulamento de emisiones porque non as consideran un servizo público. Todas estas emisoras están relacionadas con produtoras privadas de video.

Representantes das emisoras gallegas declaran integrados ou a piques de ingresar na Asociación de Televisiones Locales que está a dar a batalla contra Lei de Televisiones Locais (LTL) proposta polo Governo central. O feito de o PSOE aprobar a sanción da LTL, non impide que os empresarios destas emisoras aproveiten o tempo de campaña eleitoral para recusaren a arbitaxe municipal das emisiones.

O xerente de Canal 60 de A Coruña, Carlos López Masachs di que o anteproyecto da LTL é "leónino e coactivo para a iniciativa privada". Carlos López Masachs, confia nas enendas parlamentares prometidas pola direita para poderen continuar emitindo.

Continuar emitindo significa para a maioria destas emisoras manter un nivel mínimo de programación propia, contratada en precario, e con mínima ou nula presenza da cultura propia. Canal 60, por exemplo,

transmite as 24 horas do dia pero a Galavisión ou a MTV norteamericana cobre a parte principal da sua programación. O resto está ocupado por curtos musicais, charlas ou filmacións de espectáculos deportivos.

Contra ás nóminas

Outra característica afín a estas empresas, é a resistencia a contratar xornalistas. A relación profesional establece sobre a venda de espazos de emisión, por prezos que van desde as 10.000 pesetas hora. Deste xeito, os xornalistas pagan no canasto de cobraren. No mellor dos casos levarán participacións nos contratos de publicidade que poidan aparecer.

Canal 56, apelidado Telecidadade, en Vigo, que comezou a emitir catro horas diárias o primeiro de Maio, anunciose nos medios impresos a traves do seu director comercial Gerardo González. Enrique Acha, director do Festival de Vídeo de Vigo, e o xerente da emisora, Carlos López Masach prefere tamén identificarse como xerente do Canal 60. Nenguna das emisoras asume a nomenclatura tradicional das redacions e cando se lles pregunta sobre a capacidade e cantidad de profesionais con que contan, prefieren falar de

equipas de colaboradores independentes. Nalguns casos trátase de pagar como colaboradores a traballadores de outros medios de comunicación pluriempregados clandestinamente.

López Masachs dirixe tamén unha empresa de dobraxe en A Coruña mentres Acha ten unha produtora de vídeo. López Masachs calcula un investimento de case cien millóns de pesetas e o empresario da emisora de Vigo fala de 70. A falla de confianza en orzamentos tan cativos é xeneralizada en medios profisionais que prefieren conxeturar a venda a medio prazo destas emisoras a grupos de comunicación.

Manuel Casal, coronel en excedencia, será o responsable de Televisión de Pontevedra. A emisora conta polo de agora cun cámara, que é fillo de Manuel Casal. Como fundo documental gravaron en video as procesións da Semana Santa. Os valedores da empresa aparecen relacionados co Opus Dei local, organización relixiosa á que pertence o director da fábrica de pasta de papel e cloro de Ence, Xosé Garrido Seoane.

No entanto, o presidente da asociación de televisiones locais do Estado recusa a natureza de servizo público que lle quer dar o anteproyecto de lei. Reivindica a garantía da liberdade de expresión para poder facer negocio con estas emisoras sen compromiso con prestacións culturais ou de espazos informativos útiles a comunidade local. Concretamente están contra a reserva xurisdiccional que a lei concede aos concellos sobre as televisiones locais, que non é senón extensión do protagonismo constitucional da representación local.♦

Xornalistas resaltan o poder político que teñen os medios

■ PAULA CASTRO

Os participantes do debate celebrado o pasado 28 de Abril na facultade de Xornalismo coincidiron en afirmar que hoxendía a prensa ten un ineludible poder político.

Ao acto, convocado polo Colexio de Licenciados en Ciencias Políticas, asistiron como invitados Margarita Ledo, decana da Facultade de Xornalismo, Luis Álvarez Pousa, xornalista e profesor desta facultade, Fernando Jiménez Sánchez, profesor da facultade de Ciencias Políticas, Pedro J. Ramírez, director de *El Mundo* e Javier Sánchez de Dios, director do *Faro de Vigo*.

Como empresas xornalísticas que son, os xornais dependen e defenden unha estrutura económica que é en última instancia a

que lle permite sobrevivir, e que a sua vez está sustentada por un grupo de poder cunha tendencia concreta á que os medios se adiren "por iso é imposible manter que a prensa non é un poder. É demasiado simplista defender unha postura de presunta independencia", asegurou o sociólogo Fernando Jiménez.

O eixo das discusións foi o papel de *El Mundo* no panorama comunicativo actual, e os últimos escándalos políticos. Pero mentres que Pedro J. Ramírez resaltaba o importante papel dos xornais "contribuindo a que se saiba a verdade", outros afirmaban que se derá un perigo paso de fronteiras.

Luis Alvarez Pousa cuestionou esa aseveración, advertindo que na actualidade "toda a información centrarse en Madrid, coma

se fose o único punto do estado onde se está a producir unha degradación da vida política". Pouso engadiu tamén que isto non acontece coa prensa en xeral, senón "cun grupo de xornalistas de élite, adscritos xeograficamente á capital do estado, que son os que monopolizan determinadas informacións, converténdose eles en protagonistas".

A teórica finalidade social dos medios desaparece, e con ela o protagonismo que debería ter a opinión pública. Ante ista degradación progresiva dos medios, Luis Alvarez Pousa sinalou que "se esquece sistematicamente aos gobernos autonómicos, onde hai cores distintas. A información é centralizada e centralista, ainda cando os gobernos autonómicos teñen, ou deberían ter a mesma categoría que o goberno central".♦

s adáptanse ao meio ola situación do mercado'

meios non é tan fácil establecer esta relación porque non hai intereses inmediatos que se expresan nese medio senón que o que hai son zonas de encontro.

Non cabe xa establecer unha regla única como se fixo nos anos 70 coa asociación directa de políticos e medios. Non ten que haber ningunha tras un medio que dicte o que este debe dizer. Quizais vale más a regla de "dime que dis e direi quem es", tendo en conta a función que ese medio esteña xogando socialmente. O capital empresarial comunicativo no Estado ten unha longa traxectoria e sabe operar autónomamente. O resultado é que hai más periódicos de dereitas que de esquerdas. Por iso, o que si sería más acertado nunha análise dos medios, é constatar que non son o espello da realidade sociolóxica do Estado senón de quen ten o capital económico para ser o proprietario.

Pero se está a falar do desprazamento da responsabilidade do profesional da información cara outras esferas más altas.

O BXECIÓN AO SERVIZO MILITAR

Xoán Antón Pérez

'Os insubmisos son perseguidos políticos'

Nos seus máis de trinta xuízos como defensor de insubmisos, o avogado Xoán Antón Pérez Lema argumenta o direito á liberdade de conciencia e a desproporción das penas que se impoñen aos que rexeitan cumplir o servizo militar. Pérez Lema di que o debate social está gañado polos insubmisos e demanda a urgente modificación legal que consiga a despenalización. No entanto sinala que as penas están a ter "un sentido disusorio para que non se desmonte o sistema".

A. IGLESIAS

CARME VIDAL

A que se debe que se axilicen agora todos os xuízos aos insubmisos?

Até agora houbo un taponamento polo cámigo de tribunais militares a civís. Desde Xullo de 1992 estanse dando un importante número de xuízos porque cada vez hai más decisións de insubmisión e para o 96 hai previstos máis de un cento. Galiza é das comunidades autónomas nas que a porcentaxe de mozos que se negan a facer o servizo militar é máis elevada.

Que razóns levan aos mozos a rexeitar o servizo militar?

Os insubmisos pódense clasificar en tres tipos, ainda que todos

respondan a unha ideoloxía de base pacifista que pensan tamén que o facer a prestación social substitutória é unha forma de perpetuar os exércitos. Hai unha porcentaxe que rexeita todo tipo de organizacións e que apresenta un claro tinte anarquista, outra que non quer participar nas organizacións militares e unha terceira que está en contra dos exércitos e nomeadamente do español ao ter entre as suas funcións a unidade do Estado español. A este último grupo estanse a sumar cada vez máis mozos e o nacionalismo está sendo moi sensíbel a esta problemática.

Con que atitude se enfrentan aos xuízos?

Asumen os riscos que corren e por iso son unha bocanada de

ar fresco e unha avanzada de todo o movemento de obxeción de conciencia. Os insubmisos só poden estar vistos como presos políticos porque van á cadea pola defensa dos seus ideais. Non están a defender só os seus intereses, senón que o movemento de obxeción de conciencia vai máis alá da negativa ao servizo militar e apresenta un modelo de sociedade alternativo e sen violencia.

O 80% da xente a favor

Que impide que se leve a cabo a despenalización da insubmisión?

Se se fixese un referendo un 80% da xente estaria a favor de non castigar aos insubmisos. Todas as organizacións xuvenis ven

con simpatia a obxeción de conciencia, mesmo os mozos do CDS ou do PSOE e o PP. Son os condicionamentos económicos e políticos os que están retrasando que se eliminan as penas. Neste momento estase mantendo unha organización militar dunhas 280.000 persoas e se se eliminase quedarian moitos postos de mando sen sentido, cuarteis baileiros... Os cambios serían moi grandes e frente a iso as penas teñen un claro sentido disusorio ante a posibilidade de que se pueda desmontar o sistema. O medo a que coa despenalización non faga ningún o servizo militar é o que mantén as condenas como un resorte para o control.

Vostede sinala nos seus xuízos que as condeas aos insubmisos son desproporcionadas.

Se facemos unha comparación resultan claramente desproporcionadas con respecto a outros casos. Os dous anos, catro meses e un dia cos que se pena a insubmisión é o mesmo que lle pode corresponder a alguém que teña cometido un roubo con forza ou un atraco con navalla. Nos xuízos apresento duas eximenes que son a de responsabilidade criminal por ser casos nos que se defende a liberdade de conciencia e o estado de necesidade, porque se dá un conflito co cumprimento dunha lei e neste caso debe

antepor o direito da persoa á propia lei. Ten que estar fora da responsabilidade penal.

É xustificábel xuridicamente a penalización?

O Direito Penal está concebido só para perseguir aquelas conductas graves que atenten realmente contra a sociedade e, polo tanto, este caso non se pode incluir dentro dos tipos penais. Hai que deixar claro que estamos ante unha persecución política. A sua penalización vai entón contra o principio de mínima intervención do Estado e contra o de proporcionalidade. A única via posible que queda é a sua despenalización que ten o debate xa dado no ámbito social e só espera a que as leis se modifiquen neste sentido.

Algunxs insubmisos tiveron que entrar na cadea e para outros pediu o indulto, por que os xuízes fallan de distinta maneira?

O fallo queda en mans de cada xulgado e compre unha rápida reforma para clarificar os termos. O BNG levou o tema ao Parlamento galego pero non se aprobou a resolución como si o fixeron o catalán e o basco. Cada vez hai máis casos de xuíces que evitan impor condeas de cárcere e en cambio solicitan o indulto ou fanse lecturas flexibles da legalidade. Houbo un caso en Ourense no que se confirmou un mes e un dia por presentar como atenuante o traballo altruista desenvolvido polo insubmiso, pero a única xurisprudencia que temos é a do Tribunal Constitucional que define os delitos.

Pataca quente

Dentro do poder xudicial cuestiónase a consideración da insubmisión como delito?

Para eles é unha pataca quente que non queren que lle toque. Están desexando que se despenalice a insubmisión. Contan con posibilidades de absolver pero o Tribunal Constitucional ten pechadas moitas vias polo recoñecemento da insubmisión como inconstitucional.

As peticións de indulto están paralizadas, que se espera da sua resolución?

A grande maioria dos xuíces condena e solicita o indulto ao goberno, pero hai casos como por exemplo o de Modesto Toribio de Compostela que leva dous anos agardando por el. Están á espera de que se reforme o Código Civil e se podan substituir as penas de cadea pola inabilitación, que non seria nem unha diminución de condena nem menos disusorio que o cárcere. O último anteproyecto apresentado recollía unha pena de inabilitación que imposibilitaba para acceder á función pública por un período de seis a dez anos, e isto pode ser tan contrario ou máis que a cadea. ♦

'Pénase a insubmisión o mesmo que un atraco con navalla'

Bieito Lobeira e Carlos Morais reafirman nos xuízos o seu compromiso co antimilitarismo

Os insubmisos galegos Bieito Lobeira, secretario xeral de Galiza Nova, e Carlos Morais, militante do BNG e membro do consello nacional de INZAR reafirmaron ante os xuízes o seu convencimento antimilitarista. En Pontevedra, o Martes dia 2, o fiscal mantivo a petición de dous anos, catro meses e un dia para Bieito Lobeira que presentaba como testemuñas á deputada Pilar García Negro, a secretaria do SLG, Lidia Senra e ao secretario de CIG-Mar, Xavier Aboi. Todos eles destacaron o labor de Lobeira no desenvolvemento de accións de carácter social, avogaron pola absolución e fixeron fincapé nos convencementos políticos de carácter nacionalista que levaban ao secretario

de Galiza Nova a manter a sua negativa a prestar o servizo militar. Para Bieito Lobeira este "non é un problema só individual senón colectivo e a constatación de que o militarismo afecta a todo un país. Non é posíbel como nacionalista que participe nun exército que ten como papel fundamental manter a unión do Estado Español" e engadiu que "o proceso de insubmisión é o que lle queda a este país, comprender tamén insubmiso á supertaxa e ás cotas do fletán".

O secretario xeral de Galiza Nova viuse arroupado por máis de doucentas persoas que se concentraron no xulgado de Pontevedra e por uns 130 escritos de solidariedade que foron entregados

aos xuízes. O sábado dia 29 o escritor Lois Diéguez, o dramaturgo Manuel Lourenzo, o editor, Francisco Pillado, o cantante Suso Vaamonde e o avogado Nemésio Barxa manifestaron nun acto público o seu apoio ao insubmiso. Barxa sinalou que é "absurdo que se poñan penas a unha actitude cívica" mentres Lois Diéguez destacou o papel dos insubmisos á hora de reivindicar "unha sociedade de paz, sen exército e sen armas".

Poetas sen armas

En apoio do insubmiso Carlos Morais un grupo de poetas entre os que se atopan Uxío Novoneyra, Luz Fandiño, Francisco Souto, Anxo Quintela, Ana Romani e

Antón Dobao veñen de publicar o poemario *Dous anos catro meses e un dia*, ademais de teren participado nun recital poético celebrado co mesmo nome. Carlos Morais será xulgado hoxe Xoves en Compostela e se enfronta á mesma pana que Bieito Lobeira. Morais, que ten participado activamente no movemento antimilitarista, despois de mentar as razóns personais e de persecucións familiares que o levan a facerse insubmiso sinal que: "A miña militancia nacionalista, a miña ideoloxía comunista e revolucionaria, o meu compromiso coa causa liberadora do pacifismo, os meus soños de xustiza, igualdade e liberdade para o meu povo, o meu país, para toda a humanidade, son contraditorios con par-

ECOLOXÍA E INFRAESTRUTURAS

Reunirse con vecinos e ecologistas para debatir el trazado alternativo

Obras Públicas revisará la autovía del Val de Neira

Después de que el pasado 22 de Abril, la Asociación de Vecinos Neira de Rei y la Asociación de Ecoloxistas de Galicia (Adega) enviaran a la Dirección Xeral de Medio Ambiente, el proyecto alternativo del trazado de la autopista en su paso por el Val de Neira, la respuesta de Madrid sembla esperanzadora. Despues de un año, la Dirección Xeral de Estradas, que depende de la Secretaría de Estado para las Infraestructuras Terrestres, convocó a los vecinos y ecologistas para el 22 de Mayo con la intención de revisar el trazado oficial. En la opinión de los vecinos, parece ser optimista ya que el Ministerio de Obras Públicas considera que el trazado alternativo mejora mucho los impactos ambientales.

Con todo, Daniel Bispo, miembro del movimiento vecinal, cree que no hay que alegrarse antes de tiempo ya que, malo o compromiso de revisar el proyecto, ya está levantada la acta previa del mismo y este hecho puede utilizarse como excusa. "Este tipo de actuaciones, siempre tienen estrategias para posponer una revisión", dice. De cualquier modo, en el Val de Neira existe optimismo ante la reunión del 22.

A la Secretaría de Estado de Medio Ambiente le interesa mucho la modificación del trazado que se incluye en el informe

O cambio del trazado pretende evitar la destrucción de una importante carballeira y la desaparición de especies animales protegidas.

técnico presentado por la Asociación de Vecinos y Adega. La firma de Madrid, Martínez Segovia y Asociados, ha encar-

gada de elaborar el estudio del impacto medioambiental. Ahora, todo depende de la Secretaría de Infraestructuras.

O cambio del trazado pretende evitar la destrucción de una importante carballeira y la desaparición de especies animales protegidas. También se han tenido en cuenta los perjuicios que se podrían causar a los ganaderos y a los frutales. El trazado de la autopista pretendía atravesar el Val de Neira, lo que evita la alternativa elaborada por vecinos y ecologistas. Un túnel de un kilómetro semella una solución para

evitar la carballeira, acercando la autopista a la carretera Nacional VI. La pretensión que tienen los afectados, en un primer momento, era mover esta carretera pero esto es inaceptable para el Ministerio de Obras Públicas.

A la cuestión de los costes también se ha hecho importante para Infraestructuras ya que el trazado alternativo requiere un mayor presupuesto. Los estimados estiman una diferencia de dos mil millones. Daniel Bispo cree que se habla de cantidades excesivas. "No creemos que la diferencia de costes sea tal porque no puede ser más caro que el tramo que se ha hecho, con un gasto de mil millones por quilómetro. Además, lo importante es que la autopista no atraviese el Val de Neira".

Comenzaron las obras de la feria sin autorización de la Confederación Hidrográfica

Lugo manifiesta polo saneamento do río Miño

El Domingo 7 de Mayo, vecinos, asociaciones ecologistas, sindicatos y partidos políticos, así como el Partido Popular, manifestaron en Lugo bajo el lema "Saneamiento Integral del río Miño y zonas verdes en las orillas del Miño". La creciente contaminación del río y las obras que se van a llevar a cabo en su ribera son los principales motivos que impulsan a esta manifestación tras diferentes actos de protesta protagonizados, sobre todo, por la Plataforma por la Defensa del río Miño durante los últimos meses.

Precisamente, en esta semana, la Plataforma presentó una denuncia ante el Servicio de Protección a la Naturaleza (Seprona) de la Guardia Civil por la comienzo de las obras en el recinto ferial en la zona del Palomar. Los ecologistas pidieron la paralización de las obras, que ya comenzaron con la excavación del terreno, llevada a cabo por la empresa Malvar. Durante estos días, ecologistas y vecinos acudieron al Palomar a manifestarse y paralizar las obras. Según ellos, estas son ilegales ya que no se han obtenido el permiso de la Confederación Hidrológica del Norte, ni consta en ningún

cartel ni a la autorización de las obras, que están promovidas por la Fundación de Ferias y Exposiciones.

Las obras de excavación continúan mal a la oposición de los vecinos y los ecologistas, que consiguieron que se detuvieran unas horas los días que se mobilizaron. Creen que las obras son ilegales mientras no tengan el permiso oportunamente para realizarlo junto a la regata de las Hortas y muy cerca del río Miño. Asimismo, recordaron que estas zonas de la orilla del río deben destinarse a zonas verdes y recreativas. La Plataforma respondió a Francisco Cacharrón Pardo, presidente de la Diputación de Lugo, a las críticas de los ecologistas y cuestionó la legalidad de la mencionada Fundación de Ferias y Exposiciones por ser "la legalidad de la corrupción, del tráfico de influencias y de la especulación".

A la policía nacional desaloja a miembros de la Plataforma para la defensa del Miño que paralizaron las obras de la Feria-Exposición.

Foto: X. MARRO

PATRIMONIO SINDICAL

Los sindicatos agrarios presentan un recurso contra el decreto de la Xunta

O SLG excluido da comisión de liquidación das câmaras agrarias

■ C.V.

El Sindicato Labrego Galego, Unión Agraria y la Unión Sindical Agraria Galega vienen a presentar un recurso contra el decreto de la Xunta de extinción y liquidación del patrimonio de las cámaras agrarias locales. Representantes de los tres sindicatos mostraron en rueda de prensa su oposición al proceso liquidador y nomeadamente al sistema de selección por sorteo que dejó fuera de la comisión el SLG. Segundo escrito asinado por las tres orga-

nizaciones, el sistema fue "totalmente antidemocrático y seguramente anticonstitucional" por dejar fuera a uno de los cuatro sindicatos acreditados ante la Consellería.

El contencioso administrativo interpuesto contra la Consellería de Agricultura por los tres sindicatos agrarios, y que no subscreve Xóvenes Agricultores, argumenta que el decreto de liquidación es "contrario a Derecho y lesivo para los intereses legítimos de los agricultores y gadeiros de Galicia". Xosé

Ramón Cendán, del SLG, señaló que se está cometiendo "una discriminación con respecto a otros sectores como los obreros a los que se les devolvió el patrimonio sindical y mismo con otras zonas del Estado. Los labregos fueron quienes pagaron ese patrimonio y lo normal es que revierta en las organizaciones agrarias". Segundo el representante del SLG, "no hay interés por parte del gobierno gallego por el sector agrario. La Xunta está sirviendo de intermediaria de Bruselas y trata de liquidar cualquier estruc-

tura que sirva para fortalecer las organizaciones labregas".

Los representantes sindicales anunciaron que ante las elecciones a las cámaras agrarias provinciales se pide que no se caiga en riesgo de "que los que saian queran decir que son los verdaderos representantes cuando las elecciones se celebran convocadas por las primarias y las municipales", al respecto engañaron que no es lógico que no se tenga previsto crear un órgano de consulta entre las organizaciones y la administración.

Xosé Ramón Cendán reiteró que el patrimonio de las cámaras agrarias no era un problema de titularidad sino de uso con fines organizativos. Al estar transferidas a la Xunta, esta tiene todas las competencias para decidir políticamente el destino final del patrimonio, ya que el uso por parte de las organizaciones sindicales parece difícil una vez que ya Fraga anunció en la presentación del decreto de liquidación que las cámaras no podrían revertirlos porque "nunca fueron de ellos".

A confesión dos torturadores levanta a tapa de siléncio do período dictatorial

Os galegos represaliados na Arxentina lembran a sua experiencia

■ XAN CARBALLO-MANUEL VEIGA

Na lista descomunal de asesinados e desaparecidos na Arxentina, hai unha chea de descendentes de galegos. Agora que os torturadores saen para dizer diante das cámaras "Eu son un asesino" (Scilingo), recollemos a testemuña de diversos protagonistas. Detidos que compartiron sorte con outros que desapareceron, adolescentes que fuxiron, cidadáns que contemplaban o horror e xornalistas que miraban para outro lado. En 1983 (nº 215) *A Nosa Terra* publicaba unha primeira lista de desaparecidos de ascendencia galega, recopilada polas Nais de Maio. Ainda non se elaborara o informe da Comisión Sábato. Máis adiante Carme Cornes deu a testemuña da sua experiencia estorreadora (*Hasta la Victoria Siempre. Edicións do Castro*) e abondou no protagonismo heroico doutros compatriotas.

As que seguen son algunas noticias deste período que ispe atitudes e denuncia o horror.

Carlos Emilio Pons

'Presenciei o secuestro de varias persoas'

"Son fillo de galegos. Crieime na Arxentina, pero xa de mozo viñen para aquí. Botei tres ou catro anos e en Novembro do 75 regreséi aló. É dicer que pillei o golpe entero. Penso que non hai ningun arxentino que non teña observado algun procedimento do exército ou da policía. Eu presenciei varios. Un dia ia pola Avenida Santa Fé que é unha rua elegante, diante miña camiñaba unha moza nova cunha señora maior que parecía a nai. De supeto baxaron tres persoas dun Ford Falcon e, nun segundo, coleron á rapaza e botárona no piso do coche. Non puido nen berrar. A nai desmaiouse. Os que estabamos alí non fixemos nada. Arriscábame a que te levasen a ti tamén".

"Lembro que había uns anuncios na televisión nos que se representaba a un suposto activista político decíndolle a outra persoa algo ao ouvido que non se escotaba. Logo unha voz de fondo decía: *no noso país, un dos más ricos do mundo, non queremos formas de pensar alleas á doctrina occidental e cristiana*. Eran as mesmas expresións que se repetían nos comunicados oficiais. Logo, no mesmo anuncio, viña a policía e intentaba deter ao suposto activista e este sacaba un revolver e collía a un neno que pasaba por alí como refen".

"Había outro anuncio que pedía á povoación que estivese atenta a calquier movimiento extraño no seu bairro. As características dun activista eran as seguintes: xoven, educado e con aparente nivel cultural. Se observaban algo raro debían informar na seccional de policía máis próxima. Isto deu lugar a moreas de denúncias, na maioria dos casos equivocadas. Pero a policía non dubidaba. A frase que más se escotaba entre a xente, cando levaban a alguén, era *por algo será*. Todo o mundo estaba asustado. A algúns tocábanle e outr@s eran cómplices a medo".

"Eu tiña un amigo que era viaxeante de telas. Fixen unha viaxe con el. Non tiñamos máis de 22 anos. Cada trinta quilómetros había un posto de control. Cacheábanle e faciante sentir un delincuente. O

As Nais da Praza de Maio levan manifestándose ininterrumpidamente desde o ano 82.

ANXO IGLESIAS

Carlos Emilio Pons, cantautor.

oficial, ademais, quedábase coa sua coima, de modo que en cada control las deixando unha sábana ou uns zapatos que tamén levaba o meu amigo para vender. Chegamos a destino cun 20% menos da mercancia. Esa era a situación naquel momento".

"Como cantante din varios concertos. Mesmo interpretei unha vez, en 1976 en Colón, varias letras que se podian considerar críticas. Pero tiven sorte e non me pasou nada. Jorge Cafrune, por exemplo, foi ameaçado e acabou

sendo atropellado "accidentalmente" por un camión".

"Era o que se chamaba a persecución do zurdo. Calquer rapaz que pertencese a unha organización de estudantes era un zurdo. Vian zurdos por todas partes". ♦

Anxo Iglesias
fotógrafo

'Durante moito tempo o pesadelo pior era que volvía a Buenos Aires'

"Sain de Buenos Aires o 1 de Xuño de 1976, ás 17,30 horas, rodeado por tropas do Exército arxentino, porque o aeroporto estaba militarizado. Unha semana antes proibíramme sair polo mesmo aeroporto, porque tiña o pasaporte provisorio que me fixeran, pero

faltaba un certificado de *boa conducta* que tiña que facer a policía.

"A min foran buscarme a casa tres meses antes. Chegaron en dous coches ás 19 horas, case noite porque estabamos en Abril, preguntando á miña nai por min. Na casa estaban varios familiares. Entraron todos os que viñan nos coches dicindo que tiñan denuncia de que ali había explosivos e armas. Sabían que estaba afiliado á Federación Xuvenil Comunista e usaron a disculpa de que era unha organización clandestina (todo era ilegal baixo a Ditadura). Estiveron agardando dentro da casa pero un veciño alertoume ás once da noite, na parada do autobus, e fun a agacharme ao apartamento dun amigo. Quixeron levar á miña cuñada a declarar e tamén lle pediron cartos. Leváronlle xoias á miña nai e vários electrodomésticos. Tamén unhas botellas de whisky, 'son para o comisario'. Advertironlle que non fixeran denuncia nin queixa nengunha".

"Presenteime co meu pai ao dia seguinte no consulado. Eu estaba

con nacionalidade española, porque nacín en Santiago de Compostela, e pedín retornar. Dicían que demoraban os trámites, pero sairia de contado se pagaba o billete. Tardamos un mes en conseguir os cartos e pasei o tempo na miña casa ou dun amigo, pero co medo de que podían vir buscarme. Tiña dezasete anos e todos os días nos enteirábamos de xente que mataban. Cando subían a coller o avión, no camiño a Ezeiza (aeroporto internacional) paráronnos en varios controles masivos do exército, parapetados detrás de sacos de arena. O clima era terrible, había camións de milicos por todas partes, escoitábanse tiros de noite.

"Unha anécdota que lembro agora e que me fixo ver o que estaba sucedendo: in como levaban un rapaz que era veciño. Fixera a mili como voluntario, na Escola de Mecánica da Armada. Aos catro días do golpe fórone buscar. Despois de xantar, un domingo. Chegaron nunha furgoneta e nun Ford Falcon e sacárono a golpes e insultándoo. Estaba tirado na camioneta cun rifle apontándolle.

Desaparicións

RUBÉN BLADES

Que alguém me diga se viu ao meu home-, perguntaba a señora; chámase Ernesto X., ten 40 anos, traballa de celador nun negocio de coches. levava camisa escura e pantalón claro. Saiu nontronte e non regresou, non sei xa que pensar. Nunca antes me tiña pasado.

Levo tres dias buscando a miña irmá, chámase Altairia, o mesmo que a aboa. Saiu do traballo para a escola. Tiña postos vaqueiros e camisa branca. Non foi o mozo. El está na casa. Non saben dela na policía, nem no Hospital.

Que alguém me diga se viu a meu fillo. É estudiante de Pre-Mediciña. Chámase Agostino. É un bon rapaz. Ás veces é tozudo cando opina. Detivérono. Non sei que forza. Pantalón branco, camisa a raias. Foi nontronte.

Clara Quiñones chámase a miña mamá. É unha alma de Deus, non se mete con ninguén. Levárona de testigo para un asunto que só é comigo. E fun entregarme, hoxe á tardiña e agora din que non saben quen a levou do cuartel.

Onte á noite escoitei várias explosións. Tiros de escopeta e de revólveres. Coches acelerados, freos, berros. Eco de botas na rua. Toques de queda. Queixas. Por Deuses. Platos rotos. Estaban dando a telenovela. Por iso ninguén asomou á xanela.

Para onde van os desaparecidos? Busca na auga e na matogueira. E por que é que desaparecen? Porque non todos somos iguais. E cando volta o desaparecido? Cada vez que os trae o pensamento. Como se fala ao desaparecido? Coa emoción apretando por dentro.

Salvouse porque tiña unha familia influente, pero nunca volveu ser o mesmo. Viviase auténtico terror.

"Pasei o verán do 1976 en Ferrol e cando volto á casa da aboa, en Santiago, en só tres meses pesaba dezaoito quilos máis, só pola tranquilidade de ter fuxido. O meu pior pesadelo foi moi tempo que aparecía en Buenos Aires e despertaba agobiado pensando que xa non podía escapar".

Estaba nunha axéncia de imaxe en Buenos Aires no 1981

**J.F.
Martínez-Herrera**
xornalista e deputado do PP

'No tempo que ali botei non apreciei represión'

De Marzo de 1981 até fins do 1982 estivo en Buenos Aires o xornalista e deputado provincial do Partido Popular en Pontevedra, Juan Francisco Martínez Herrera. A prensa da época (*Faro de Vigo* e *Hoja del Lunes*), dá conta da sua marcha e da despedida que realizaron algúns colegas, o concelleiro de UCD Víctor Moro e o gobernador Joaquín Borrrell. Daquela declaraba ao *Faro de Vigo* (28-3-1981), "espero desenvolver un importante labor periodístico na área iberoamericana, nun momento político especialmente atractivo para a intensificación das relacións comerciais con España".

Martínez Herrera levaba a representación da axéncia *Beta Press*, "que dirixía en Madrid Vicente Cebrián". Segundo xornalistas arxentinos consultados por *A Nosa Terra* "os distintos servíos de intelixéncia usaban a pantalla de axéncias fantasmais. *Beta* estaba entre elas". Este extremo é negado categoricamente polo político en retirada (non se apresenta á reelección como concelleiro en Vigo), "*Beta Press* era unha axéncia de colaboracións económicas e literarias. A idea era facerse un oco para investimentos económicos e en medios de comunicación, nun momento político singular, que xa non era o da represión forte do tempo de Videla".

A memoria é fráxil porque Martínez-Herrera afirma seguro "cheguei cando estaba Galtieri no poder". Pero o almirante da Operación Malvinas tomou o poder o 22 de Decembro de 1981, e Roberto Viola era o que encabezaba o triunvirato militar en Marzo dese mesmo ano, despois de suceder a Videla. De certo as xestións con Vicente Cebrián foran levadas polo siniestro Almirante Massera, que xa intentara organizar outras operacións de imaxe da Ditadura a meio de axéncias de prensa francesas e norteamericanas. De feito Cebrián marchou á Arxentina acompañado de vellos camaradas da Falanxe.

"Non vin nada"

Martínez Herrera compara o seu momento na Arxentina co do final do franquismo "a xente non sabía e quería esquecer. Eu non via os sinais de intervención que se vian

J.F. Martínez Herrera.

en Chile". A pregunta de se non consideraba que traballaba para un goberno dictatorial retruca alpóizado, "hai que distinguir sempre aos gobernos das nacións. Traballabamos para traer investimentos para o país, que estaba nun momento de transición. Todo se viu abaixo co erro das Malvinas, que Galtieri quixo converter nun borrón e conta nova, acaso enganado por un apoio americano que non tiña".

Martínez-Herrera insiste en que a sua estancia en Buenos Aires era puramente profesional, "se me contrataban para un labor parecido para ir a Cuba, ali iría", e ante as declaracións que se producen nestas semanas debuxa unha análise "finalmente foi unha guerra que se viña celebrando dunha ou outra maneira desde 1973. No 76 os que más armados estaban, o Exército, actua selvaxemente, sen respeitar códigos e houbo unha matanza terrible".

No seu ano de estancia na Arxentina non manifesta ter coñecido represión de ningún tipo. Sen embargo a lista de desaparecidos aínda engrosou durante ese tempo.♦

Henrique Albor

'Viñeron encarapuchados e chamáronos gallegos, fillos da puta'

"Nacín en Bos Aires. Chupáronme o 14 de Abril de 1977. Tiña 22 anos. Non militaba en nenguna organización, simplemente era membro da Sociedade Arxentina de Escritores. Tiña un pequeno taller literario nunha galería de arte. Aquel dia había unha charla sobre Cesar Vallejo e a república española. Algunhas amigos dixéronme que era unha imprudencia, pero eu non fixen caso".

"Cando me enteraba de que desaparecera algúen que coñecía tendía a xustificarme, inconscientemente, pensando que se cadra metérse na guerrilla e eu non o sabía. O acto sobre a República non tiña moita importancia: eles, en tanto te interesas por temas de fora, non se preocupaban. Cando souben que colleran ao escritor Haroldo Conti xa me alarmei. Fun pola revista *Crisis*. Galeano e outra xente estaban a piques de coller o exilio, ainda que non o decían claramente. Indicáronme que o daquela conferencia era unha barbaridade, pola galería onde se ia celebrar que era moi coñecida nos ambientes progresistas. Pero, a verdade, é que éramos uns inconscientes".

"De camiño, un amigo, dixome que me estivera a buscar a policía. Eu sentíame seguro igual: tiña algunhas amistades ben situadas. Pero

despois notei que me seguían. Cheguei a casa moi nervoso. A miña nai sempre me agardaba para me dar a cea, ainda que chegase moi tarde. Dixome que puxese un vaso de auga debaixo da cama. Era unha superstición da que non lembro que sentido tiña. Cando xa dormía sentín un estoupido moi forte: estaban a botar a porta abaixo. A miña nai prendeu as luces. Viñan encarapuchados e chamáronos gallegos, fillos da puta. Tapáronme a cabeza. A miña nai saíume unha vea racista e dixen: *cos meus pais non vos metades que nen son arxentinos, nen pasan fame*. Quería dizer que non eran coma eles, os que me viñan deter. A miña nai dixo entón que abafaba e logrou que a sacaran ao balcón. Desde alí berrou pedindo que nos viñesen valer. Despois atárona a ela e a meu pai. Lembró que o meu pai, que era moi retranqueiro e tiña o sangue moi frio, dixolles: *chegades tarde, porque tiñamos aquí uns tanques...* Decíao porque eran moitos. Viñean en varios coches. Todo para levarme a miña que era un ningüén. Os veciños detras da porta a escotear, pero estaban mortos de medo. Sacáronme da casa a labazadas. Intentáronme aplicar corrente eléctrica xa no coche, cunha instalación que viña da batería, pero non lle funcionou moi ben".

"Despois estiven nun local que logo me enterei de que non era a *Esma* (Escola Mecánica da Armada), senón outro moi céntrico que había perto da casa de goberno. Puxéronme dous candados e dixéronme que lembrase o número da chave de cada un, porque se o esquecia xa non me libraba, pois non se ian molestar en buscar as chaves con tantos presos que había. Ainda sei os números agora: 74 e 75".

"A verdade é que as torturas miñas foron lenes. Non chegou a nengún dos outros casos que coñecin, xente á que lle caíron as unillas, por exemplo. O pior era que nunca sabías o que che ía pasar. Tampouco sabía o que querían de mi. Escoitei histórias moi tristes doutros presos, como o dun rapaz torturado que lle perdía perdón a moza por tela denunciado e ella decíalle que o perdoaba, pero que deixase de beber. Dábame noxo a bebida, non quería nen que ninguén me tocasse. Finxiron que me fusilaban cunha pistola na cabeza e todas esas cousas".

"Elles coñecían até os mínimos detalles da miña vida. Un dos torturadores dixome que eu non era comunista, senón ácrata, coma el. Eu era a primeira vez que sentía dicer esa palabra. O meu argumento era que non estaba en nada, porque se estivese xa podía ter liscado cando me avisaron de que a policía andaba na miña procura. Despois de 48 horas alí, quíáronme a venda dos ollos, laváronme a cara e metéronme nun coche. Dixéronme: *tes sorte que che tocara ese tío*. Non sei se foi iso ou se me ceibaron gráciás á miña nai que foi falar cun amigo de moita influencia".

"Despois vinme libre e indocumentado. Estiven agachado. Busqué asilo nunha embaixada. Solicitei de novo a documentación, pero non ma querían dar. Para a xente que me coñecía eu era un apestado, ninguén me quería ver. Vivía un forte perigo, porque me podían coller outra vez. O exército presumía de ser máis eficaz que a mariña e, senón, podía vir a policía ou os servizos de intelixéncia. Ao final conseguín unha nova documentación e víñenme para Galiza".♦

AUTODETERMINACIÓN DO SAHARA

Pede unha solidariedade internacional para facer o referendo, mentres o Estado español cala

A Polisário di que Marrocos vai atacar en Outubro

■ H. VIXANTE

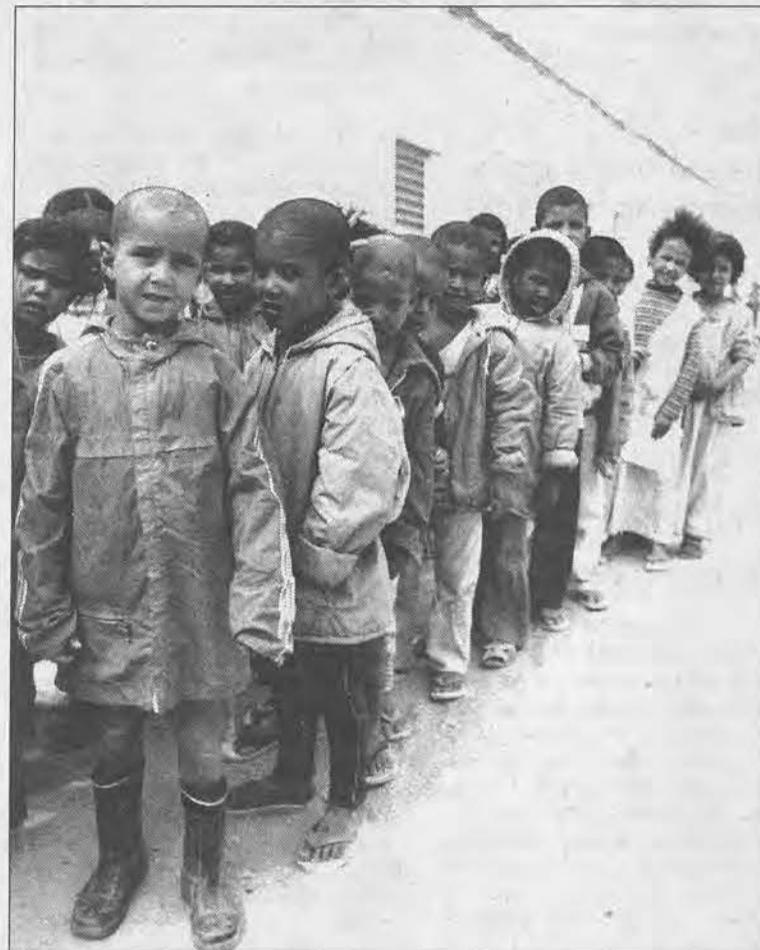
En Outubro, Marrocos vai comezar as accións de guerra contra a Frente Polisário, segundo o goberno do Sahara Occidental. Despois de demorar o referendo ao longo dos últimos catro anos, Marrocos ten agotado todos os mecanismos de dilación do proceso de autodeterminación e aproveitou para rearmarse e prepararse para aplastar ao feble exército saharaui, que si respeitou o embargo de armas decretado pola ONU mentres non houbese referendo.

O Estado español estivo a fornecer a Marrocos de armas destinadas á guerra do deserto. O goberno do Sahara protestou repetidamente ante esta situación, pero a sua voz apenas ten eco na Península. O próprio Narcís Serra negocou un contrato multimillonario hai un ano para reconverte a venda duns barcos militares nunha transacción de material de guerra para o Sahara. O representante oficial do Polisário en Madrid criticou duramente a colaboración en matéria bética por parte de España. Estados Unidos actuou de forma similar.

Un acordo internacional permitiu a convocatoria para 1992 dun referendo de autodeterminación que foi posposto debido ás mañas de Marrocos. Agora hai una nova data: Xaneiro de 1996. Pero os preparativos non van tan ben como deberan, denuncia o Frente Polisário. Ainda que hai un millón de saharauis espallados polo mundo —e centos de miles nos campamentos de Alxéria—, o censo confeccionado por España en 1974 servía de base para a elaboración do que rexerá neste referendo. O Frente Polisário monstrara o seu acordo, pero Marrocos fora remiso. Daquela había 80.000 persoas inscritas, agora superan as cen mil, pero segundo os saharauis Marrocos está a pór novas dificultades porque non conqueri impo seren censados multitude de cidadáns marroquinos. O Frente Polisário denunciou a tentativa de manipulación de Marrocos e as comisións paritarias de elaboración do censo están paralizadas. "O pior é que Marrocos, para xustificar a súa manobra, asegura que están a voltar ao Sahara numerosos nativos que fuxiran canda a colonización española debido á persecución. España traga", di Gustavo García, membro da CIG e da Asociación de Solidariedade co Povo Saharaui.

Solidariedade internacional

Povos en situación de emerxencia, como o saharaui, para facer

Molto visitantes levan ao Sahara agasallos para os rapaces. O Frente Polisário prefire que á volta presonen ao goberno español para forzar a Marrocos a abandonar o Sahara Occidental.

G.L.T.

unha chamada de atención internacional, recorren á petición do solidariedade, que acada resposta en círculos progresistas. É o caso do Sahara co Estado. Pero ás veces o esforzo solidario non ten a amplitude deseñada.

"O que quer o Sahara é que no Estado español a cidadanía preseñe ao Governo para que mude a súa política con Marrocos, que tanto dano fai á paz", explica Gustavo García que, representando á CIG, ven de realizar unha visita, con outras organizacións, aos campamentos saharauis en Alxéria. "Pero os máis dos que me acompañaron reduciron a súa visión a unha cuestión humanitaria, cando os saharauis non queren caridade porque non pensan facer da súa situación algo definitivo. O problema é que as veces as misións ao deserto carecen dunha politización axeitada e ao regresar esquécense ben logo que hai que pasar á acción e a reivindicar ao Governo central que faiga algo para parar a Marrocos", di Gustavo García.

O Estado español vai presidir a Unión Europa no segundo semestre do ano, para o Polisário é unha oportunidade para usar o peso mundial desta organización e reclamar internacionalmente a Marrocos o cesamento das presións no Sahara para impedir o referendo. "O Estado español non actuou responsabelmente neste conflito —di Henrique del Bosque Zapata, un dos representantes da CIG que viaxou até o deserto de Alxéria, onde están os campamentos de refuxiados—, todas as potencias coloniais, cando abandonan os territorios, ocupanse de dar unha certa cobertura e de garantir a sua soberanía; non é un costume

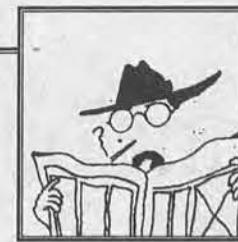
caprichoso, é unha cuestión de prestíxio, que España non cumpríu co Sahara pero que si o fan os británicos ou os franceses".

O Domund

A posición española é de renuncia, segundo o Polisário. "O idioma español forma parte fundamental da educación dos nenos saharauis —explica del Bosque Zapata—; pois ben, os libros de español cos que estudan están feitos en Austria e impresos en Alemaña. Pola contra, o Instituto Cervantes, que ten carácter oficial, ten sede en Marrocos".

"A situación é dramática no Hamamada, a parte do deserto alxeriano no que están os campamentos saharauis, onde o calor e o clima son más severos", explica Bráulio Amaro, outro dos representantes da CIG na visita. A CIG donou unha equipa informática ao Polisário, outras organizacións levaron todo tipo de enseres. "De todos xeitos, eles non queren esmolas", matiza Amaro, "hai xente que cre que isto é o Domund, levan regalos persoais, bicicletas, televisores e mesmo placas solares para dar a persoas concretas, sorte que o Polisário encárgase logo de repartir todo iso en función das necesidades da xente".

Cando en 1975 o Polisário emprende un éxodo masivo cara ao deserto de Alxéria, fuxindo do exército marroquino, fixo como medida transitória. Ningún pagaba un can pola supervivencia do povo saharaui en condicións tan extremas, pero tiveron que adaptarse, "pero a provisionalidade continua e o Polisário non está disposto a quedarse ali", recalca Gustavo García.♦

Beiras non atura o Parlamento

Xosé Manuel Beiras respoita no FARO DE VIGO do 1 de Maio a perguntas de Roxelio Garrido sobre o ostracismo parlamentar que están a atribuirlle comentaristas da direita. "Sobre se Beiras perdeu protagonismo no Parlamento -contesta o portavoz do Bloque Nacionalista Galego-, teño que dizer vías cousas: a primeira que persoalmente estou até as narices do Parlamento da Galiza. Podo dizer que tería deixado o escano, se fose deputado independente e a partir da peripécia na que fun expulsado e privado dos meus dereitos, dun xeito absolutamente ilegal. En política, a ética é importante e se algo alcatreo ao meu redor non teño por que aturalo. Non estou disposto a vivir ao pé da peideira de Lourizán nen teño por que aturar un Parlamento que alcatreo. Por outra banda, desde o verán eu propuxera ao meu grupo parlamentar reducir horas de traballo, incluidas as miñas intervencións no Parlamento, para lles dar un criterio máis cualitativo". Beiras acrecenta: "Hai quien pensa que un político non pode estar doente nunca e que, ainda que o estea, ten de sair á palestra, ainda que espiche ao dia seguinte. A min iso non só me parece inhumán; sobre todo, paréceme estúpido. Se eu me caracterizo por algo, é porque paso absolutamente de que dirán. Se estou con febres de 40 o dia do debate dos orzamentos, aviso que non podo ir e non vou e non pasa nada".♦

A ameaza da direita social

A significación central do trunfo do PP sería o éxito da direita social, non a mera substitución dun partido por outro, di no seu editorial a revista INICIATIVA SOCIALISTA. No artigo relacionan sumariamente as consecuencias negativas dun dominio do voto do PP. "O PP non é unha incógnita política. Ese partido e os seus dirixentes teñen unha historia e un programa, apóianse sobre unha base social definida e contan cunha experiencia de goberno en cidades e autonomías, cando non co réxime franquista. Del pode esperarse un deterioro dos servizos públicos, un modelo de cidade no que a lóxica do capital domina sobre a lóxica da cidadanía; a reorientación do esforzo público de promoción de vivenda cara a venda libre para os seítors acomodados; unha actitude agresiva contra o xa feble movemento asociativo cidadán; a enemizade contra os inmigrantes, os xitanos e a povoación marxinada; un retroceso nas políticas de igualdade da muller; un modelo autoritario de goberno e unha orientación preferentemente regresiva e militarizada para a actuación das forzas de orde pública, incluída a policía municipal; unha política despreciativa da realidade plurinacional do Estado; un deterioro do ensino e a xestión pública. O PP é, en resumo, un partido de direitas que non ten por homólogos nin sequer a Kohl e Balladur senón a Thatcher, Reagan e Ginge".♦

O campo minado da autonomía palestina

A revista NACION ÁRABE describe á autonomía palestina entalada nun campo minado por Tel Aviv e Washington. "A Autonomía está en creba financeira, cunha débeda de 400 millóns de dólares en 1995, de crer nas cifras que dan as Naciones Unidas. A axuda financeira internacional está bloqueada até que Israel e Norteamérica dean a súa aprobación ás condicións de seguridade dos israelies ante as accións armadas palestinas. Desde o 22 de Xaneiro, depois do atentado palestino de Netanya, Gaza está isolada militarmente. A causa da proibición de entrada dos traballadores palestinos en Israel, a situación deteriórase a ollos vista. Os obreiros palestinos que cruzaban a fronteira israelita eran 125.000 antes da guerra contra o Iraque, pero a comezos de ano, antes dos atentados, baixaron a 60.000. Agora Israel só autoriza a entrada de 15.000. O paro é de 40 por

cento da povoación activa en Gaza. Pero o problema é que o mapa palestino perde dia a dia o seu perfil por causa da colonización israelí. Dacordo con fontes palestinas, o Governo israelí incrementou un 10 por cento o número de vivendas nos Territorios Ocupados: 16.000 hectáreas de terra foran confiscadas por Israel desde os acordos de Oslo. Por riba, Israel ampliou a área municipal de Xerusalén a tres grandes asentamentos periféricos. Isto confirma una nova chanchada ás terras da Ribeira Ceste e a nula vontade de negociar o futuro de Xerusalén. En resumen: que non haberá retirada israelí ás fronteiras do 67".♦

Arafat.

LATINOAMÉRICA A FERVER

Invitado pola Plataforma Galega de Solidariedade co Povo de Chiapas, estivo recentemente na Galiza Luis Javier Garrido (Profesor de Direito e Ciéncia política na Universidade Nacional Autónoma de México –UNAM–, analista político do xornal mexicano *La Jornada* e membro do Consello Nacional da Convención Nacional Democrática –CND–), organismo que aspira á abertura dun novo proceso constituinte en México.

ANDRÉS PANARO

É membro da dirección da Convención Nacional Democrática **Luis Javier Garrido**

'O fracaso económico reforzou a posición zapatista dunha saída pactada'

■ A.P. CASAS/ÍÑIGO BERROCHOA

Que está ocorrendo agora mesmo en Chiapas?

No estado mexicano de Chiapas existe virtualmente un estado de guerra, suspendido tan só pola *Ley para el Diálogo y la Negociación* que aprobou o Congreso hai un mes, mais o risco de que esta fráxil trégua rache é moi alto, xa que o Exército Federal ocupa amplas zonas do território zapatista e calquer incidente pode incendiar o Estado.

O pre-diálogo que se iniciou en San Andrés de Ocosingo e que agora continua en San Andrés Larrainzar ten como obxecto acadar a distensión e criar un ambiente propicio para un diálogo máis fondo.

Cal é o papel das organizacións civís neste proceso?

É moi significativo, xa que insisten de seguido en que a única via para o inicio da pacificación do estado é que o Exército se retire ás posicións que ocupaba antes do 9 de Febreiro, xa que no caso contrario continuará a violación de direitos humanos fundamentais, como os cometidos sistematicamente en boa parte do Estado, (allanamientos de domicilio, desaparición de persoas, torturas, asasinatos e enterramentos clandestinos). Esta situación, que ten medido a atención de diversas organizacións internacionais de direitos humanos, como *American Watch*, *Human's Right Watch*, os avogados de Minnesota... está molestando fondamente ao Exército, que entende que o seu escaso prestíxio resultou danado seriamente por esta intervención de Febreiro e que ademais constituíun un fracaso no plano militar, porque non conseguiron a detención

de nengun dos dirixentes do EZLN e os escasos combates que se deron produciron mortes de ambos os dous lados, incluindo un alto oficial do Exército. En termos xerais a opinión nacional critica severamente o papel do Exército que se ten convertido nun actor político novo na vida nacional e nun obstáculo para o diálogo xa que non se advirte nos altos oficiais a intención de aceitar a orde de retirada.

A posición de Zedillo

A maior parte das informacións periodísticas deixan ver unha certa recuperación da iniciativa por parte de Ernesto Zedillo, unha inversión a respecto da situación de hai un ano.

A ofensiva militar de Febreiro tendeu evidentemente a descabezar o EZLN, arrestando á dirixencia e con toda seguridad asasinando ao sub-comandante Marcos, mais buscaba tamén o corte da relación entre a cúpula do EZLN e as comunidades de apoio e impedir a libre comunicación da información que fluía non só polo país senón cara o exterior, para situar nunha posición de debilidade aos dirixentes zapatistas ante unha negociación. O pre-diálogo de San Miguel Ocosingo e de San Andrés Larrainzar mostraron sen embargo que os dirixentes a mesma dignidade e intreireza que mostraron en San Cristóbal de las Casas, non están dispostos a eliminar o esencial das suas demandas políticas. Isto ten perturbado seriamente aos negociadores oficiais quen quedaron surprendidos ante esta attitude, pois esperaban ver a un EZLN negociendo nun plano de debilidade.

Non hai que esquecer que nestas últimas semanas o próprio

Governo ten perdido credibilidade ante a opinión nacional polas medidas que tomou en materia económica, polo agravamento da crise financeira, económica e social que existe no país e por unha falta de credibilidade moi estendida do Governo de Ernesto Zedillo, a quem se lle acusa sistematicamente de non ter un programa claro e de estar ao servizo de intereses do exterior.

Existen condicións de inconformidade social incomparavelmente más graves das que había hai un ano, cando o diálogo de San Cristóbal, de tal xeito que o cenário nacional parece moi más favorável para a causa zapatista do que estaba hai un ano e as condicións para que esta protesta social se transforme en algo moi más grave, como posibles insurreccións populares, están dadas.

O papel da CND

Está a cumplir a CND, convocada a iniciativa do EZLN, os obxectivos que se tiña marcado na sua fundación? Que novidades houbo na organización?

A Convención Nacional Democrática, a oito meses da sua constitución en Aguascalientes (Chiapas), o 8 de Agosto de

1994, ainda non consegue encher o papel para o que orixinalmente foi concebida, e apesar de ser unha organización nacional que agrupa a persoas e forzas sociais e políticas de toda a República, non ten ainda nen o nivel de cohesión nin a capacidade de liderazgo como para poder actuar decisivamente no conflitivo cenário actual.

A CND sofreu unha transformación na sua organización interna na sua II Sesión efectuada en Tuxtla Gutiérrez (Chiapas) en Novembro do 94, na que se substituiu a chamada *Dirección Colectiva* como órgao dirixente, por un *Consejo Nacional de Representantes* integrado por delegados de toda a República e tamén sectoriais. Na sua III Sesión, realizada os días

4 e 5 de Febreiro en Querétaro, a propostas do EZLN, converxeu co Partido de la Revolución Democrática e con outras organizacións políticas e sociais do país nunha iniciativa para configurar un amplo movimiento de liberación nacional que faga suas as bandeiras do tránsito cara un réxime fundado no direito e na democracia, que poda constituir un governo de transición e convocan a un novo Congreso constituinte que poda recuperar para a nación as riquezas básicas do país expoliadas polo gobiernos neoliberais.♦

'Zedillo está atrapado polo corsé neoliberal'

O tratamento informativo sobre a crítica situación económica parece bastante amortecido na actualidade; tal parece que existise unha estabilización ou mesmo unha mellora desde a catástrofe de comezos de ano.

Existe un certo *impasse* na situación do país dado que os primeiros empréstimos que fluiron a México permitiron ao Governo atender os vencimentos da débeda externa máis urgentes, que ameaçaban con producir unha suspensión de pagamentos. Mais por outra parte as medidas do pacote económico oficial apenas están producindo os seus efectos nos prezos dos artigos de primeira necesidade e, desde o mes de Abril, os mexicanos están sentindo a gravidade da crise, cousa que non perceberan previamente nos primeiros meses do novo Governo. O governo, se por unha parte acadou créditos do exterior tendentes a atender os vencimentos dos bonos da débeda externa máis urgentes, vai ter que enfrentarse ao longo dos próximos meses a esta situación de novo.

O governo de Zedillo apresentouse ante o sector privado do país como un continuador da política neoliberal e das medidas aplicadas polo governo de Salinas, e segue insistindo en fomentar o investimento especulativo no país, atraendo os chamados *capitais andurriña*, coas atractivas é altísimas taxas de interese, e non está criando de xeito nengun as condicións para que outro tipo de capital máis estable produza investimentos en infraestrutura. Por outra parte continuou ofrecendo praticamente en subasta algunas das grandes riquezas nacionais, patrimonio histórico da nación, como o petróleo, nacionalizado desde 1938 por Lázaro Cárdenas e agora ameazado a serio con entrar no pacote de privatizaciones, do mesmo xeito que os ferrocarrils, as telecomunicacións.

Os indicadores deste ano son dun crecemento negativo, unha inflación que chegará ao 100% e práctica conxelación de salarios, de tal sorte que o pacote de medidas económicas, completamente impopular e rexeitado por todos os partidos da oposición e por algunas agrupacións do sector privado, non lle dá ao Governo unha posición de forza para resolver o que segue a ser o problema fundamental de México, o problema político, que se manifesta de continuo nas protestas sindicais, no fin de toda unha chea de mecanismos de mediación social que se criaron desde os anos trinta e que agora resultan inoperantes e polas protestas que hai polas manipulacións eleitorais. Neste sentido o Governo non dá tampouco a imaxe de ter a capacidade de afrontar estes enormes problemas, carece de liderazgo político e non ten unha proposta de transición á democracia á altura das demandas das forzas de oposición.♦

Residéncias Universitárias e folga de fame

Vivimos no mellor dos mundos posíbeis (Felipe González)

Miren os acompañantes do Rei de Noruega que cruzan a praza do Obradoiro na sua visita a Galiza. Vense gorras da mariña de guerra, como aquela que tiña o almirante Carrero, coroneis do exército, tenentes de navio... **Civis** moi poucos. Igual que en tempos do perenne.

Dous días despois do atentado contra Aznar, un mangado de intelectuais pide, mediante unha carta pública, a dimisión de González. Entre o cento de asinantes non hai nengun galego. É de supoñer, sen embargo, que existen intelectuais galegos, de suficiente renome, que soliciten a renúncia do presidente do goberno. Velaí: Galiza non é separatista, senón excluída.

Con grande despregue anúncia Faro de Vigo que "duas multinacionais norteamERICANAS criaran mil empregos en Vigo". De que se trata? De indústria? Non. Dunha comercializadora de xoguetes e dunha tenda de hamburguesas.

Máis de 600 páxinas ten *Navegación de Cabotagem*, o último libro de Jorge Amado, pero na tradución ao castellano

Ainda non son moi remotas as datas nas que estivo nos meios de comunicación a noticia da realización de folgas de fame para conseguir a doazón do 9,7% do presupuesto do Estado para o Terceiro mundo e, así, tentar paliar os seus poucos recursos económicos.

Varios/as estudiantes da Universidade de Santiago de Compostela comenzaron o pasado Luns, 24 de Abril, unha folga de fame na procura de residéncias baratas e de calidade. Lembrar que os estatutos da devandita universidade recollen a creación e uso do S.R.I. (Sistema de Residéncias Integrado) para os/as estudiantes de menos recursos económicos. Este espírito parece non concordar coas intencións do vicerreitor de estudiantes, Celso Rodríguez.

O sistema de acceso que está a piques de aprobar o novo reitorado —a votación na Xunta de Goberno da Universidade o Xoves 27 de Abril— privilexía os criterios académicos sobre os económicos, olvidando a filosofía con que se criou o S.R.I. É evidente que unha situación de estabilidade económica permite mellores rendimentos académicos, xa que non tes que pensar en como chegar a final de mes; beneficiar a estas persoas supón afondar no darwinismo social.

O vicerreitor de estudiantes, Celso Rodríguez lembranos as atitudes xenófobas de Gil&Gil

Por outra banda, é difícil que a máxima institución educativa da sociedade —a universidade— prepare os/as alumnos/as para o exercicio da democracia, cando algúns dos seus dirixentes amosan conductas totalmente antidemocráticas, propias de tempos pasados. Coas declaracions publicadas en *La Voz de Galicia* o Martes, 25 de Abril, sobre os/as estudiantes folguistas —"que adelgacen"— o vicerreitor de estudiantes, Celso Rodríguez, parece confundir a finalidade terapéutica dun réxime de adelgazamento coas severas implicacions para a saúde que supón unha situación de folga de fame, facendo unha espécie de chiste macabro.

Non abondonando este comentario, o vicerreitor acusa aos/as estudiantes en folga de fame de "levarlle comida moito á universidade". Parece querer descalificarlos ante a opinión pública sen probas e non se sabe moi ben de que; cando estas persoas levan cumprido pago das suas obrigacions económicas coa universidade. Desafortunadas palabras na boca dun funcionario que cobra da universidade, pagada polos/as estudiantes e cidadáns en xeral.

O vicerreitor de estudiantes, Celso Rodríguez, cando se supón que debería ser unha persoa culta, respeitosa coas opiniões dos demás e un bon educador, con este tipo de calúnias e inxúrias lembranos as atitudes xenófobas de Gil&Gil co xogador negro Va-

lencia o pasado Domingo 23. As semellanzas entre ambos personaxes esténdense á sua presunción de talante dialogante, descrito polas suas declaracions que suxiren todo o contrario. Ademais, a intención do vicerreitor de reservar prazas a deportistas de élite e a ricos "marbellies" é unha coincidencia máis. Coidado!! Non vaia fracasar esta sociedade coa a equipa de Gil&Gil.

Pedimos a atención do reitorado ás reclamacions dos estudiantes, a rectificación das palabras do vicerreitor e a sua dimisión; ao tempo que nos perguntamos se é esta a universidade que queremos no V Centenario da institución compostelá.♦

XESUS RIOS COSTA
XAN TRIGO RECAREI

Apoio á continuidade do Sistema de Acceso ás Residéncias

Ante os acontecimentos que se están a producir na Universidade de Santiago con motivo da pretensión da actual Equipa Rectoral de modificar o sistema de acceso ás residéncias universitárias e colexios maiores, coñecidos no seu conxunto como SRI (Sistema de Residéncias Integradas), a Comisión Permanente do Comité Intercentros da Universidade de Santiago, reunida ao efecto, decide manifestar o seu posicionamiento a favor da non modificación das condicións de acceso e permanéncia nestes centros.

Este posicionamento implica a petición de que os estudiantes con menor poder adquisitivo señan os que teñan prioridade de aloxamento nas residéncias e colexios maiores. Isto que está en consonancia co estipulado no próprio Estatuto do SRI, está xustificado polo feito de que os alumnos non residentes en Santiago e con ingresos suficientes poden costearse o seu aloxa-

mento na cidade, mentres que aqueles que non disponen de medios suficientes vense obrigados a deixar os seus estudos.

A pretensión do Goberno da Universidade de que as condicións económicas deixen de ser prioritarias para ter dereito a praza en favor do expediente académico, son contrárias á intención con que foron creadas estas prazas de aloxamento que, dada a sua limitación e polo tanto a imposibilidade de atender a demanda de todo o estudiantado, estaban destinadas, prioritariamente, a aqueles con menores posibilidades de costearse o seu aloxamento: os de menores recursos económicos.

Este posicionamento implica a petición de que os estudiantes con menor poder adquisitivo señan os que teñan prioridade de aloxamento

En definitiva, esta Comisión Permanente agarda que o Rectorado da Universidade de Santiago rectifique as suas regresivas pretensiones e decida manter unha convocatória de prazas do SRI para o vindeiro curso que contempla uns criterios de selección en base aos ingresos dos demandantes, sempre que estes cumpran cuns mínimos académicos (tal como se veu esixindo ata o de agora); que determine un límite de ingresos para ter dereito a praza e que en ningún caso reduza os criterios de selección aos datos académicos tal como se pretende cos estudiantes de terceiro ciclo.

Por último, lamentamos as recentes e desafortunadas declaracions do Vicerreitor de Estudiantes que consideramos impróprias dun máximo responsable da nosa Institución.♦

XAN MARIÑAS LISTE
(SECRETARIO COMITÉ
INTERCENTROS-U. DE SANTIAGO)

Pido perdón

Publicamente e cheo de vergoña pido perdón por ter posto en perigo "con duas liñas esfinzadas todo o corpo teórico do movemento nacional galego". Fun un inxénico, un imprudente e tamén un pusilánime.

Esa sorte de Golda Meir que sería quen de liderar o Exodus de todos os galegos do mundo á Terra Prometida abriume

os ollos, ensinándome a reflexionar. Como se me ocorreu pensar que o INSS tería autoridade ou coñecemento para afirmar se Galiza é ou non deficiéntia en materia de seguridade social? Egoistas e absurdos temores de cara á vellez —agora asegurada grazas aos beneficios da Central Térmica das Pontes— leváronme á desesperación, cando a resposta ás miñas dúbidas atopábanse nun par de maduradas consignas asembleárias. Prometo ser bo. Gracias por todo, Golda.♦

XULIO RAMOS GUZMAN
(SANTIAGO DE COMPOSTELA)

Sobre a Semana de Galiza en Barcelona

1. Estamos en Abril, na semana de Galiza en Barcelona. Asisto a tres dos debates organizados. O primeiro trata dos medios de comunicación galegos en Catalunya. Participan nel un que se autodefine como escritor sen fronteiras, outro como quixote da rádio, dous representantes da rádio e televisión galegas moi cumplidos, de vergoña: o público, con toda a razón, mostrase ofensivo con eles.

O segundo trata da identidade de Galiza. Aquí tamén hai de todo un pouco. O debate páchase en falso. Chama a atención a unanimidade dos aplausos. Apláude todo e a todos. Non digo con isto que os asistentes teñan que aforrar aplausos, nin os conferenciantes andar a paus, pero tampoco esta comunión de entusiasmo. Hai quien converte a sua exposición nunha cachoeira de bágoas, quien fala da razón de ser gastronómica dos galegos e quien pon a nota da gaita ritual das grandes ocasións. Aplausos garantidos, claro. Non digo eu que non sexan estes elementos esenciais da identidade galega; pero, ollo, dicer isto tampoco quer dizer tanto. De pouco vale tanto folclore se non se lle dá un sentido artellador, liberador. A min, por exemplo, non me comoven o más mínimo as gaitas con falda escocesa do señor Foxo. Serán gaitas galegas, eu non o nego, pero gaitas ao servizo da autoidentificación fraguista. Outro tanto me pasa co lacón, coa morriña, etc. Ou rachamos (revitalizamos) o discurso entarañado que aniña nas casas de Galiza e entidades rexionalistas,

ou acabamos tamén por incorporar ao patrimonio da identidade galega pois a política esmagadora da Xunta ou o meigalito colonial que nos tolle.

O terceiro trata da creación literaria en galego. Os ponentes dómense nos loureiros do rexurdimento, emborránchase de Rosalía e case non dan palabra de ninguén máis. Mal feito. Rosalía é unha figura canónica sobre a que todo o mundo está máis ou menos de acordo. Daí os fervores canónicos que desperta. Non será a Rosalía unha excusa para non teren que falar doutras figuras ou correntes menos propicias á gabanza pública? Ficar no círculo vicioso de Rosalía pode silenciar outras voces, amarelar a discusión, mesmo agachar o desacordo.

2. Os chamados reintegracionistas deben pensar que a batalla histórica que ten que afrontar Galiza é a da normativa ortográfica do galego. Pois que o sigan pensando. O problema esencial do galego, parécmese a min, é que o español segue exercendo o seu domínio, as institucións galegas non o defenden, o auto-desprezo traballa os alicerces e os galegos non o falan. E se o galego non se fala, a guerra das normativas é estúpida. Ven ser como o caso do enfermo que deixamos morrer mentres acordamos a que hospital levamos e que médico queremos que o atenda. Mal se pode reintegrar o que non se fala, o que non ten crédito social. Digo eu, que non son oficialista, nem reintegracionista, nem dialectista, nem castrapista, nem reintegracionista minimalista, nem isolacionista maximalista, nem reintegrante auténtico, nem nada que se lle pareza. E sígo. Nen institutos da lingua, nen reais académicas, nen departamentos universitarios, nen experimentos de laboratorio, nen Carvalho Calero, por suposto. A única autoridade filolóxica que recoñezo é a miña avoa, unha señora de 95 anos, que non sabe ler nem escriber, e da que mamei o leite da fala. Candoo necesito consello lingüístico acudo ao seu maxistério.

Ou revitalizamos o discurso entangarañado que aniña nas casas de Galiza ou acabamos tamén por incorporar ao patrimonio da identidade galega a política esmagadora da Xunta

Atrás ficam os tempos das chamadas contradicciones fundamentais: esquerda-direita, nacionalismo-españolismo, etc. Agora que todos somos moi posmodernos e andamos disfarzados de Fukuyamas, pois dámosselle ao reintegracionismo-isolacionismo. A algo hai que darrile. Perdido na ramalleira das cuestións secundarias (nha por ñ, lh por ll, j por x, e miudezas así), esquecémonos daquilo que é más importante. A guerra das normativas representa o trunfo do pensamento débil, da posmodernidade como coartada filosófica para baterse en retirada e empleirarse nos estamentos da razón pragmática. Nen vanguarda crítica, nen retagarda crítica. Causa de tolos.

MULLERES RURAIS

NANINA SANTOS

Marisa Diéguez, a nova presidenta da Federación Galega de Mulleres Rurais pensa, así o expresaba en entrevista en *La Voz de Galicia* do 25 de Abril, que a igualdade e problema menor para as mulleres rurais cando non teñen luz para por unha lavadora, puxo por caso.

E problema menor, por exemplo para aquela muller mallada polo home, para aquela outra que un marido a chata de burra, para outra mais que se ve na obriga de fornicular contra a sua vontade por un mal entendido debido conxugal...?

Abonda a idea de que hai un problema principal e os demais son derivados de aquel, de xeito que resolvendo o primeiro os outros desaparecerán. Nesta concepción, o principal é sempre o económico, as condicións materiais de vida, mentres que as ideas, as vivencias, os sentimientos, os deseños, causan sen maior importancia que se arranxara cando a vida material sexa aceptable.

Nada máis lonxe da vida. Para unhas persoas non comer será un drama nun momento dado. Para outras, o drama, é ser violentada na sua liberdade, ou non poder expresar as suas ideas relixiosas, ou que o seu país sexa aldraxado... segundo persoas, momentos, ideas... e, constame que para moitas mulleres rurais a igualdade e o orgullo de ser mulleres é asunto de interese e importancia.♦

Eu Fole ou Vergilio Ferreira gosto de lelos nos seus orixinais respectivos, e non gosto das traduccions de Castelo Branco a galego oficial.

Consellos da miña avoa e da razón instintiva. Enfin, vou seguir lendo ao Faulkner e nen un minuto máis con estas historias de reapocalípticos e reintegrados. E xa vos podedes pór como queirades. Panfletos técnicos, non; por favor. Bibliografía histórica, tampouco. Erudicións filolóxicas, non caso. Falemos galego.

3. Leo no diario *Avui* un artigo titulado "Quinze anys sense Sartre". O seu autor fala literalmente da miseria, cinismo e vileza intelectual de Sartre; recorda as negociacións cos ocupantes alemanes para a estrea de *As moscas* e *A porta pechada*; e contrapone ao bon do Camus, que este si que non xustificou o totalitarismo soviético. Traduzo as palabras finais do artigo: "Quince anys sen o seu compromiso. Que alívio! E que nengun aprendiz de bruxo nos ameace agora coa resurrección deste intelectual crítico". Non o poden remediar, dóelles incluso o Sartre morto; no fondo gostáralles que non tivese existido nunca, que non quedase muxica acesa da sua memoria. Como mínimo podían exercer de democratas de toda a vida e dicir que tanto o Sartre, como o Camus, son necesarios para os tempos que corren, que un non exclue ao outro. Pero non, non iso, aproveitan a circunstancia histórica favorável ao totalitarismo capitalista para asaírse con Sartre, sen importarles utilizar a Camus como cantazo vingativo. Non creo que Camus calase moitas das barbaridades que os seus valedores calan. Si creo que o limiar de Sartre no libro "Os condenados da terra" de Fanon está mais vixente que nunca. Non será isto o que lles dói?♦

EMILIO CID FERNANDEZ
(BARCELONA)

do PSOE e do PP trouxo e trae á nosa nación: a Reconversión Industrial do sector Naval, a desfeita do agro (leite, carne, viño, etc.) ou as actuais agresións a frota pesqueira galega (Fletán, Acordos con Marrocos). Temos que ser conscientes de que esa política económica ten como obxectivo a desertización humana de Galiza. É interesante observar como as subvencións que a Unión Europea envía á nosa Nación son para abandonar sectores produtivos (agro, construcción naval, pesca, etc.) e non para potenciarlos, e encambio se actua sobre sectores non produtivos como o turismo.

Xa que logo a retirada da CEE e o exercicio do direito de Autodeterminación son premisas fundamentais para a recuperación económica e social da nosa Nación.

Ante isto é evidente que a unidade do proletariado ten que darse, pero ten que darse para combatir as decisións que a Unión Europea e o Estado español teñen tomado contra Galiza e as suas clases populares. Só neste camiño consideramos necesaria a unidade de acción das forzas políticas e das organizacións sindicais de clase.♦

COLECTIVO XERME
(INTREGADO NO BNG)

A unidade no 1º de Maio

Unha aspiración lóxica e lexitima do proletariado é a sua *Unidade*, a unidade da clase obrera na persecución do obxectivo comun de unha sociedade, xusta e igualitaria, onde non existe a explotación de homes e mulleres para facernos actuar en función das necesidades do capital. En definitiva a consecución da sociedade verdadeiramente democrática na que o capital e as forzas humanas se utilicen para cubrir as necesidades de toda a povoación e o desenrollo integral das persoas, e non en función de aumentar as riquezas e benestar de uns poucos a costa dos sufriementos dos máis, é o fin no que os traballadores estamos involucrados e para o que temos que reclamar a unidade do proletariado e de todo o povo galego.

Sin desbotar a unidade dos traballaores/as e as suas organizacións en problemas concretos, o sindicalismo que nós reclamamos e que chocha frontalmente co que defenden as centrais estatais (CC.OO e UGT), entende a unidade de acción dos sindicatos de clase para rachar a dinámica estatal de acordos, *Patronal, Sindicatos, Goberno*, e establecer mesas de negociación na nosa nación, para conseguir *convénios galegos*, e o *Marco Galego de Relacións Laborais*.

O proletariado debe camiñar aunando esforzos con todas as clases populares, pois non podemos esquivar as fortes agresións que a política económica diseñada pola Unión Europea e aplicada polos gobernos

recortáronlle 200. A editora española (Alianza Editorial) explica que sacrificaron as referéncias "aos aspectos específicos da cultura brasileira e bahiana más alonxados dos intereses do leitor de cultura española".

Sen os aspectos específicos da cultura española e alcarreña, as obras completas de Cela en portugués non pasarian das 200 páxinas.

Semente de rencor é a última película do norteamericano (negro e progresista)

Singleton. Nela cóntase a formación dun grupo neo-nazi.

Xa o filmara, con moito más detalle, Costa Gravas, nunha das suas incursións nos Estados Unidos. Todo o mundo o sabia, quitados os medios de comunicación que se enteiraron agora, ao suceder a grande masacre de Oklahoma.

Manel Fernández, dirixente de CCOO, rompeu as mans aplaudindo a Fraga no palco instalado no Obradoiro, co gallo da manifestación do fletán. Os de Esquerda Unida sacaron un comunicado criticando a "batasunización do Bloque". E uns da UGT, que termaban dunha pancarta da sua central, berraban: "PSOE, PP, a mesma merda é". Será que se está a recompoñer o campo da esquerda estatal.

"Porque si" é a razón de más peso que adoptan esgrimidos no

Rafael Dieste, a memória galega da República

O 17 de Maio completa a restauración da cultura exiliada

■ XAN CARBALLA

Despois xa de Blanco Amor e Luis Seoane, a chegada dun 17 de Maio adicado a Rafael Dieste permite completar o mapa da imensa perda, apenas restaurada nos últimos quince anos, que supuxo o fascismo para a cultura galega. *A Nosa Terra* pon á venda nestes días duas publicacións adicadas ao intelectual de Rianxo.

"Era un tempo de entusiasmo..." é o título do monográfico que *A Nosa Terra* adicou a Dieste, con más de unha dúzia de traballos que abordan todo o amplio quefacer intelectual de Dieste. Ao tempo nestes días sae na colección *Nós, os galegos*, de Edicións A Nosa Terra, o libro, *Rafael Dieste. Escritos sobre Arte*, unha recopilación dos traballos que deixou esparexidos nunha chea de xornais, revistas e catálogos.

O Dieste que se recupera nestas semanas é insubornábel, "como o más senlleiro da intelectualidade galega dos anos trinta, Dieste séntese atrapado pola imensa forza vital e cultural da República e a el, e á sua defensa, adicou a parte más nobre do seu espírito vanguardista e militante", afirmase no editorial do monográfico, que inclue traballos biográficos, de análise, de lembranza persoal e senllas bibliografía e cronoxia actualizadas realizadas por Xosé Luis Axeitos autor tamén dun traballo sobre "A poética especulativa de Félix Muriel".

O especial de *A Nosa Terra* fai o número quince dos que se publican desde 1983, e ten vocación exaustiva no que atinxo aos aspectos da creación de Rafael Dieste: o escritor, filósofo, xornalista, matemático, activista cultural, loitador antifascista...

Luis Rei Núñez abre cun denso apunte vital —é autor da biografía *A travesía dun século*— que conclue lembrando "ao dar ao prelo a biografía de Dieste constatei a existencia dun *Clube de Diesteáns*. O que resultaba más paradoxal era que —nun país no que a burocratización das fundacións, incluídas as más microscópicas, é unha teima raiana no enfermizo—, o tal clube carecía de local, non tiña estatutos e existía sen cuotas, pero reunía, sen dúbida, a algúns dos mellorres: Carlos Gurméndez en Madrid, Gabriel Zaid en México, Estelle Irizarry en Washington, Díaz Pardo e Axeitos na Coruña... E agora creo que tamén, mentres falan nestas rúas civís de Rianxo, os mariñeiros".

Do xornal á matemática

A bibliografía e a biografía de Dieste son un desplegue de actividade que nos deixa pampos e nos fai perguntar que sería de non mediar o fascismo para a cultura galega. Moitas das reflexións ditanas os autores que colaboran: Pilar Pallarés (*Galiza é o mundo. Notas sobre a visión de Galiza en Dieste*); Antón Capelán (*Presencia de Rafael Dieste no periodismo vigués*); Luis Alonso Girgado (*Ollando nos "arquivos"*); Manuel Aznar Soler (*Dieste e as revistas literarias*), Eugenio Otero Urtaza (*Nas Misións Pedagógicas da Segunda república*); Rodríguez Fer (*Lotador Antifascista*); Eugenio F. Granell (*Dieste salvoume a vida*); Marga Romero (*A oesia conciliada. Unha lectura de Rojafarol amante*); Gabriel Zaid (*Espazo, movemento, xeometría*); Carlos Gurméndez (*A obra de Rafael Dieste*); Francisco Pillado (*A fiesta valdeira no teatro galego*); Fernando M. Vilanova (*A crítica artística e o ollar escollido*) e Javier Alfaya (*O extemporáneo*).

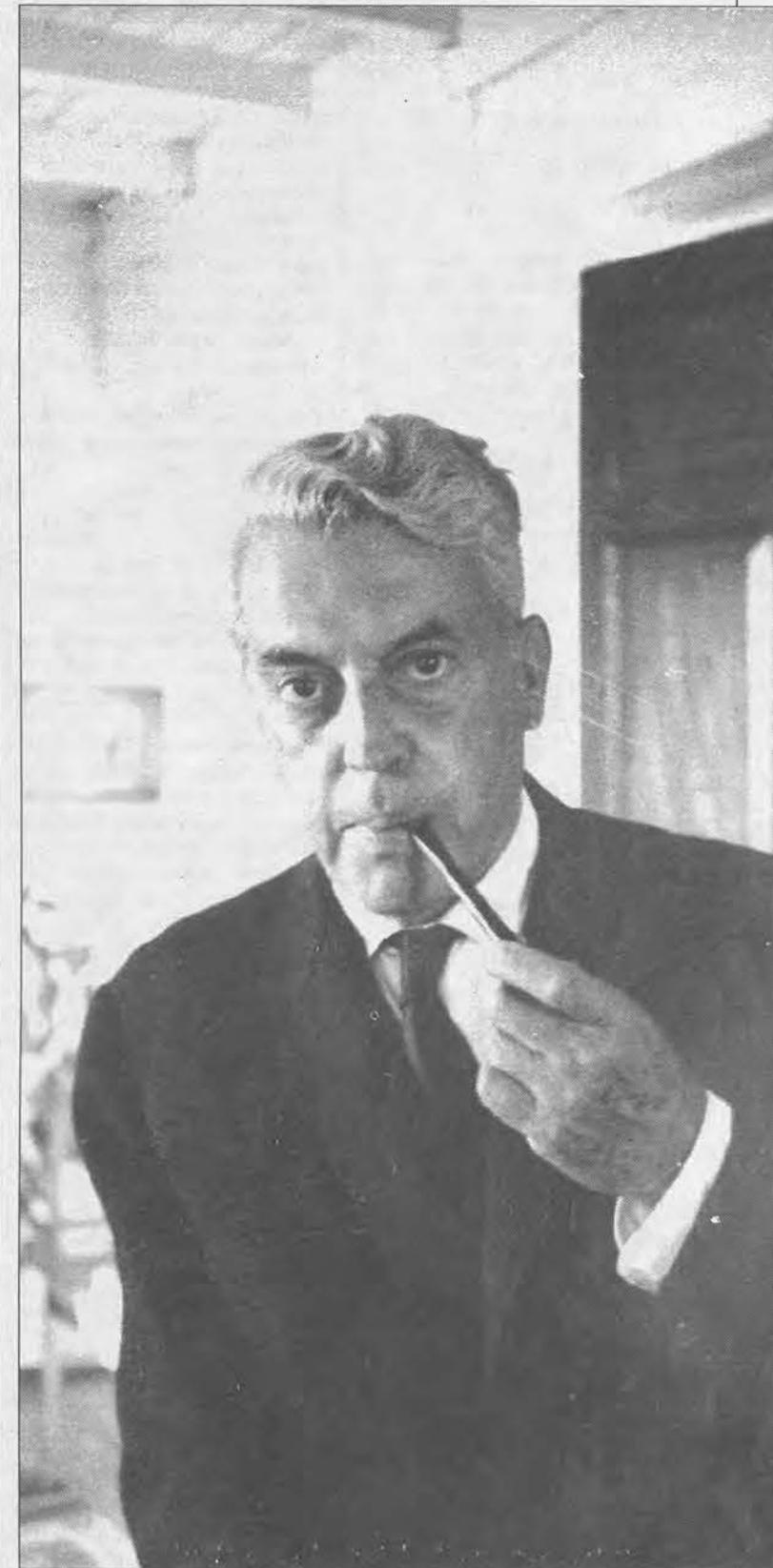
O número complétase cunha entrevista que realizou Alfonso Eiré en 1980 a Dieste e que foi publicada neste periódico naquela altura. Daquela Dieste reflexionaba sobre a súa vida e tamén sobre a actualidade política do momento,

descreido da neutralidade dun manifesto como o de *Realidade Galega*, na que apareceu a sua sinal: "quedou tan neutral que resulta sospeitoso".

A crítica artística

Maria Antónia Pérez é a encargada de introducir os *Escritos de Arte* que aparecen por primeira vez recollidos nun volume, e situa a obra de Dieste na senda dos artistas galegos que buscaban unha linguaxe plástica xa desde os anos vinte, no que aparecen os seus primeiros traballos en diferentes xornais e revistas, "Rafael Dieste converteuse no teorizador das inquietanzas artísticas dos pintores que nos anos vinte buscaban unha linguaxe plástica en consonancia con Galiza e coas vanguardas de comezos de século" —afirma no prólogo. "Nalgúns puntos as súas tesis van por diante dos logros plásticos do movemento renovador. Nos cadros destes pintores apreciamos como as formulacións plásticas non están na liña do cubismo ou da abstracción senón formal e conceptualmente influídas por Cézanne. Tamén pola volta á orde que supuxo a nova obxectividade alemá dos anos 20. Rafael Dieste no seu estudio "Expresionismo" critica as teorías de Franz Roh, e outorgalle á vocación creadora e á obra de arte un sentido metafísico, epistemológico e místico. Posiblemente debido á viaxe que fai a Londres e París en 1928 e á súa marcha de Galiza a finais de 1930 e a guerra civil, as innovacións dos renovadores quedaron en flashes illados e na arte galega non se produciu a total ruptura cos movementos artísticos do século XIX. El é o primeiro crítico galego que mantén unidas as funcións cognoscitivas e de socialización na arte, sempre consciente da importancia dos signos na creación dos modelos culturais e de identidade, e que cre na plástica como a expresión colectiva dun pobo".

Ambas publicacións presentaranse os días 6 de Maio (Rianxo), 16 de Maio (Librería Couceiro. A Coruña) e 18 de maio (Santiago, Galería Sargadelos), con intervención de diversos autores.♦

Dieste, "era un tempo de entusiasmo..."

■ A. EIRÉ

Galiza sofreu desde que voste de marchou para o extranxeiro uns cambios considerábeis. Ao volver síntese enraizado nesta realidade actual?

Cando se fala de realidade pódese falar de moitas cousas... até da realidade da UCD. Pero si, o panorama galego cambiou moito, a motorización do mar foi grande, no campo notei menos contrastes, só esas vacas pintas que non me gostaban nada e que agora xa vou querendo ao ver o empeño que poñen en ser galegas. Todo este e un aspecto da realidade de Galiza, como o é a maneira de vestir as mozas ou de divertirse.

Pero Galiza segue sendo a mesma de antes, de cando eu paseaba polo malecón ou andaba saltando de barco en barco.

E os cambios imperados no plano político...

Isto da galleguización para vós os novos vexo que é unha surpresa. Notades o contraste entre unha Galiza apagada, murmurando nos currunchos e a que agora se espalla e se expresa con franqueza, pero eu non son deste tempo. Nos anos de clandestinidade e de resignación calada estiven fóra, pero antes, antes de estar fóra, era pouco máis ou menos como agora, ou quizais, en moitos aspectos había un entusiasmo ainda máis grande. Ao entusiasmo ga-

lego uníase o entusiasmo xeral da República, era unha espécie de festa que acabou de maneira sanguinenta. A xente ainda non voltou a ser tan entusiasta.

Está considerado como un universalista. Desde esta perspectiva, cómo ve o direito dos povos a governarse por si mesmos?

O conceito de universalidade anda por aí moi estragado, por qué non ha ser un vencello tan universal como unha andurriña? Se as leis universais cambiasen, xa non habería nen vencellos nem andurriñas, galegos nem casteláns.

Ser universalista non é decir, fora a arte galego, fora a arte etrusca, para a lingua tosca... A universal-

dade non é contraria á diferéncia, é o recoñecimento de algo que nos une a todos, ás formigas aos homes, ás estrelas, aos galegos, aos cataláns.

O dereito dos povos a gobernar-se por si mesmos non se pode contradicir desde a óptica universalista nin desde nengunha outra óptica, xa que é un direito de senso común. Até os primeiros colonizadores non esfarellaban a identidade dos povos conquistados, pero os neoconquistadores xa non fan iso. Iso é un gran erro, ningún pode resolver os problemas mellor que quen os coñece a fondo.

Falemos logo dá mestura a que chaman "Realidade Galega"...

Naceu para estudar os problemas de Galiza e tratar de encontrarles as solucións axeitadas. Detrás non está a UCD. Calquera partido que non sexa unha cova de caciques disfarzados ten que contar con ela.

Se cada un de nós se pronunciase como membro dun partido, non valeria para nada, ese xa existen, xa están aí os partidos. Agora, qué é o que lle falta? Ainda non sei quién foi o que redactou o manifesto, pero ao facelo intentou evitar discordias e limar as aristas, quedando así unha cousa que se fai sospeitosa por ser demasiado neutral.♦

Declaracións no número 101 de *A Nosa Terra*. Abril 1980

DIAS

7

■ Xeque-Mate e Chouteira gravan os seus primeiros discos

O grupo de folk ourensán *Xeque-Mate* está gravando nos estúdios Soniarte de Vigo o que vai ser o seu debut discográfico, que se espera estea no mercado a primeiros de Xuño. *Xeque-Mate*, no seu repertorio, abrangue dende a música folk ate o jazz-fusion de recoñecidos autores actuais, sen esquecer a composición propia. O disco será editado por Edigal. O conxunto participará no Festival Intercéltico de Lorient, na Bretaña.

Pola sua parte, o grupo Chouteira tamén están a gravar o seu primeiro álbum nos estúdios "Cormorán", de Milladoiro, en Padrón. O disco sairá á venda no mes de Xuño e supón a estrea dun novo selo musical: Do Fol Edicións. ♦

■ Estrea das curtametraxes de "A Coruña de cine"

Dezanove e 20 de Maio son os días escollidos polo concello da Coruña para estrear no remozado Teatro Rosalía de Castro as curtametraxes da primeira edición

Xa non se pode facer lambada na terra da masacre

O grupo brasileiro *Ratos de Porão* toca en Vigo o 7 de Maio

■ XAIME CASAS

Ratos de Porão levan trece anos tocando áinda que da formación inicial só queda o seu cantante, Gordo. A sua discografía está formada por oito elepés dos que o último, "Another crime in Massacreland" (Outro crime na terra da masacre) será apresentado na Sá Óxido de Vigo o vindeiro 7 de Maio. Xa visitaran Galiza no pasado ano, dando un concerto en Compostela, pero moita xente tivo que quedar fora pola pouca capacidade do local. Xunto con Sepultura, os Ratos son a banda máis internacional do Brasil, con xiras arredor de todo o mundo.

As composicións do grupo brasileiro teñen unha profunda raíz na sociedade na que lles tocou vivir. O título do seu primeiro disco, "Crucificados pelo sistema", é unha mostra clara da contundencia das suas letras e tamén das suas declaracionais. "Brasil é unha merda. Vivo en São Paulo, unha cida de con 25 millóns de persoas; os ricos e os pobres viven separados por un abismo. Río é outra cousa, ricos e pobres viven mesturados, a cidade é un immenso prostíbulo para turistas, os traficantes de droga son a lei, non hai outro poder. Un dia morreron un cento de nenos na praia de Rio por ir molestar aos turistas e aos ricos pedindo esmola",

O Prémio "Rañolas" para Xabier P. Docampo

Chantada celebra a II Feira do libro infantil e xuvenil

Xabier P. Docampo foi o gañador do Prémio Rañolas ao libro infantil e xuvenil coa súa obra "Cando petan na porta pola noite", que está editada por Xerais. Este galardón encádrase dentro da II Feira Internacional do libro infantil e xuvenil de Chantada que se celebra dende o Xoves 4 de Maio ate o Domingo 7. Esta feira ten programadas diferentes actividades para os catro días de duración: exposicións na Casa da Cultura, obradoiros, sesións de xogos populares, teatro, bailes, rondallas etc

Pero a II Feira do libro infantil e xuvenil de Chantada serve tamén de plataforma para a presentación e difusión de obras galegas destinadas aos más novos. A presencia de editoriais tanto de Galiza como de fora coas suas obras e os encontros con escritores serven para aproximarse a este tipo de libros. A biblioteca está aberta aos

visitantes da feira.

O Xoves 4, Suso Iglesias, director do programa da TVG, "Xabarín Club" lerá o pregón que inaugurará oficialmente a feira. Neste dia, Gloria Sánchez e António Mota asinan libros e participan posteriormente nun colóquio sobre *Literatura popular e literatura xuvenil*. O Venres 5,

de "A Coruña de cine". Na pantalla, poderán visionarse *A repesca* de Sandra Sánchez, protagonizada por María Bouzas e Xosé Porto, *Mofa e Befa*, de Xurxo Coira, interpretada por Evaristo Calvo, Víctor Mosquera e Xan Cejudo, *A Coruña imposible*, de Paco Raíñal, con Roberto Sánchez como protagonista e *O sangue do inimigo* de Miguel Calderón.

Comunicación da Xunta de Galiza. "Tramas da Rede Multimedia" nace co gallo do centenario do cinema e nel poderán apresentarse mozos/as entre os 18 e 35 anos. Os proxectos non poderán superar os dez fólios con formato de guión cinematográfico e o tema debe inspirarse en historias orixinais nas que o mundo da comunicación teña unha especial relevancia no desenvolvemento da trama argumental. Deberán ser obras de ficción que non superen os dez minutos de duración. ♦

además da actuación da Compañía do Trinke Trinke, apreséntase o libro gañador do Prémio Barco de Vapor de 1.994, "O mistério dos fillos de Lúa", coa presenza da autora, Fina Casalderrey. Ela, xunto con Suso de Toro e Andreu Martín asinarán libros pola tarde e participarán nun debate sobre *Novela xuvenil e novela negra*. Pechará o día a actuación dos grupos Culimañas e Tabernicolas.

David Otero asinará libros o Sábado 6 e participará nun espazo denominado *Imos contar contos*. Ese mesmo día celebrarase a cea de entrega do Prémio Rañolas. O gañador deste prémio, Xabier P. Docampo, asinará o seu libro na tarde do Domingo 7 e, para clausurar a feira, o Teatro de Títeres Val do Navego representará "Juan el Pantera" e actuará a Escola de Música e Danza do concello de Chantada. ♦

Perante a primeira quincena de Maio e como fase de proba, a Casa da Xuventude de Ourense conta cun servizo de BBS (taboleiro de anuncios electrónicos), que quer ser un lugar de información e discussión sobre temas de emprego, xuventude, cooperación, desenvolvemento etc. A BBS posibilita, ademáis, o intercambio de información e correspondencia electrónica entre os usuarios do sistema. Para acceder ao taboleiro, requírese de módem, liña telefónica, ordeador persoal e un sinxelo programa de comunicacions, ademáis de marcar o teléfono 254995, sen cuota engadida por utilizar o servizo. ♦

polo traballo que ven facendo dende 1.988 para dignificar á muller por medio da aprendizaxe. Ao longo de sete anos, máis de oitocentas mulleres levan pasado pola escola.

O prémio *Alacrán* destinouse á corporación municipal do concello de Samos, personalizándoa no alcalde Carlos Belón, por organizar unha caravana de mulleres para os seus solteiros. "Para solucionar un problema demográfico, organizan unha caravana de mulleres como se de gando de feira se tratara, ademáis de ser coñecedores do mercado de mulleres latinoamericanas que se vendan no concello", afirma a organización feminista. ♦

■ Anúncios electrónicos na Casa da Xuventude de Ourense

Perante a primeira quincena de Maio e como fase de proba, a Casa da Xuventude de Ourense conta cun servizo de BBS (taboleiro de anuncios electrónicos), que quer ser un lugar de información e discussión sobre temas de emprego, xuventude, cooperación, desenvolvemento etc. A BBS posibilita, ademáis, o intercambio de información e correspondencia electrónica entre os usuarios do sistema. Para acceder ao taboleiro, requírese de módem, liña telefónica, ordeador persoal e un sinxelo programa de comunicacions, ademáis de marcar o teléfono 254995, sen cuota engadida por utilizar o servizo. ♦

■ Alacrán para Samos e Alecrín para a Escola de Mulleres de Ferrol

O Grupo de Estudios sobre a Condición da Muller "Alecrín" concedeu os seus premios anuais *Alecrín* e *Alacrán* adicados á labor destacada a prol da igualdade da muller e en contra, respectivamente. O primeiro foi concedido á Escola de Mulleres Simone de Beauvoir do Ferrol,

que, no Estado español, está editado por Dro. "Unha pequena broma para a discográfica Roadrunner", afirman. ♦

di Gordo, o cantante de Ratos.

Con discos como "Brasil" ou "Anarcophobia" e xunto co grupo Sepultura, *Ratos de Porão* amosaron a parte oculta da música brasileira: o rock. "Para moita xente, Brasil é salsa, lambada, marakatu. Para nós, Brasil é unha matanza de cento trinta presos indefensos nun penal do interior, e esas letras non hai maneira de metelas nunha lambada. O trash metal e o hard core son os adecuados, e nós temos a posibilidade de editar os nosos discos en todo o mundo e denunciar todo iso", declara o líder.

"Another crime in Massacreland" ten unha parte importante das suas letras adicadas ao tema das drogas e isto tamén está relacionado co seu próprio país. "No disco, hai moitos temas sobre a droga como "Money", "Massacreland" ou "Crack" pero é que vivir en Brasil é ver a morte pola droga todos os días, é ver aos traficantes e á policía asasinando xente pobre por todo o país, e ver aos políticos como Collor de Mello colocados todo o dia", afirma Gordo.

Ratos de Porão acadaron moito éxito nas suas anteriores visitas a Europa e recoñecen ter preferencia por países como Italia, Grécia ou Portugal, onde congregaron o pasado año

a máis de seis mil persoas en Lisboa. O descubrimento de Galiza tamén foi emocionante para o grupo xa que alguns dos membros tiñan devaneiros galegos. O grupo brasileiro aceita moi mal o feito de ter que gravar as suas cancións nunha versión en inglés pola presións da súa compañía discográfica "Roadrunner".

"Case todos os discos teñen unha edición en portugués e outra en inglés, agás o último que é todo en inglés. As presións da súa compañía sempre foron moi fortes, semella que o portugués non gosta nas torres de Manhattan, mais por exemplo, un dos nosos discos máis exitosos, "Brasil", tivo mellores vendas na versión portuguesa. Ademáis, as versións inglesas acostumaron a ser unha tradución e quedan como unha merda. Como vinganza, no último disco, incluimos un tema en italiano e outro en xaponés porque temos moitos amigos por ali e só hai un tema en portugués, o que trata do ex-presidente do Brasil e a sua afección a meter supositorios de cocaína polo círculo", explica Gordo, o cantante de Ratos.

O día 7 de Maio, o grupo brasileiro tocará en Vigo ás nove da noite teloneados polos vascos de *Beer Mosh*. A sua intención é xirar peante un tempo co disco "Another crime in Massacreland" pero ta-

Leituras

Duas boas noveletas

Relatos de unha hora

Da última fornada da colección "Relatos de unha hora" da Editorial Nigra, destacaremos dous títulos: *Waelrad*, de Álvaro Otero e *O solpor da cupletista*, de María Xosé Queizán, núms. 11 e 12 respectivamente. Os outros dous volumes son *Dous fados*, de António Rodríguez Baixeras (núm. 9), que son dous relatos ben feitos e que se len con agrado; e *Conta os latidos*, de Bieito Iglesias (núm. 10), que máis parece a crónica dunha viaxe.

De Álvaro Otero non coñecemos nengun outro "texto" e pensamos, se cadra nos equivocamos, que é a primeira vez que se apresenta ao leitor. *Waelrad* (61 páxs.) é unha noveleta na que o autor mostra máis virtudes que defectos. Os defectos, porén, poden convencer ao leitor apresurado de non pasar da pág. 15, xa que o autor, nunha especie de limiar, chimpla unha serie de disgrés e informacións que pouco teñen a ver —agás as baleas— co texto que segue.

A noveleta narra os acontecimentos que se producen nunha vila mariñeira cando un dia aparece unha balea, morta. O encarregado da Comandancia de Mariña, Evaristo Bohórquez y Villanueva, como autoridade local —estase nos anos da posguerra—, intentará facer desaparecer o cetáceo, que vai apodrecendo e encendendo de cheiros alcantantes a vila. Usando da oralidade, e imprimíndolle un carácter culto, Otero, dando o protagonismo da acción a Bohórquez, vai caracterizar o diferente enfrentamento perante a natureza do Comandante militar e dun personaxe

que se ben aparece pouco na acción, domina a noveleta: Suso Piedras, o verdadeiro narrador.

Mais o autor non caiu na "perversidade" da dualidade, de confronto entre personaxes más ou menos simbólicos. Manexando con habileza, humor e ironía, dosificando os materiais narrativos, fuxindo da psicoloxía e mesmo da antipatia que se evidencia cara o comandante, Álvaro Otero consigue o que verdadeiro protagonista da noveleta sexa o povo que conforma a aldea mariñeira. Ese povo que traballa, que lapida a balea, que actua, se move, é o gran protagonista... por ausencia. A sua ausencia é, en definitiva, a sua constante presenza. Nos anos en que se desenvolve a narración dos feitos (a posguerra) ese povo, vencido, humillado, derrotado, ofendido, só podía ser protagonista por ausencia. *Waelrad* é unha noveleta que descobre

un autor que, con más ambición e disciplina, haberá que ter en consideración e do que esperamos importantes entregas narrativas

E dun novel a unha autora ben coñecida. Non fai falta apresentar a María Xosé Queizán. Esta nova entrega narrativa da autora de *Amor de tango* dio case que todo no seu título: *O solpor da cupletista* (60 páx.). Unha vella vedette, nas portas da morte, lembra. A ne-

nez na aldea, cando era desprezada por todos, cando lle preguntaba á nai quen era seu pai. Lembra como foi violada; como chegou a triunfar en toda Europa. Como tivo á aristocracia europea aos seus pés. Como cando os homes estaban con ela, eran "peleles", marionetas dos seus gostos e caprichos. Como descubriu o que sería a sua ruina: o xogo. A autora, cun ritmo trepidante, vai pasar diante do leitor todos os recordos da cupletista (a *Bella Otero*, saberá axiña o leitor). Até chegar ao final, cando descobre, cando chega a saber por que actuou así os homes, por que foi a sua vida como foi: "Inventara un pai. Mesturado cos aromas da infancia que invaden o cuarto de Rue d'Angleterre donde lembra por última vez as súas orixes, chega o enigma. ¿Quen foi o meu pai? preguntáballe á nai. E non había resposta (...). Despois, cando tivo experiencias, cando soube da violencia e lle pasou aquilo, sospeitou que o seu pai fora un violador e por iso a súa nai non dicía nada, por iso a nai estaba amargada, por iso non a quería. A súa rabia incrementouse. Rabia por ela, pola nai e polas outras. Vindo de xeración de pobreza e miserias, era fácil imaxinar unha xenealoxia de mulleres sen memoria paterna, de sementes ignotas producto de violacións?

Maria Xosé Queizán, baseándose nun personaxe real, sen inventar supostos feitos, consigue unha noveleta que se le dun tirón, con agrado e, quizás, chega ao fondo do personaxe, das suas últimas razões. A autora, sen meterse en psicología, somente botando un ollar comprensivo sobre o personaxe dá, talvez, as razões profundas do seu comportamento, da sua vida. Só cabe lamentarnos que María Xosé Queizán non quixese desenvolver máis o tema e nos entregase a novela que, persoalmente, esperamos desde *A orella do buraco*. ♦

XGG

Peregrinos pola cultura do povo

O último de Bernardino Graña

Cristo e San Pedro Peregrinos de Bernardino Graña, xunto con *Adviñas de Gloria Sánchez*, enceta unha nova colección de edición cuidada que se nos ofrece en Ediciones Xerais, a serie Gran Merlin.

A publicación deste libro supón unha vez máis, un retorno ás raíces da nosa cultura por parte do autor. Bernardino Graña retorna nel un tema e un estilo familiares: os xéneros narrativos populares, presentes nos alicerces do seu primeiro libro de narracións *Fins do Mundo*, e leitmotiv para algúns dos seus poemas.

Precisamente foron os xéneros orais, xunto co uso cotián da fala, os que salvaron a lingua e cultura galegas durante os séculos escuros, mediante a transmisión e conservación dunha tradición de pais a fillos, de avós a netos, posibilitando así o seu posterior rexurdimento.

Este libro, que está na liña da obra de Anxel Fole en canto á recuperación da oralidade, e á localización e integración de diferentes narracións e secuencias narrativas, ten a súa base na haxiografía, fenómeno que entronca co universo das crenzas populares, que tamén tiveron unha transmisión oral tradicional

As lendas haxiográficas son un xénero extenso e de difusión moi ampla, e que ten a súa orixe na fusión cultural que representou a cristianización, coa incorporación de ritos e crenzas prechristiás á nova relixión dominante, e na difusión de textos

conta de libros

Ensaio feminista

Maria Xosé Queizán publica en Espiral Maior o seu novo traballo *Escrita da certeza. Por un feminismo optimista*. Autora doutros ensaios de gran relevancia no pensamento feminista (*Evidencias. A muller en Galicia ou Recuperemos as mans*), o presente libro divídese e doutras grandes apartados. O que dá o título e un segundo, *Parir o pensamento*. Trátase dunha apostila decidida por un pensamento crítico e constructivo desde a óptica autónoma da muller. ♦

Escolmas de relatos

Xerais e Sotelo Blanco veñen de publicar senillas antoloxías de relatos galegos contemporáneos, pensados claramente para o ensino. Ilda Nogareda e María Dolores Vilavedra son as responsables das edicións que nalguns casos recollen relatos inéditos e mesmo comparten distintos autores: Francisco Alonso, Suso de Toro ou Manuel Rivas. ♦

Textos teatrais

A *Biblioteca do Arlequín* de Sotelo Blanco ven de sacar dous novos títulos, o que a converte en a colección de textos más veterana das actualmente editadas (23 títulos). Dunha banda recolle o traballo do arxentino Juan Bautista Alberdi, *O xigante mapoulas* traducido por Ramón Rocamonde e presentado por Manuel F. Vieites. O outro título é a reaparición editorial de Daniel Cortezón, cun título suxeridor, *Ali Ben Mangato e mailo seu cabalo branco chamado Beliador*. ♦

LETROS GALEGAS

A vida, a obra, o esquema xeracional, a cronoloxía, unha antoloxía e a bibliografía básica dos 33 autores e autoras ós que se lles dedicou o Día das Letras Galegas desde 1963 ata 1995.

DE ROSALÍA A DIESTE

33
Anos das
Letras

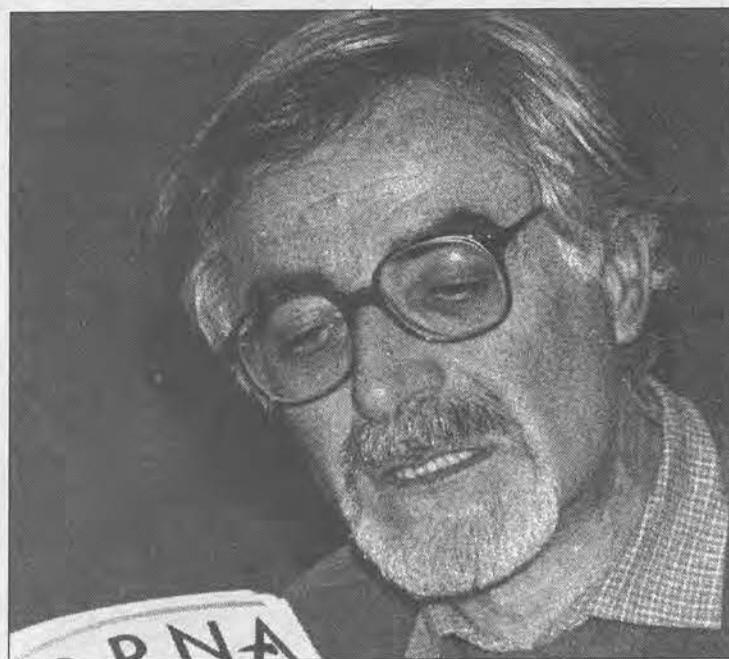
Anxo Angueira

Prólogo de
Francisco Fernández del Riego

Lembrando
a Cortazar

A once anos da súa morte a editorial basca Gakoa publica un mangado de relatos de algúns dos mellors escritores latinoamericanos, unidos por un texto-ponte de Bernardo Atxaga. Materiais de Galeano, Gelman, Benedetti, Eric Népomuceno, Claribel Alegría, Jorge Amado, Jaime Labastida ou Augusto Monterroso, baixo un título común *Queremos tanto a Julio*. Pódese pedir ao fax (943) 32 09 14 se non o topa na sua libraría habitual. ♦

Leituras

Bernardino Graña.

religiosos á marxe da doutrina eclesiástica ortodoxa, como os Evanxeos apócrifos, que tal vez haxa que relacionar cunha pervivencia do priscilianismo. Outra das fontes que se ha de ter en conta son as coleccións de Milagres que circularon desde a Idade Media e que serviron a escritores (Afonso X, Berceo) e predicadores, sendo transmitidos e transformados por estes na oralidade do púlpito para seren recollidos polo pobo.

O libro está estructurado en cinco unidades narrativas nas que se agrupan os 26 episodios creados a partir da fusión e reelaboración de lendas e contos tradicionais, unificados por dous protagonistas complementarios: Cristo (xustiza, bondade, sabiduría) e S. Pedro (inxenuo, testalán), seguindo na caracterización destes arquétipos universais comuns á literatura popular (así aparecían nela, como sucede co lobo e o raposo) e á cultura: Rañolas vs. Pedriño en *Os Dous de sempre*; Don Quijote vs. Sancho Panza; o Archemimus e o Stupidor do mimo clásico... Outro aspecto que tamén aparece no título como os protagonistas, é o carácter itinerante, que os fai entrar en contacto con diversas xentes, "peregrinando" por terras galegas.

Precede a estas unidades narrativas unha *Introducción* que constitúe un auténtico tratado sobre a literatura oral, nos seus aspectos de creación e transmisión e, más concretamente, sobre a experiencia do autor como recompilador destas formas, ademais de describirnos o proceso de transformación e reelaboración narrativa.

Na primeira unidade *Cristo, San Pedro e Xudas na Coruña*, ao longo de sete episodios aparecen os protagonistas acompañados de Xudas, verdadeiro contapunto (astucia, malicia e, sobre todo, unha desmesurada cobiza). Neles censúrase a "febre do ouro" ademais das alusións á orixe mítica de determinados topónimos da zona. Nos cinco episodios da segunda, *Os cochos do Incio*, faise unha defensa da natureza e da vida natural no reparto entre animais domésticos e salvaxes, orixe do xabaril. Hai asemade unha apoloxia do retorno á terra e ás formas tradicionais de vida.

Na terceira *Os soños cumplidos* hai de novo unha censura da cobiza, unha crítica da acumulación de poder e de riquezas, que se manifiesta na satisfacción dos deseños.

ALEXANDRE RIPOLL

Cun ollo
na aula e
outro na rua
*História
do ensino no
Reino de Galiza*

Antón Costa está a publicar unha serie de obras sobre o ensino en Galicia no camiño dunha historia completa deste ámbito. A sua última producción abarca unha ampla panorámica desde o 414 ao 1483°.

A obra está estruturada en catro grandes capítulos: O despertar cultural da Gallaecia; cultura escrita e educación na Baixa Idade Media; Galiza na época de Xelmírez e a educación na Baixa Idade Media. A simples observación do índice xa montra a preferencia no tratamiento do tema durante a Baixa Idade Media; dedica a iso 128 páginas das 216 do libro.

Desas 128 pp. corresponden ao ensino e á educación na Galiza só 28 máis algun texto e vários mapas ademais dunha introdución moi axustada. Antón Costa elabo-

ra na realidade un manual para universitarios -pero moi alcanzable para a comprensión do público en xeral- sobre o ensino e a educación no Occidente europeu. Presta aos seus alumnos unha axuda estímable e brinda a todos os galegos unha primicia das suas investigacións en curso.

Traballa Costa, como bon profesor, cunha ollada á aula e outra á rua e prepara a unha e outra á recepción dun necesario libro sobre o ensino na Galiza. Algo que ten na mira a colección de História de Galicia de ANT e que espera para moi pronto.

Visto o libro de Costa desde a perspectiva devandita, unha cousa bota a faltar: a nula referencia á entrada do saber grecorromano e oriental através dos árabes do Al Andalus. Costa menciona a Alfonso o Sábio e a sua escola, pero non atendeu á antecesora dos "Traductores de Toledo" nem ás considerábeis aportacións árabes e xudeas do Al Andalus. Averroes e Maimónides non aparecen na nómina ampla de referencias do traballo presente.

En relación inmediata con Galiza estuda as migracións do sul -quizás demasiado enfatizadas. Creo que non interesan grande cousa na formación do feudalismo galego principes godos emigrados, e si na evo-

lución do monaquismo os monxes mozárabes. A Galiza da Alta Idade Média está cruzada polo monaquismo, o seu orixinal e o mozárabe que advén. Sería boso unha maior atención nesa múltua interrelación e na floración de todo iso con San Rosendo de Celanova; de Celanova, de Dume, de Compostela etc. porque Rosendo constituiuse no nō de interrelacións da Galiza do s. X e na punta de lanza dos cambios.

Alegria, polo tanto, ante esta obra de Antón Costa Rico, polo que significa e polo que promete en curso de investigación e de elaboración. ♦

FRANCISCO CARBALLO

(I) COSTA RICO, ANTON, *História do ensino no Reino de Galiza*, Tórculo Edicións, Santiago de Compostela, 1995, pp. 216

Cinema

AS BATALLAS DE LOACH

DIONISIO PEREIRA

Para Encarna

Souben, sen que o seu nome me dixese nada, de Ken Loach cando tiña 16 ou 17 anos logo de ver a película "Family Life", onde o prezo da rebeldía dunha moza frenta a sua familia pagábase co internamento nun psiquiátrico e unha salvaxada de electrochoques. Desde aquela ten chovido moito e, como ao cabo a choiva é boa para todos, agás para os turistas e a hostelería depredadora, un director de cinema teimudo en facer revolución como Loach, ten agora a insólita oportunidade de chegar ao comun dos mortais coa distribución comercial do seu último traballo, "Tierra y Libertad".

Como o meu non é a crítica de cinema e até o "País" e a "Voz de Galicia" teñen dito de que vai a película, non engadirei palabra e dou por sentado que todo o mundo sabe que está baseada na obra de Orwell "Homage to Catalonia", reveladora do enfrentamento entre anarquistas, comunistas do POU e estalinistas, sobre a viabilidade da construcción dunha sociedade sen clases no contexto da Guerra Civil española. Tan só quixería sinalar que Loach coñece o tema que está a contar e iso nótase en numerosos detalles cheos de significado. Como o fusil que explota na cara do protagonista; un dos vinte mil Mauser enviados por México con tan boa intención como mal estado. Ou a fuxidia fasquia liberadora da muller no período revolucionario da Guerra, onde a fermeira palabra "compañeira" tivo sentido como nunca (e permíteme o leitor lembrarle que Clarin escribeu "La Regenta" só 51 anos antes!).

Interésame sobretodo afondar un chisco nas intencions do incendiario Loach (o de incendiario vai polo de "Riff-Raff", non se alarme o amigo Carballo). Porque, para que serve hoxe contar historias pasadas, "batallinas" que dirían os modernos, cando a realidade virtual e a "responsabilidade política" proclaman que desde 1977 todo mudou? Proba inequívoca da sua inutilidade é o feito de que tivo que ser un inglés que se molestase en facer a única película analítica e apaixonada, a un tempo, sobre a nosa contenda. Proba do seu estéril romanticismo, son os quince anos que levamos suportando as transcendentalas preocupacións da clase media emergente, xenialmente narradas por Almodóvar, Resines e Cia. Proba de que iso

Para min que Loach nos quer dizer que as batallas nunca rematan en derrota, porque o ser humano, por humilde que sexa, exerce como protagonista da súa existencia, enfrentado, se cadra, aos que pretendan substituílo, ainda que se denominen a si mesmos "revolucionarios". E Loach, cuxas películas falan dos desherdados, dos "mortos de fame" (vai por ti, Gil y Gil), dos "pringados", di tamén que ainda queda esperanza mentres haxa memoria. Non unha memoria aséptica de historiador tecnócrata, senón a lembranza comprometida co pasado e co presente.

Teño para min que Loach nos quer dizer a todos os que nos achegamos ás suas películas, que ideas e actos emancipadores, nacidos da insatisfacción coa vida imposta, asumidos en liberdade e traducidos en decisiones proprias, perviven. Que as batallas que libran nunca rematan en derrota, porque o ser humano, por humilde que sexa, exerce como protagonista da súa existencia, enfrentado, se cadra, aos que pretendan substituílo, ainda que se denominen a si mesmos "revolucionarios". E Loach, cuxas películas falan dos desherdados, dos "mortos de fame" (vai por ti, Gil y Gil), dos "pringados", di tamén que ainda queda esperanza mentres haxa memoria. Non unha memoria aséptica de historiador tecnócrata, senón a lembranza comprometida co pasado e co presente.

E, como no poema de William Morris (outro rebelde), os filmes-batalla até agora semi-clandestinos dun director que leva a tacha de comprometido, perdedor que conta contos de perdedores, perduran, son úteis e contagiosos. Senón que llo digan ao rei Mida, ao maldito mercado, que mesmo os anúncian por televisión. Voulo dicer, Loach, os que ainda andamos a voltas coa cantarela de "Paraíso agora", aquela de Pablo Guerrero, sabendo que nunca veremos tal, saímos das tuas películas estragados, cun nō de vergoña, un aquel de vinganza e gañas de guerra. ♦

DIONISIO PEREIRA é historiador

Música

O porvir
é seu

Javier Álvarez

Javier Álvarez saltou de tocar no metro a debutar no panorama discográfico cun álbum excelente e cheo de talento. O seu tema máis coñecido quizá sexa "A idade do porvir", unha peza que se pode interpretar coma un hino xeracional. O que queda claro tras escutar este disco é que todo ese porvir no mundo da música é seu, ofrecendo boas letras e composicións e voz igualmente salientábeis.

Álvarez fixo unha *opera prima* que non semella tal, por mor da sua madurez á hora de afrontar os temas. É posibel que ser un músico de rua curta moito e ben. Hai pezas neste traballo que golpean con forza pola sua mensaxe e a sua beleza, como por exemplo ese espléndido canto antimilitarista chamado "Un-dous-tres-castro". O cantautor madrileño é nas suas composicións:

sensibel, sensual, tenro e loitador. Ademais sabe acompañarse con músicos que ensamblan moi ben nas suas propostas, incluída unha colaboración de Pedro Manuel "Amor en vea", e que no caso de José Encinas aportou un dos mellores temas coa sua excelente "A nai de Fabián", que critica as vidas teledirixidas polos proxenitores.

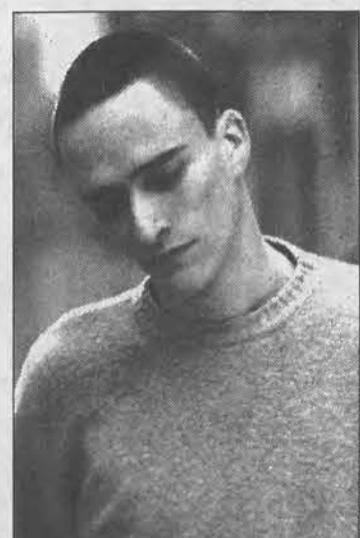
Hai un gosto evidente polos coros nesta obra. Tanto nas actuacións en directo como no estudio, recorre con frecuencia a eles e a verdade é que sabe facelo cun gosto exquisito. Neste apartado cómpre sinalar a aportación de Víctor Manuel e Ana Belén na doce "De aquí á eternidade".

Temas lenes, xunto a ritmos más rápidos, talento musical xunto a grande sensibilidade. Eis a apostila deste cantante que nos mergulla en histórias de amor, debuxa pinturas musicais de paisaxes urbanas (a pegadiza e brillante "Pel de panteira") ou debulla críticas sociais como en "As casas de cartón".

Entre as pezas que nos quedan por sublinhar, non debemos esquecer a fantástica "Miss Universo" e o ritmo aculado na valiosa "Nesta casa" co seu retrato irónico e certeiro de como se deteriora o amor, ainda que todas as cancións pagan a pena.

De seguro que durante os vindeiros anos imos ouvir falar moito deste home. Cando suceden casos como este é cando concedes unha migra de credibilidade á industria discográfica. Ás veces acertan co que nos queren vender e son capaces de atopar diamantes perdidos na estación de metro. ♦

ÓSCAR LOSADA

Javier Álvarez.

Concesión comercial

Regodobargo de Suso Vaamonde

Na documentación que Ediciones do Cumio forneceu aos informadores pódese ler: "Suso Vaamonde na percura de si mesmo", e hora era - pensou eu- de que atinase cun disco redondo no contido, logo de dez ensaios, que vén sendo o número de gravacións rexistradas até agora polo veterano cantor galego. Sentou un bón precedente co álbum duplo "Os soños na gaiola" (1978), con poemas de Manuel María, que lle

valeu no seu dia o Premio da Crítica a nivel estatal no apartado de canción infantil. Condecoracións aparte, considero persoalmente o máis salvábel da sua discografía.

Vaamonde parécese decantar pola opción comercial

Pero Suso Vaamonde, so-breviviente da

Ceibes, viviu en calidade de tal as liortas dialécticas que enfrentaban aos seus compañeiros de viaxe -Xardo Moscoso, Vicente Araguas, el mesmo... - cos celebrados estandartes da canción comercial - Xoán Pardo, Andrés do Barro-, que con-

taban os seus discos por éxitos, e sorprenderan a propios e alleos cun idioma, o noso, apto para o comercio cantaril. Pero xa pasaron máis de vinte anos, e agora, neste 1995, Vaamonde parécese decantar pola opción comercial e chabacana. Cancións cun tratamento simplón, unha instrumentación todo terreo, propia de cantor de feiras, que por más digno que sexa, a duras penas se corresponde co repertorio: poemas de Bouza Brey, Cabanillas, Curros, Ferrín...

A voz de Suso Vaamonde, plana, sen alteración, apenas distingue a variedade temática dos textos. Agás os mentados poemas, un disco coerentemente chabacano. ♦

XOÁN M. ESTÉVEZ

Á Nosa Historia

20 TÍTULOS. 2 CADA 2 MESES

Á VENDA EN QUIOSCOS
E LIBRERIAS

1. Os prehistóricos
2. Os habitantes dos castros
3. Os galego-romanos
4. Os viquingos en Galicia
5. Bispos e monxes
6. Os reis de Galicia
7. Os nobres
8. Os irmandiños
9. Os habitantes das cidades
10. Poetas e navegantes
11. Piratas e descubridores
12. Os labregos e os novos cultivos
13. Os ilustrados
14. Os guerrilleiros
15. Os carlistas e liberais
16. Os galeguistas
17. Os primeiros industriais
18. Os emigrantes
19. Os galegos do 36
20. Os demócratas

SUSCREBE AOS
TEUS FILLOS CO
20% DE DESCONTO

NOME _____
APELIDOS _____
ENDERECO _____
TELEF. _____ POCIÓN _____
N.I.F. _____

Suscríbome a NOSA HISTORIA INFANTIL da que recibirei 2 números cada 2 meses ao precio de 900 ptas. menos o 20%.

PAGO DOMICILIADO
BANCO/CAIXA DE AFORROS _____
CONTA/LIBRETA _____
TITULAR DA CONTA/LIBRETA _____
Nº SUCURSAL _____ POCIÓN _____
PROVINCIA _____

CÓDIGO CONTA CLIENTE
Entidade [ ] Sucursal [ ] D.C. [ ] Nº conta [ ]

Sérvanse tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan apresentados no seu Banco/Caixa de Aforros por PROMOCIONES CULTURAIS GALEGAS S.A. (A NOSA TERRA).

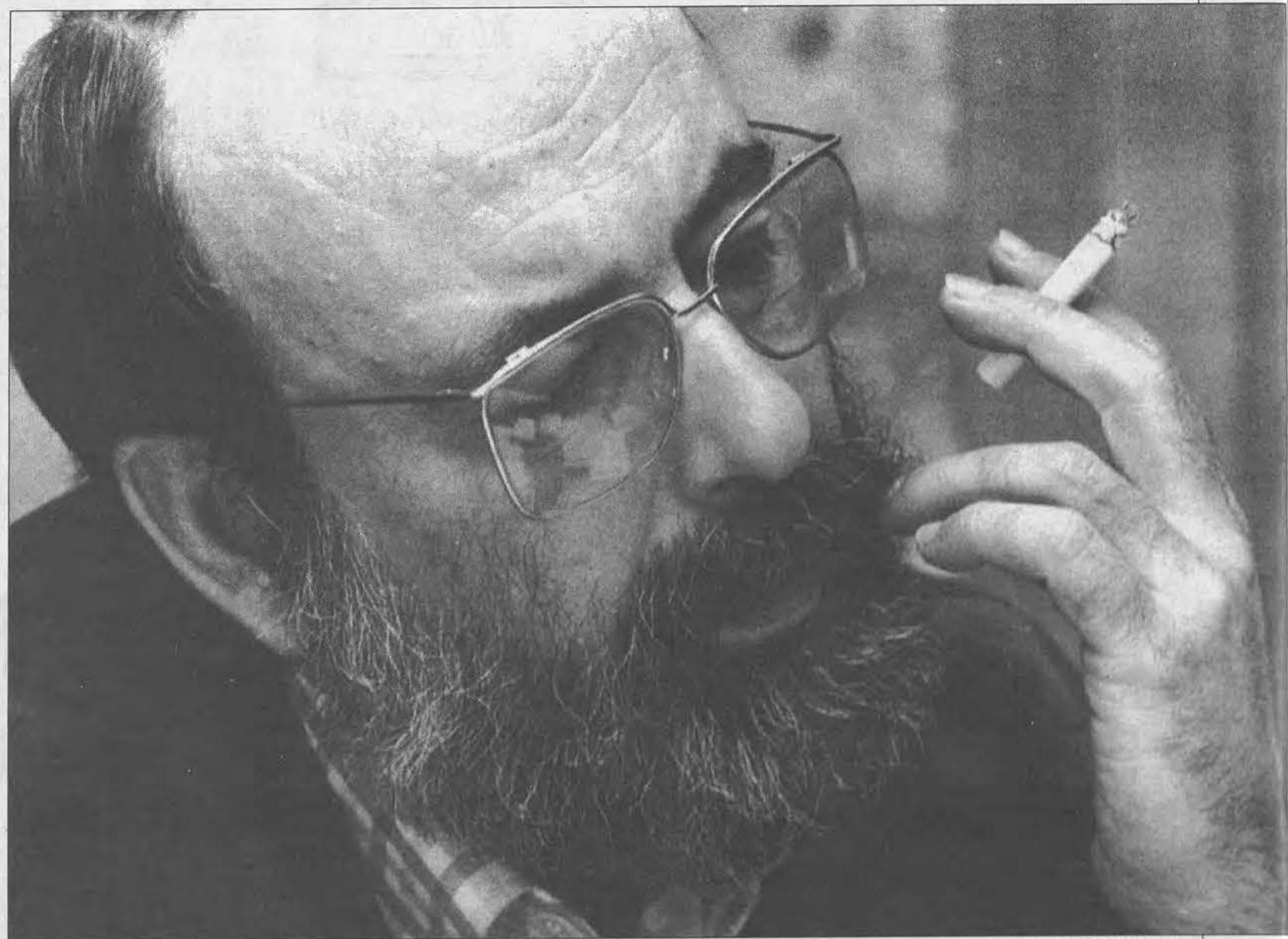
Convidámose a asistir
á coroación de Dona Urraca

2
NOVOS
NÚMEROS:
«OS REIS
DE GALICIA» e
«OS IRMANDIÑOS»

A NOSA TERRA
infantil

Hai uns meses mantiñamos unha conversa con Alexandre Cribreiro na sua casa de Pontevedra. Un dia polo outro foise adiando o encontro para revisala. As suas opinións cobran triste actualidade, na hora da morte, que lle chegou o pasado 2 de Maio na cidade do Lérez. O cineasta e escritor galego debulla a importancia da sua xeneración e o valor de unir esquerda e nacionalismo frente ao *piñeirismo*.

XURXO S. LOBATO

O cineasta galego morreu en Pontevedra o pasado 2 de Maio **Alexandre Cribreiro**

'Os do meu tempo tiñamos un amor apaixonado por Galiza e queríamos convertelo en acción política'

■ XAN CARBALLA

O grupo de Brais Pinto pode ser unha marca de referencia da súa xeración no cultural e no político.

A chamada xeración Brais Pinto, se se une, non é pola sua afeción á literatura ou ás artes plásticas, como no caso do queridísimo Reimundo Piñeiro. Estabamos unidos por algo tan simples, elemental e actual como é o amor a Galiza. Ali deixabamos o pelejo e cada cal facía o seu. Só hai que mirar a distancia en ocupacións que hai entre Ramón Lorenzo, Pepe Ferreiro e eu mesmo. Pero tampouco podemos falar daquela época cos valores políticos de hoxe mesmo. Estamos na decada dos 50 e primeiros 60.

Coincidian todos en Madrid e até o regreso a Galiza non hai vencello político directo.

Xa por entón hai un pretendido nexo político que se chamaba Ramón Piñeiro. Os que máis o coñecían eran Ferrín e Bernardino Graña, pero pronto sospeitamos que aquele era un entretemento dialéctico na situación, de galeguismo abstracto. Non teño empacho en dizer que en 1959, estando no Festival de Cine de San Sebastián, tiven unha cea intermediada por un mozo do PNV, e ali estaban moitos dos fun-

dadores do que despois foi ETA, entre eles Txillardegi. Ali sentáronse, se non os principios básicos, si o desexo de desvincellarse do PNV e ir a algo más progresista, próximo ao marxismo. Ao voltar a Santiago falei con Piñeiro explicandole todo o que vira, comentelle que era tempo de pasar á acción política e Piñeiro, sen dubidallo, contestoume: "imediatamente imos facer un libro ou manual para xungir o galeguismo cunha ideología". Sain tan esperanzado de ali que hoxe non lle perdoo non só que non fose certo nada do libro, senón que fixese todo o contrario. Houbo exemplos abondo despois

de que a súa idea era a oposta: afastar o galeguismo da práctica política e mantelo nunha abstracción, a poder ser literaria.

Nós estábamos moi concienciados, aquel amor apaixonado, por que non

dicilo, tiña que se traducir nunha ideología e nunha praxe política. Os que actuamos despois nalgún organizado foi sempre marxista ou cando menos de esquerdas nidamente. Eu como militante do PC, Ferrín, por suposto Bautista Álvarez...

Frustration e esperanza

Pasados trinta anos cal é a resultante dessa xeración?

É tan dispar... pero hai un caso de excepción que se chama Xosé Manuel Beiras, que non estaba no grupo quizais por unha dedicación exclusiva aos estudos e ás súas músicas, tan fructífera como absoluta. Non o digo de broma. Lembro que facendo unha película (das miñas prácticas de cinematografía), o Beiras puxo como condición que ás 12,30 tiña que estar no Teatro Real por-

(Pasa á seguinte)

'A chamada xeración Brais Pinto estabamos unidos por algo tan simples, elemental e actual como é o amor a Galiza'

'O meu proxecto galego para o cinema é unha película do maquis'

A súa vocación esencial é o cine?

Desde moi novo e por iso fui a Madrid, para entrar no Instituto de Investigaciones y Experiencias Cinematográficas, do que saíram un ano antes Bardem e Berlanga. Teñía para mim, sen ánimo de presunción nengunha, que despois de Velo —ao que coñecía e admiraba— e Toni Román, fui o primeiro que se dedicou a tarefas cinematográficas en Galiza, apóis o 36.

Ao sair da Escola había duas saídas profisionais. Facer cine, que

estaba nas mans de Perojo, Sainz de Heredia ou Cesáreo González, era imposible. Os compañeiros daquel tempo (Saura, Summers, Picazo, Aguirre,...) tardaron moitos anos, nunha subsistencia heroica, até que pudieron traballar. A outra saída era a televisión. Fui case pionero na Segunda Cadea e ali ingresei hai xa trinta anos. Todo o meu traballo cinematográfico está na televisión. Cometín o erro de non facer cine moi tempo, e adicarme a traballo burocráticos e de dirección dos que, sen embargo, sinto orgullo.

Consérvase esa obra sua?

É un tema tan delicado do que case prefiro non falar. Sei que o programa *Ateneo*, de libros, teatro e música, está perdido, e outras moitas cousas. Hoxe felizmente decatáronse na TV que o seu grande patrimonio é o que fai e estase conservando moi ben.

Ao ser feita en TV case ninguén lembra o nome do director das distintas séries e programas. Iso tamén pasa coas suas coutras?

E que máis ten? Hai pouco repuxeron os traballo feitos sobre Valle Inclán, o de Machado [ao pouco desta entrevista Cribreiro dirixiu unha serie sobre o Camiño de Santiago].... Non me preocupa especialmente. Cada un fai unha obra e sae como sae.

Nunca pensou en facer cine para as salas, comercial?

Nunca distinguin un do outro. Todo o mundo sabe que un director de cine está abocado a traballar para a TV, especialmente pola necesidade

(Ven da anterior) que había un concerto. A miña foi unha xeración gran loitadora e tamén gran perdedora, que hoxe non está no poder pero que tamén apesar diso está orgullosa do que fixo. A frustración era inevitábel porque era a imediata xeración da posguerra.

Por idade estaban chamados a unir a tradición da política nacionalista de 1936, do partido de Castelao, co futuro. Pero son contados os casos de dirixentes dessa idade no nacionalismo actual.

Non hai que esquecer que nós éramos fillos duns derrotados. Teño unha visión cuase psicanalítica. Somos fillos dos que pasaron a guerra pero non a vivimos. Meu pai era membro do Partido Galeguista e cando naciu eu, en plena guerra, foi buscar un médico para atender a mamá e volveu aos catro días, debidamente hostiado".

Eu faría unha leitura en positivo. De aquel tempo saiu a Unión do Povo Galego, que é un partido absolutamente consolidado. Os vintecinco últimos anos de Galiza (fina da Ditadura, transición e democracia) pasan por este partido. Penso que a aportación da miña xeración,

á hora de sentar as bases do futuro é moi grande.

Valenzuela e Antón Beiras

A clandestinidade encorsetaba o debate político, que leitura fai das conclusións a que chegaron?

Non me gusta falar con nomes propios pero coido que é inevitábel. Hai un momento na Galiza que coinciden persoas desse calibre: Antón Beiras, un dos persoas más gratos e lembrados por mim, e Ramón de Valenzuela. Son galeguistas até a cana do oso e marxistas. Pero non hai xeito de que se xungan estas duas ideas coas novas xentes. En paralelo pódese ver o caso de Celso Emilio Ferreiro. No momento en que nós, eu mesmo que me sinto fillo deles, tentamos unir estas ideas, topámonos de fronte con todo o grupo Galaxia. E quero facer unha excepción con Paco del Riego, un home bon, sabio, que leva a política na alma ainda que non a faga pública e que puido ser o grande facedor. Pero na clandestinidade houbo unha grande persecución dos que eran sinalados co dedo nas tertú-

do oso e marxistas. Pero non hai xeito de que se xungan estas duas ideas coas novas xentes. En paralelo pódese ver o caso de Celso Emilio Ferreiro. No momento en que nós, eu mesmo que me sinto fillo deles, tentamos unir estas ideas, topámonos de fronte con todo o grupo Galaxia. E quero facer unha excepción con Paco del Riego, un home bon, sabio, que leva a política na alma ainda que non a faga pública e que puido ser o grande facedor. Pero na clandestinidade houbo unha grande persecución dos que eran sinalados co dedo nas tertú-

'Píñeiro quería afastar o galeguismo da práctica política e mantelo nunha abstracción, a poder ser literaria'

rias como comunistas.

Ramón de Valenzuela era un home moi significado do Partido Galeguista, que se exiliara a Buenos Aires e ao que coñecen en Madrid, no xuízo ao xornalista Míguez, que defendeu brillantemente Valentín Paz Andrade, que era un xeito de reivindicar a Castelao en plena Ditadura. Valenzuela volvía como afiliado ao Partido Comunista, pero só e exclusivamente sentíndose galego. Mais adiante tanto el coma min tivemos que sair do PCG por non atender os presupostos nacionalistas, más ou menos radicais, que ambos e dous tiñamos. Marchámonos xuntos, cunha carta na que se explicaba que entendímos que o partido tiña que ter independencia. Lembro que o secretario era Santiago Álvarez, e Anxo Guerreiro tiña un alto cargo. Naquel congreso Guerreiro propuña que a lingua oficial fosse o castelán e para as relacións internas, subsidiariamente, o galego. Tivo que ser o próprio Carrillo, decatándose de semellante espiritu político, o que retrucou, "coido que o camarada se confundiu e debe ser xustamente ao revés". Nós seguimos sendo marxistas, pero nacionalistas.

O caso de Antón Beiras é tamén singular. Era un home disciplinado, dunha valentía fóra do comun, porque ainda sendo un tempo clandestino todo o mundo sabía das suas ideas. Foi unha das mortes más sentidas e unha auténtica desgracia para a política e a ciencia galegas, porque era un oftalmólogo extraordinario.♦

Fotografía do grupo Brais Pinto. Alexandre Críbeiro, sentado, é o terceiro pola esquerda.

de difusión. Dirixiu durante catro anos un programa cultura semanal, fixen traballo sobre autores galegos, algúns pouco coñecidos na altura, como o filósofo Amor Ruibal. Rodei moitos metros en América de arte pre-colombino e antropoloxía; fixen un traballo sobre Sebastián Miranda, un escultor amigo da xeración do 98... Mais recentemente fixen o traballo de Machado, de Celso Emilio, de Valle, de San Juan de la Cruz....

Que proxectos que lle tería gostado levar ao cine non pudo abordar?

Teño unha idea antiga, que cada vez é máis moderna, que é a historia do maquis na Galiza. Porque ti-

ña unhas condicións moi singulares. Alguén me dixo que era un guión moi maniqueo, que só aparecían uns maos. Eu explícole que en Galiza non houbo guerra, só fusilaron uns. Teño un guión sobre un tipo que está considerado o parvo do povo, que realmente é un marxinal, e que fuxindo da fame e das vergonñas que lle fan pasar, vai para o monte e topo cuns guerrilleiros. Ali coñece a verdadeira realidade do país baixo a Ditadura, e termina sendo un dos principais dirixentes da guerrilla. Gostariame facelo en Galiza e non está en absoluto desfasado. O que foi Director Xeral de Cinematografía, Méndez Leite, dicíamo sempre: sobre a guerra civil, sobre todo o que sucedeu neses

anos está todo por dizer. Nesa película estaria incorporada a paisaxe galega, tan por descubrir, a nosa psicoloxía, a realidade daquel tempo. Sería unha autoanálise nosa porque seguimos sendo os mesmos.

O cine é unha droga que se cura coas rodaxes. Os proxectos vanse adiando, e un sempre espera a un momento mellor, a atopar financiación. Unha carência que nota no nosa imaxe é da comedia, con soporte de cine ou vídeo, pero feita desde nós. É un xénero moi difícil, pero hai que facelo coa nosa visión, porque eu vexo a comedia española e non me sinto identificado en absoluto. Penso que estamos máis perto da visión inglesa.♦

A chegada dos restos de Castelao a Bonaval foi transmitida en directo polas cámaras de TVE-G, provocando a protesta contra Críbeiro por manter en imaxe as cargas policiais.

TINO VIZ

'Sobre a traidora dos restos de Castelao podería facer un libro'

Vostede dirixe a TVE en Galicia na etapa imediatamente anterior ao nacemento da TVG.

É un tema delicado porque cando aceitei ese cargo fixeno sabendo a connotación política que tiña pero coa certeza de que había que pulsar por unha televisión, unha imaxe en galego. Modestamente coido que iso influiu na consecución da galeguización xeral da TV feita aquí. Foise facendo todo en galego, mesmo en informacions que eran remisas ao uso do noso idioma, como o deporte.

As presións políticas houboas e grandes, ainda sabendo da miña independencia radical. O que non pode ser é facer unha televisión imitativa e esta é unha crítica matizada á TVG porque sei das dificultades que implica o medio.

Está na dirección de TVE-G do 82 até o 85. Viviu o momento espectacular, informativamente, da transmisión en directo do traslado dos restos de Castelao?

Necesitaria case un libro para contar o que sucedeu aquel dia, que foi moi. Tiñamos prevista toda a emisión, con transmisiones como o documental *Castelao* de Jorge Pellerán. A primeira sorpresa é a chamada desde Barajas falando dunha ameaça de bomba que obriga ao avión a dar vol-

ta. Xa co avión en marcha apareceu no control de realización o Governador Civil cos seus policías e gardacostas e comeza a mirar os monitores e a pedir que lle conecten os planos para mirar o emprazamento das suas forzas. Autorizei a entrar pola amistade que me unía a el, pero ao cabo de cinco minutos ordenei que non se seguise con iso. Apareceu por fin o cadaleito de Castelao, que era o regreso do pai do galeguismo. Sucedeu despois o de Bonaval [cargas de policia contra os manifestantes, transmitidas en directo pola TV]. Non entro niso, pero si na interpelación que se produciu ao dia seguinte no parlamento, fala de *manipulación*, feita por unha intelixéncia como a de Xosé Luis Barreiro. Como se pode manipular o directo? Carlos Casares tamén dixo que vendo o vídeo non acreditaba no que vira. Pero foi o que pasou e trasmitiu como foi. A manipulación sería cegar as cámaras que trasmisian o que estaba pasando. E ainda houbo cousas más feroces que non paga a pena contar.

Tamén se dixo que Tereixa Navaza leía proclamas do Bloque cando eran párafos do *Sempre en Galiza*.

Fixeron unha interpretación de contubérnios. Lamentábel.♦

ESTUDIOS E INVESTIGACIÓN

Novidade
• Tentativas sobre Dieste
Arturo Casas (coord.)

Unha obra anovadora concibida desde perspectivas plurais.

gotelo blanco

Convocatorias

Concurso nacional de regueifas

O Centro Cultural Valadares de Vigo e a Agrupación Cultural O Facho da Coruña, xunto coa Mesa pola Normalización Lingüística e a Federación de Asociaciones Culturais Galegas convocan o primeiro concurso nacional de regueifas. Para participar hai que remesar, antes do 10 de Maio, os datos persoais (nome, enderezo, teléfono) e o nome da cidade na que prefire concursar, Vigo ou A Coruña, ao Apartado de Correos 46 da Coruña. Tamén se admiten inscricións polo teléfono (986) 46 86 84. O concurso consta de duas probas. Unha previa terá lugar na Coruña (o 14 de Maio ás 10,30 da mañá na sala Fonseca) e en Vigo (o dia 14 ás 11 da mañá no auditório do Concello). A final será o dia 17 no local do Facho (A Coruña). A regueifa será de 20 minutos entre pañellas sorteadas sobre un tema escollido pola organización. Maior información no (986) 48 86 84.

Beca de pintura e escultura

O Concello do Barco convoca por cuarto ano Valdearte'95, unha beca de pintura e escultura que terá lugar entre os días 17 e 28 de Xullo de 1995. As solicitudes (segundo un modelo especial) teñen que chegar acompañadas dunha curricula do autor e tres fotografías, antes do 1 de Xuño a: Valdearte, Casa da Cultura, 32300 O Barco de Valdeorras. O concello correrá os gastos de manutenza e aloxamento dos seleccionados entre os días 17 e 28 de Xullo, mentres realizan as súas obras con total liberdade de estilo e tema. Os pintores deberán traballar ao aer libre, mentres que os esultores contarán cun espazo cuberto e cos materiais e meios mecánicos que se acorden. O concello quedará con duas das obras realizadas durante o tempo da bolsa. Maior información na Casa da Cultura do Barco: (988) 32 00 53.

Certame Ourense de banda deseñada

Convocado pola Casa da Xuventude de Ourense, e xa na quinta edición. O premio admite cómics de tema e técnica libre, en galego ou portugués, branco e negro ou cor, cun formato que ande entre un mínimo de DIN A4 e un

máximo de DIN A3. A extensión ha de andar entre as 2 e as 6 páginas, que se poden entregar na Casa da xuventude: Celso Emilio Ferreiro, 27. 32004 Ourense. Antes do 10 de Xuño e bai xo unha plica que inclua os datos persoais (nome, enderezo, teléfono e fotocópia do DNI). Cada autor pode apresentar tantas obras como deseñe para acceder a un primeiro premio de 100.000 pta., ou catro accesitos de 25.000 pta. Para calquera asunto dirixirse á Casa da Xuventude: (988) 22 85 00, fax (988) 24 99 30.

Concurso de contos Breogán

O Centro Galego de Bizkaia en Barakaldo convoca o XXVIII Concurso de Contos Breogán, aberto a traballos inéditos de entre 3 e 6 folios. Para participar hai que mandar 5 copias mecanografiadas a dobrar espazo e por unha soa cara. O envío ten que ser por correo sen remite e baixo plica e lema. O prazo de admisión remata o 31 de Maio. O concurso conta cun primeiro premio de 100.000 pta. e un segundo de 50.000 pta. que poden quedar desertos. Maior información no Centro Galego de Bizkaia en Barakaldo: Galiza, 3. 48902 Barakaldo. Bizkaia. Teléfonos: (94) 490 34 29/499 29 92; fax (94) 490 34 29.

Fitei do Porto

A XVIII edición do Festival Internacional de Teatro de Expressão Ibérica vai acontecer na cidade de Porto do 3 ao 14 de Xuño de 1995. Aconteci-

Actividades

O agro galego en Europa

Os Comités Abertos de Facultade do campus de Lugo, organizan unhas mesas redondas sobre a situación do agro galego tras a entrada do Estado español na Unión Europea. O Xoves 4 de Maio ás 8 do serán no auditório da Facultade de Veterinaria, poderase escoitar a opinión dos sindicatos agrarios ASAJA-XXAA, Unións Agrarias e CCLL-SLG. O Venres 5 á mesma hora e no mesmo auditório falarán representantes das organizacións xuvenis NNGG, XXSS, Galiza Nova, MLG e os CAF.

Ciclo sobre a lingua en Barcelona

O Xoves 4 e o Venres 5 de Maio na Universidade de Barcelona se celebra o II Ciclo sobre perspectivas da lingua galega en homenaxe a Rafael Dieste. O Xoves ás 12 do mediodía Rosario Álvarez Blanco (profesora na Universidade de Santiago) pronuncia a conferencia Galiza: lingua e cultura nunha nación minorizada; o mesmo Xoves ás 18,30 h., ten lugar unha mesa redonda sobre Compromiso e liberdade de criación nas línguas minorizadas, coa participación de Suso de Toro, Bernardo Atxaga e Vicente Llorca; e ás 20 h. estrean a obra O trasno da fiesta de Camilo Valdeorras sobre textos de Rafael Dieste. O Venres 5 ás

12 h. abre a xornada unha mesa redonda sobre Presente e futuro das línguas minorizadas con Henrique Monteagudo, Emilio Boix e Ibón Sarasola; e ás 19,30 h. Xosé Luís Méndez Ferrín ofrecece unha conferencia sobre ficción e realidade na obra de Rafael Dieste. O Ciclo tamén comprende duas exposiciones: a III mostra-venda do libro galego, organizada polo grupo de investigación da Espreita, e máis unha exposición bibliográfica sobre a obra de Rafael Dieste. Maior información perguntando por Helena González no (93) 318 42 66-extensión 20 70; ou no (93) 318 81 63.

Certame de vídeo na escola

A Escola de Imaxe e Son organiza o III Certame Galego de Vídeo na Escola abierto a todos os centros de ensino da Galiza. As obras non poden superpásar os 30 minutos e han de chegar en fita VHS. A organización establece catro categorías: Criación documental, Animación, Experiencia e Vídeo didáctico. A cuantía dos premios darase a conocer en Semana Santa. Para se inscrever hai que enviar as obras xunto co boleto de inscripción, antes do 1 de Xuño de 1995, á: Escola de Imaxe e Son. Vídeo na Escola. Someso, 6. 15008 A Coruña. Os traballos escolmados pasarán a propiedade da videoteca educativa do Congreso Internacional de Pedagogía da Imaxe. Maior información e boletins de inscripción na Consellería de Educación. Servicio de Ordenación e Innovación Educativa. Área de Novos Méios. San Lázaro, 107. 15705 Santiago. (981) 56 60 00.♦

Fóra de miñ
María Xosé Queizán presenta o seu libro de poemas *Fóra de miñ*, o Xoves ás 9 da noite no Círculo Mercantil de Vigo. Participan na presentación Carlos Bermúdez, Marga Romero e Manuel Forcadela. Tamén haberá un recital con Mónica Bar, Xosé María Piñcher e a propia María Xosé Queizán.

A economía galega na UE

O colectivo cultural Buril artella unha conferencia, o Venres 5 ás 9 da noite na Casa do Mar de Burela, con Xullo Sequeiros Tizón (catedrático de economía na Universidade da Coruña) que falará sobre a economía galega na Unión europea.♦

O escudo de Galiza, deseñado por Castelao, agora en insignia.
Solicita a cantidad que deseñas ao teléfono (986) 43 38 30 ou ben ao apartado 1371 36200 de Vigo.

Envia o importe total en selos de correos

P.V.P. 200 PTA UNIDADE

axenda

O trinque

Cinema

Entre Rojas. Filme ambientado en 1974 nun cárcere de mulleres onde se reúne un grupo de opositoras

ao franquismo. Película que pode ser calificada de medianía, pero na que sobresai a actriz galega María Pujalte. Unha xoia.♦

Anúncios de balde

Xoven bretona busca traballo na Galiza nos meses de Xullo e Agosto. Fallo inglés, francés e castellano. Escrever a: Cécile Laborde, 8 Rue du Stade. F-29830 Plouguin. Bretaña.

Conecta con Meiga Alternativa. Unha distribuidora que loífa nun mar de silencio. Música, fanzines, contactos, etc. X.A.R.P. Apartado de Correos 1.386. 15007 A Coruña.

Se queres receber de balde o catálogo de libros en español da editorial basca Txalaparta 94/95, escreve a: Manoel Bello Salvado. Rua da Igrexa, 10. 15685 Xanceda-Mesia. A Coruña.

Alugáse apartamento completamente amoblado en Vigo (Portanet). Dous cuartos, calefacción, garaxe e trasteiro. 50.000 pta. (986) 23 40 98.

A estudantes de Santiago. Tes un piso cutre? Séntete engañado polo caseiro? Se queres colaborar na realización dunha reportaxe, chama a Carol: (981) 52 21 83.

Viaxe para estudantes de 10 a 17 anos a Dublin no mes de Xullo, acompañados por titora. Perguntar por Carmen Fúnez, á noites no (986) 70 40 20.

Se buscas un XR3i negro, PO-AD, con teito prácticable, etc. Chama ao (986) 70 82 93, de 14 a 15 h.

Aluga-se apartamento-estudio en Vigo. Lavadora. Da-lle o sol. Ideal para estudiante. Gastos de comunidade incluídos, 35.000 pta. Rua do Esperanto, 2-1ºD. (986) 41 51 36.

Alugáse casa de campo perfectamente equipada na costa de Muros, nunha paraxe idílica, a pouco máis de 200 m. do mar e con todos os sinais de identidade do rural galego conservados. Perguntar por António ou Pepita no (981) 76 38 12 de Abeleira (Muros).

Oferécese topógrafo con experiencia en obra. (982) 16 25 49.

Búscase traballo como maquetador. Experiencia en QuarkxPress e Photoshop. Perguntar por Carlos no (986) 30 06 68.

A Asociación Xuvenil Lagares (Cábral-Vigo) e a súa revista O Berro Novo van organizar durante o mes de Maio unha exposición de fanzines e revistas alternativas. Preténdese amosar o mundo editorial alternativo e de base do movemento xuvenil, xuvenil, cultural,

estudiantil, sindical, musical... Aquelas publicacións que queiran estar representadas poden remesar algun exemplar a: Avenida de Santa Mariña, 95. 36318 Cabral-Vigo. Teléfono (986) 25 07 03.

A banda galega Néboa ven de sacar a sua primeira casete, editada por Treboda e ediciones Utopía. Hardcore pop mesturado con textos en galego. Para pedidos, ofertas de distribución, concertos, etc. Chamar aos teléfonos (986) 22 69 76 (Edo), e (981) 59 61 96 (Xaime).

Trocó selos, pegatinas e calendarios de peto. Interesados escribir a Julio García. Apartado de Correos 224. 32080 Ourense.

Relacións

Desexo facer amigos por carta. Gosto da leitura, a numismática, a espeleología, selos, postais, ópera, o ballet, etc. Escrever a Mayra Mayden. Apartado de Correos 3.057. Habana-3. 10300 Cuba.

Desexo establecer correspondencia con rapazas portuguesas, preferentemente de entre 20-25 anos. Gústame os idiomas, o deporte, a natureza e o ecologismo. Antonio Moleón Domínguez. Fisterra 250, 6ºD. 15010 A Coruña.

Xovem atrativo, faria o amor com mulheres, desinteresadamente. Telf. (986) 22 60 17.

Desexo intercambiar correspondencia con mulleres de 25 a 45 anos. V. Sixto Estrada González. P.O. Box 3132. Habana-3. 10300 Cuba.

Gostaría establecer amizade por carta. Leticia Álvarez Álvarez. Via Blanca #178. e/San Benigno y Flórez. Habana-6. 10500 Cuba.

Tenho 15 anos, estudo nun pre de ciencias exactas. Gosto de ler, escribir versos e contos e moitas cousas. Desejo manter amizade a méio da correspondencia. Escrever a: Yicemaria Rosario Ferrer. P.O. Box 3110. Habana 3. 10300 Cuba.

Desexaría contactar con persoas que gosten da numismática e colección billetes de banco antigos. Ramón R. Valdés. Apartado Postal 3.417. Habana 3. 10300 Cuba.

Desexo iniciar amizade con persoas que gosta da Filosofía grega: Sócrates, Platón, Aristóteles, Helenismo... Tenho 20 anos. Tonio, telf. (986) 25 36 18.♦

Teatro

Os Quinquilláns

Teatro de rua. Os Quinquilláns poñen en cena *As viaxes fantásticas*, na Praza do Cantón de Chantada, o Xoves 4 ás 11 da mañá; na rua do Príncipe de Vigo, o Venres 5 ás 17 h.; e na Escuela Pública de Arzúa, o Venres 12 ás 3 da tarda.

Nin me abandonarás nunca

A derradeira producción do Centro Dramático Galego, do 9 ao 11 da Maio ás 20,30 h. no Teatro Principal de Ourense.

Ciclo de teatro universitário
Do Luns 8 ao Martes 16 con sesiones ás 10 da noite na NASA (Santiago). Participan: Teatro Eis coa obra *A cocina* de Arnold Wesker; *Captatio Benevolentiae* con *Asi que pasen*

cinco años de Federico García Lorca; *Teatro de Francés* con *Le Pere Noel est une ordure*; *Teatro de Inglés* con *Witen we are married* de J.B. Priestley; *Teatro de Alemany* con *Die Physiker* de F. Dürrenmatt, *Grupo de Maxistério* con *Criación colectiva*; *Comité Pro-Autores Perseguidos con The trials of brother Jero e The Swamp Dwellers*; e como grupos invitados a Aula de Teatro de Pontevedra e a Aula de Teatro de Lugo. Entrada libre, previa recollida de invitación.

Doberman

A obra más recente de Antón Reixa, unha crítica á propriedade privada en clave de humor con regueifas e raps incluídos. Interpretada por Teatro do Morego do Xoves 4 ao Sábado 6 en sesiones ás 10,30 da noite na NASA (Santiago). A entrada vai a 800 pta., agás o Xoves que queda en 600 pta.♦

MORTOS QUE
ANANTES
SOPRADOS

ANOSA TERRA

Exposiciones

Anacos da memoria

Exposta até o 12 de Maio en Vigo, nas asociacións de veciños da Doblada, Saiás, Castelos, Návia e Lavadores. Recolle o traballo de recuperación de fotos antigas realizadas nos cursos de fotografía da Concellería de relacións cidadás. A exposición comprende unha escolma de 100 fotografías, feita por Vitor Vaqueiro a partir do material conseguido polos alumnos do curso.

Saúl Otero

Expón pinturas no pub Modus Vivendi de Santiago. Abre todos os días ás 10 da noite, até o 26 de Maio.

Federico

García Cabezón

Fotografías até o 27 de Maio na galería Sargadelos de Vigo.

Xulio García Rivas

A Galería Sargadelos de Ferrol expón obra do fotógrafo Xulio García Rivas.

Incidentes: seis visións desde Europa

Mostra colectiva aberta até o 18 de Xuño na Casa da Parra (Santiago). Reúne seis artistas europeus e dedicados a distintas disciplinas. Exponen Xesús Vázquez (pintura), Miroslaw Balka (escultura), Michael Biberstein (pintura), Sophie Calle (fotografía), Hannah Collins (videografía) e Juan Muñoz (escultura e debuxo). Información no Centro Galego de Arte Contemporánea: (981) 57 68 76.

Artes e ofícios

A sala dos Peirao de Vigo acolle unha mostra dos traballos realizados polos alumnos da Universidade Popular de Vigo. Até o 28 de Maio de 17 a 21,30 h., Domingos de 11 a 14 h.

Museu dos oleiros

O Concello de Oleiros abriu o Sábado 29 de Abril, o museu de propiedade municipal Os oleiros-José María Kydeda nas Torres de Santa Cruz.

O libro galego onte e hoxe

A mostra sobre a historia do libro galego, abre na Casa das Artes de Vigo do Xoves 4 ao Domingo 14. Horario: de 11 a 14 e de 17 a 21,30 h., Sábados só de tarde e Domingos de mañá.

Hixiénicos

Escultura e pintura de Salvador Ciércoles, até o 10 de Maio na galería Sargadelos de Santiago. Abre de 10 a 14 e de 16,30 a 20,30 h.

Música

Rota brava

O Venres 5 de Maio ás 10 da noite no campo de fútbol da Escravitude, coa actuación dos Diplomáticos de Monte Alto, Impresentables, Pinto de Herbón, Rastros, Skornabois, Túzaro e outros. Entrada adiantada 500 pta., 700 pta. en billeteira.

Pat Metheny

O Xoves dia 11 ás 22 horas no pazo de deportes de Riazor da Coruña.

Fia na Roca, aprazado

O concerto de Fia na Roca para o Sábado 6 de Maio no Café Liceum do Porriño, tivo que ser aprazado para o 3 de Xuño.

Serrat

Joan Manuel Serrat presenta o seu novo disco Nadie es perfecto o Martes 16 no centro cultural Caixavigo.

Planta Baixa

As vindeiras actuacións no bar vígués: Kactus Jack o Venres 5, Yellow Finn o Xoves 11, Los Vagos o Venres 12, e Rebelde Rojito o Sábado 13.

Ratos de Porão e Beer Mosh

A única actuación na Galiza de Ratos de Porão (Brasil) e Beer Mosh (Euskadi), será o Venres 7 ás 9 da noite

Federico García Cabezón.

Páginas coordinadas por
IAGO LUCA

Museu dos oleiros

O Concello de Oleiros inaugura o museu de propiedade municipal Os oleiros. José María Kydeda no edificio das Torres de Santa Cruz.

Xosé Ignacio

Pinturas no Ateneo Santa Cecilia de Marín. Até o 9 de Maio.

Gaiolas

Ignacio Basallo expón esculturas na galería Marisa Marimón de Ourense. Aberta até o 27 de Maio.

Álvaro Siza

Obras e proxectos do arquitecto Álvaro Siza no Centro Galego de Arte Contemporánea. Até o 2 de Xullo de 11 a 20 h. de Martes a Sábado, de 11 a 14 h. nos Domingos, e pechado Luns.

Consumo responsable

Debuxos de Forges, até o 10 de Maio no Auditorio Gustavo Freire de Lugo, na mostra Consumo responsável nun planeta vivo.

Colección Granell

A fundación Granell expón parte dos seus fondos no Museo do Povo Galego (Santiago): 290 cadros de Granell e más outras obras surrealistas forman parte da mostra. Aberta até Setembro de Luns a Sábado, de 10 a 13 e de 16 a 20 h.

Nixería

Pezas de arte nixeriana da colección Azar no Auditorio de Galiza. Até o 28 de Maio de Martes a Domingo de 12 a 19 h.

Colección Laxeiro

A Casa das Artes de Vigo ofrece unha mostra permanente das obras doa-

das polo pintor Laxeiro. Abre de Luns a Venres de 11 a 14 e de 17 a 21,30 h., Sábados só de tarde e Domingos de mañá.

Carlos Troncoso

Pinturas e mantales na Igrexa de Santo Domingos de Tui, até o 8 de Maio.

Benjamín Palencia

O Centro cultural Caixavigo e máis o Kiosco Alfonso da Coruña, ofrecen a mostra Benjamín Palencia e a nova arte. Comprende 105 cadros recollidos do Centro Raiña Sofía, o Museo de Albacete e a Fundación Benjamín Palencia de Madrid, entre outras intitucións. Para a exposición dividiron as obras en duas seccións: a que vai de 1919 a 1931 (exposta até o 7 de Maio no Centro Caixavigo, e do 11 ao 28 de Maio no Kiosco Alfonso), e outra con obra de 1932 a 1936 (no Kiosco Alfonso até o 7 de Maio, e no centro Caixavigo, do 11 ao 28 de Maio).

Pablo Lozano

Esculturas na galería Trinta de Santiago. Abre até o 20 de Maio de 12 a 14 e de 17,30 a 21,30 h.

Rauschenberg

A Casa das Artes de Vigo garda a mostra fotográfica Rauschenberg in+out city limits. Até o 28 de Maio de 11 a 14 e de 17 a 21,30 h., Sábados e Domingos só de tarde.

Viaxe interior

Xosé Paz Antón, expón pinturas no Café Liceum do Porriño.

Encontro

de escultura ibérica

Pódense ver as pezas participantes na primeira edición do Encontro, até final de Maio na Igrexa de San Domingos (Santiago).♦

Joan Manuel Serrat.

na sala Oxido de Vigo. Entradas, 1.500 pta., á venda en Vigo (Discos Faiscas), Bueu (Bar Aturuxo), Pontevedra (Bar Porriño), Compostela (Discos Fans, Superfuzz e Bar Stop), A Coruña (Discos Portobello) e Ourense (Discos Spiral).

Café Odeón

O café de Vigo ofrece concertos todos os Xoves do mes de Maio: Melva Houston o dia 4, Swing City o dia 11, Artemis Big Band dia 18, e Joaquin Chacón Trio para o dia 25.

Killer Barbies

Rádio Piratona organiza un concerto

de Killer Barbies para o Mércores 17 de Maio no Número K de Santiago.

Federico Lechner

Actua en Galiza dentro do circuito de clubes de jazz. O Venres 5 no Clavicémbalo de Lugo, e o Sábado 6 no Casablanca de Valdoviño.

Swing City

Concerto jazz no Cafelito de Pontevedra o Mércores 10, amais da actuación do Xoves 11 no Café Odeón de Vigo.

Reincidentes

O Venres 5 ás 12 da noite no Iguana de Vigo. Entrada antecipada 1.000 pta., 1.300 pta. na billeteira.

X-Cons

O grupo punk X-Cons actua o Sábado 6 ás 8 do serán, no pub Faroáns de Ourense dentro do programa do Maio Xove.

Sinfónica de Galiza

O Venres 5 no centro cultural Caixavigo. Dirixe Edmon Colomer con Lilya Zilberstein ao piano.

Gun

O Xoves 4 de Maio ás 9,30 da noite no Nova Olímpia de Vigo, coa actuación previa (una hora antes) dos Lizard. A entrada custa 2.500 pta., e pódese conquerir en Vigo, en Elepé ou na Columna, e en Santiago, en Discos Láser.♦

Portugal

Nikias Skapinakis.

Exposiciones

No Porto:

Nikias Skapinakis tres séries óleos sobre papel e tela, até o 27 de Maio na galería Fernando Santos (07-351-2-600 99 66). Gerardo Burmester e Jorge Curval, até o 30 de Maio na galería Minimal (07-351-2-600 74 11). A ordem do ver e do dizer, Colección nacional de fotografía da Secretaría de Estado. Até o 14 de Maio na Fundación Serralves (07-351-2-617 51 24).

EN LISBOA:

Rua da amargura, a partir de textos de Eduardo Garrido, pola compañía de teatro brasileira de Minas Gerais. No Centro cultural Belém (07-351-1-301 96 06). Sábados e Domingos ás 10 da noite. Lorca española cumplididades, polo grupo de teatro Intervalo, Venres e Sábados ás 9,30 da noite no Palácio Ribamar (07-351-1-411 50 60). O veneno do teatro de Rodolfo Sierra, encenificación de Xosé Blanco Gil, pola Compañía de Teatro Ibérico, de Xoves a Domingo ás 9,30 da noite no Teatro Ibérico (07-351-1-868 25 31). Morte de um caixearo viajante de Arthur Miller, encenificación de José Peixoto, de Martes a Sábado ás 9,30 da noite, e Domingos ás 4 do serán, até o 7 de Maio, no Teatro Malaposta (07-351-1-938 84 07). Comédia eufrosina de Jorge Ferreira de Vasconcelos, polo Teatro de Maizum, de Martes a Sábados ás 9,30 da noite, Domingos ás 4 da tarda, no convento dos Inglesinhos. A morte da donzela de Ariel Dorfman, interpretado polo Novo Grupo, de Martes a Sábado ás 21,30 h., e Domingo ás 16 h., no Teatro Aberto (07-351-1-795 58 22). Marly. A Vampira de Ourinhos de Carlos Queiroz Telles, com María do Ceu Guerra e Pedro Alpiarça, no Teatro Cinearte (07-351-1-396 53 60). Não ha nada que se coma? de Francisco Pestana, interpretada por Estrela Novais, João Ricardo, Carla Carvalho, Marco Horácio e Raquel Seixas, no Teatro Cinearte (07-351-1-395 53 60), de Mércores a Sábado ás 10 da noite, Domingos ás 5 da tarde. A pulga tras da orella de Georges Fey Deau, encenificación de João Mota, con Fernando Gomes, Elsa Galvão e Cucha Carvalheiro, até Xuño no Comuna (07-351-1-727 18 18).♦

Cinema

Maio Xove en Ourense

O programa do Maio Xove'95 de Ourense, conta coa proxección dunha série de vídeos na sala da Casa da Xuventude. O Xoves 4 ás 19 h., pasan Benrido Mister Marshall. O Venres 5 ás 8 do serán, o curto de animación Aquel ritmillo de Javier Fernández. O Martes 19 ás 19,30 h., O gran dictador de Charles Chaplin. O Xoves 11 ás 19,30 h., Metrópolis de Fritz Lang. E o Venres 12 ás 20 h., o curto O cumpleanos de Bob.

Cine clubs

A Federación de Cine Clubs de Galiza programa unha chea de filmes de producción galega, entre outros non galegos, para o mes de Maio. O Xoves 4 pasan: O milagre da carne e O baile das ánimas no cine clube Barbanza, Dame lume e más O Desexo no cine clube Adega de Vilagarcía. O Venres 5, poñen A Metade da vida no cine clube Castelo de Allariz, e Martes de Carnaval no C.C. Carballo. O Mércores 10, Dame lume e O Desexo no de Pontevedra, e Otelo no Lumière de Vigo. O Xoves 11, A metade da vida e O Camiño das estrelas no Adega de Vilagarcía. E para o Venres 12, Dame lume no de Cangas.

Sweetie

O cine clube Lumière pasa o filme Sweetie dirixido por Jane Champion, Piraguismo

Teatro

EN BRAGA:

Converse com o homem roupeiro, de Ian McEwan, pola Compañía de Teatro de Braga, de Martes a Domingo ás 11,30 da noite no Teatro Circo (07-351-53-294 23). O fetichista de Michel Tournier, pola Compañía de Teatro de Braga, de Martes a Domingo ás 10 da noite no Teatro Circo.

NO PORTO:

Auto da Índia & Compañía, baseado en Gil Vicente, polo Teatro das Beiras na Casa das Artes, de Martes a Sábado ás 21,45 h., Domingos ás 16 h. (07-351-2-600 43 01). Luzes de palco de Arnaldo Leite, Carvalho Barbosa e Heitor Campos Monteiro, coreografía de Ruben Marks, pola compañía Seiva Trupe, até finais de Abril, de Martes a Domingo ás 21,45 h., no Auditório Nacional Carlos Alberto (07-351-2-200 45 40).

EN LISBOA:

Rua da amargura, a partir de textos de Eduardo Garrido, pola compañía de teatro brasileira de Minas Gerais. No Centro cultural Belém (07-351-1-301 96 06). Sábados e Domingos ás 10 da noite. Lorca española cumplididades, polo grupo de teatro Intervalo, Venres e Sábados ás 9,30 da noite no Palácio Ribamar (07-351-1-411

Director: Alfonso Eiré López
Presidente: Francisco Carballo
Empresa Xornalística Editora:
Promocións Culturais Galegas S.A.
Impreso en papel reciclado Greenrecy-50
de 60 g/m² de Green and Paper.

ANO XVIII • 4 DE MAIO • 1995

A NOSA TERRA

Rua do Príncipe, 22, planta baixa
Apartado postal 1371 (36200 Vigo).
Tel.: Administración, Subscriptions
e Publicidade (986) 43 38 30*.
Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05.
Fax (986) 22 31 01.

Nº 672

OLSON / TIME LIFE

O más poderoso exército do planeta foi derrotado por unha guerrilla de labregos, hai agora vinte anos.

Por fin admiten que perdieron en Vietnam

Que os Estados Unidos recoñezan que a guerra de Vietnam foi un erro resulta cando menos tan importante como moitas das rectificacións de Gorbachov

■ MANUEL VEIGA

Eran os últimos anos sesenta e os primeiros setenta. Novoneira escribia o *Vietnam Canto*, mentres, en Madrid, o hoxe director de *ABC* pronunciaba unha frase que se faria axiña célebre: "O de Vietnam arranxábaeu coa Garda Civil". Algunas nenes xogaban a ser do Vietnam do Norte ou do Vietnam do Sul, segundo a opinión que lle escotase aos seus proxenitores. Opinión peneirada, porque os pais, cando menos os que non estaban co réxime, tiñan moi tino á hora de manifestar ás suas opiniões diante dos fillos menores. Podían estes logo soltar algo en público e poñer en perigo á familia. Hoxe resulta incrivel, pero daquela, nunha sociedade na que imperaba o silencio ao redor dos temas políticos, todo era moi serio. Vietnam resultaba, de todos modos, unha válvula de escape. Sempre se podía dizer algo de aquí, por intermediación do que ocorría moi lonxe e que en principio non supoñía unha alusión directa ao réxime. Todos coñecían o nome de cidades como Da-Nang ou Quang-Tri e o B-52 era un avión popular. Os bombardeos destes aparatos, tamén chamados *fortalezas voantes*, sobre Hanoi eran noticia diaria na radio. Os xornais destilaban anti-comunismo, de tal xeito que hoxe sería moi ilustrativo un repaso ás hemerotecas da época, mesmo para os que gardan memoria daquel tempo e non se diga para os máis novos. O comunismo ia gañándolle a batalla ao capitalismo. Así o demostraba a capacidade dos rusos para poñer en órbita o Sputnik. De todo iso deixá constancia un bon libro de Tom Wolfe, *Nacidos para a gloria*, tamén convertido en película. A sensación de que os Estados Unidos ian a remolque da Unión Soviética era paten-

te en Norteamérica. Parecía que cada ano o comunismo, através dos movimentos de liberación nacional, colocaba unha bandeirinha nun novo país. Cuba, Angola, Etiopia... e, sobre todo, Vietnam. A derrota dos ianquis en Vietnam foi o cúmulo dunha época. Nen sequera o napalm e os defoliants (o famoso *axente laranxa*) que envenenou 3.500.000 acres do país asiático por cincuenta anos e produciu miles de cancros, a morte de dícuas deformacións de fetos, fixo desistir a Ho-Chi-Minh, un vello, de perilla branca, venerado polo seu povo. O Vietnam suscitaba a solidarie-

dade de todos os que preferen a David frente a Goliat, sobre todo cando David demostra que é capaz de gañar. Oriana Fallaci, unha xornalista italiana de moda na época, describeuno con certeza, mália as suas ideas nada esquerdistas, nun libro sobre a guerra titulado *Nada e así seña*. "Todos os mozos que morren nestes arrozaos, señan do bando que señan, son inocentes —decia—. Pero uns morren por defender os seus arrozaos, en tanto os outros teñen a casa a milleiros de quilómetros". Non deixaba de ser unha forma primaria, pero clara, de describir o imperialismo. E se o dos Estados Unidos era imperialismo, no caso dos vietnamitas tratábase de nacionalismo. Os ianquis non comprenderon iso. Pensaban que a cuestión era só deter ao comunismo e encontráronse a "un poyo en armas" como decía Giap, o xeneral vietnamita, célebre xa na loita contra os franceses. Hai poucas semanas que Robert McNamara, o militar norteamericano más famoso e más partidario da guerra, escribiu un *mea culpa* en forma de autobiografía no que di o seguinte: "o noso maior erro foi non comprender a forza do nacionalismo que movía aos vietnamitas". Esta confesión de quen foi duramente denostado polos pacifistas do seu país é ben simbólica: concreta o síntoma dun fracaso militar e tamén dunha teoría política. Algunos veteranos da guerra non din o mesmo e insultaron estes días a McNamara, culpándoo de telos deixado abandonados. Pero nada hai más falso. Os Estados Unidos enviaron 600.000 soldados e arroxaron máis bombas, sobre aquel pequeno país de labregos, que en toda a II Guerra Mundial por xunto. O libro de rectificación de McNamara ten tanta importancia neste 1995 —vinte anos despois do fin da guerra— como o derrube das estatuas de Lenin en 1991. ♦

Robert Mc Namara, secretario de Defensa norteamericano durante a guerra, autor agora dun libro no que pide perdón polo ocurrido en Vietnam.

TRES EN RAIA

O Coello de Alícia

■ G. LUCA DE TENA

Representar a Fraga Iribarne como un animal de formato grande, de preferencia un paquidermo, era un xeito de lle facer a pelota cando era capataz de Franco. Os caricaturistas tolerados pintábanlo de elefante á carreira ou de home das neves que asustaba a funcionarios preguiñosos.

Falso. Tan falso como todo o que a Ditadura permitía publicar de si mesma. Aparece agora con claridade que a verdadeira imaxe de Fraga é a do Coello de Alicia, a do arruallado que sempre chega tarde.

De todos os que sentaban arredor da mesa do Pardo, Fraga foi o último en abrir os ollos ao negocio de Matesa. Non por moito madrugar soubo antes que Carrero Blanco tiña as mans atadas polo Opus Dei; levoullle anos comprender o *Espírito do 12 de Febreiro*, co que se querian suceder a si mesmos os franquistas, apenas era o antecedente do 23 de Febreiro do 81.

O coello tiña tanta presa que non estaba no seu despacho cando os seus subordinados disparaban contra o peito dos manifestantes en Vitoria e Montejurra. Fracasou ao querer copiar o modelo da UCD na altura en que os modelos centristas xa estaban de rebaixa. Correndo foi ver a Hassan II para asinar a entrega do povo saharaui, como resultado dunha *Marcha Verde* que o CESID, dirixido por el mesmo, non prevera.

O coello foi o primeiro en lle declarar a guerra ao título VIII da Constitución cando moitos dos seus amigos da dereita comprendían que do que había que librarse era da mesquindade centralista. Non é raro que á volta dun par de anos o Coello reaparecese dando saltos de entusiasmo co bálsamo autonómico na man.

A quen lle extraña que mentres nos ametrallaban os arrastreiros de Terranova o Coello marchase a América do Sul? Quedábase a derradeira carta dun regreso espectacular para salvar a cara, pero só se lle ocorreu encerrarse na clausura de Samos xusto na hora en que Bruxelas e Madrid entregaban as pescas de nós.

Agora di que os que berrabamos o dia 29 na Praza do Obradoiro non temos educación política. ♦

VOLVER AO REGO

A Fraga non somente lle berran os manifestantes do fletán. Tamén se lle arreponen os veciños de moitas vilas que visita, ainda que logo os méios de comunicación pasen porriba da noticia con pes de la.

Tampouco os seus colaboradores sellan aturalo moi ben. Ái está o caso de Verstringe, Hernández Mancha, Barreiro, Xan Fernández... A ex-deputada de AP e ex-vicepresidenta do Congreso, María Victoria Fernández España, nunha entrevista que lle concedeu a U. Heinze, describeo así: "Fraga é un home difícil. Xa ves como chocha coa mayoría da xente coa que traballa. O que el necesita ao seu lado son servos, non busca colaboradores, busca escravos. Se unha persoa traballa e resulta que se fai popular, Fraga céllase". ♦